

Judita Mirjana Novak

Poslovanje gospodarskih družb in zadrug v letu 2011

Delovni zvezek št. 1/2013, let. XXII

Objava in povzemanje prispevkov sta dovoljena delno ali v celoti z navedbo vira. Avtorstvo je treba pripisati avtorju prispevka in ne Uradu RS za makroekonomske analize in razvoj. Mnenja, ugotovitve in sklepi so namreč v celoti avtorjevi in ne odražajo nujno uradnih stališč Urada RS za makroekonomske analize in razvoj.

Kratka vsebina: Avtorica v delovnem zvezku celovito predstavi poslovanje gospodarskih družb in zadrug v letu 2011. V prvem delu prikaže poslovanje v obdobju 2002–2011, nato pa sledi podroben prikaz poslovanja družb po različnih merilih, kot so področja dejavnosti, izvozna naravnost, število zaposlenih, velikost, poreklo kapitala in oblika lastnine družb, prikaz poslovanja zadrug ter analiza plačilne sposobnosti pravnih oseb.

Ključne besede: gospodarske družbe, Zakon o gospodarskih družbah, slovenski računovodski standardi, podatki iz izkaza poslovnega izida, podatki iz bilance stanja, kazalniki uspešnosti poslovanja

Izdajatelj:
Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
Gregorčičeva 27
1000 Ljubljana
Tel.: (+386) 1 478 1012
Telefaks: (+386) 1 478 1070
E-naslov: gp.umar@gov.si

Odgovorna urednica: mag. Mateja Kovač (mateja.kovac@gov.si)

Delovni zvezek: Poslovanje gospodarskih družb in zadrug v letu 2011
Avtorica: Judita Mirjana Novak

Delovni zvezek je recenziran.
Delovni zvezek ni lektoriran.

Ljubljana, februar 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

657.3(497.4):334.723(0.034.2)

NOVAK, Judita Mirjana

Poslovanje gospodarskih družb in zadrug v letu 2011 [Elektronski vir] / Judita
Mirjana Novak. - El. knjiga. - Ljubljana : Urad RS za makroekonomske analize in razvoj,
2013. - (Zbirka Delovni zvezki UMAR ; letn. 22, št. 1)

Način dostopa (URL):

http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2013/dz01-13.pdf

ISBN 978-961-6839-18-1

265595392

KAZALO VSEBINE

1 UVOD.....	1
I. DEL: POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB	3
2 PREGLED POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB V OBDOBJU 2002–2011.....	3
3 POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2011.....	4
3.1 Poslovni izid.....	4
3.1.1 Prihodki.....	5
3.1.2 Odhodki.....	8
4 POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH.....	12
4.1 Prihodki in odhodki družb po področjih dejavnosti.....	13
4.2 Čisti dobiček (čista izguba) družb po področjih dejavnosti.....	14
5 SREDSTVA IN OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV VSEH GOSPODARSKIH DRUŽB SKUPAJ IN PO PODROČJIH DEJAVNOSTI V LETU 2011	18
5.1 Sredstva.....	18
5.2 Obveznosti do virov sredstev.....	21
6 NEKATERI KAZALCI IN KAZALNIKI POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB V LETIH 2010 IN 2011.....	24
7 POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB GLEDE NA VELIKOST V LETU 2011.....	29
7.1 Gospodarske družbe glede na število zaposlenih.....	29
7.1.1 Poslovanje gospodarskih družb glede na število zaposlenih v letu 2011.....	29
7.1.2 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011	31
7.2 Mikro, majhne, srednje in velike družbe.....	33
7.2.1 Poslovanje mikro, majhnih, srednjih in velikih družb v letu 2011	34
7.2.2 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011	37
8 IZVOZNIKI V LETU 2011	40
8.1 Poslovanje izvoznikov v letu 2011.....	40
8.1.1 Poslovni izid.....	41
8.1.2 Sredstva in obveznosti do virov sredstev.....	43
8.2 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011.....	43
9 GOSPODARSKE DRUŽBE GLEDE NA OBLIKO LASTNINE V LETU 2011	47
9.1 Poslovanje gospodarskih družb glede na obliko lastnine v letu 2011.....	47
9.1.1 Poslovni izid.....	48
9.1.2 Sredstva in obveznosti do virov sredstev v letu 2011	50
9.2 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011.....	51
10 GOSPODARSKE DRUŽBE GLEDE NA POREKLO KAPITALA V LETU 2011.....	54
10.1 Poslovanje gospodarskih družb glede na poreklo kapitala v letu 2011.....	54
10.1.1 Poslovni izid	55
10.1.2 Sredstva in obveznosti do virov sredstev v letu 2011	57
10.2 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011	57

II. DEL: POSLOVANJE ZADRUG	61
11 ZADRUGE	61
11.1 Pregled poslovanja zadrug v obdobju 2002–2011	61
11.2 Poslovanje zadrug v letu 2011	62
11.2.1 Poslovni izid	64
11.2.2 Sredstva in obveznosti do virov sredstev	66
11.3 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011	66
III. DEL: PLAČILNA SPOSOBNOST	69
12 EVIDENCE PRAVNIH OSEB Z DOSPELIMI NEPORAVNANIMI OBVEZNOSTMI NEPREKINJENO VEČ KOT PET DNI V MESECU	69
13 ZADOLŽENOST PRAVNIH OSEB	71
14 POSTOPKI ZARADI INSOLVENTNOSTI PRAVNIH OSEB	73

PRILOGA K DELOVNEMU ZVEZKU: STATISTIČNE TABELE V EXCELLOVI DATOTEKI

Kazalo tabel in slik

Tabela 1: Poslovanje gospodarskih družb v obdobju 2002–2011	3
Tabela 2: Glavni podatki o poslovanju gospodarskih družb v letu 2011	4
Tabela 3: Stopenjski izkaz poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011	5
Tabela 4: Prihodki gospodarskih družb v letu 2011	6
Tabela 5: Odhodki gospodarskih družb v letu 2011	8
Tabela 6: Povprečna mesečna plača na zaposlenega v gospodarskih družbah v letu 2011	9
Tabela 7: Prihodki in odhodki gospodarskih družb po področjih dejavnosti v letu 2011	14
Tabela 8: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb po področjih dejavnosti v letu 2011	15
Tabela 9: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti v letu 2011	16
Tabela 10: Sredstva in obveznosti do virov sredstev gospodarskih družb v letu 2011	19
Tabela 11: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb glede na število zaposlenih v letu 2011	30
Tabela 12: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb glede na velikost v letu 2011	36
Tabela 13: Čisti dobiček in čista izguba izvoznikov in drugih gospodarskih družb v letu 2011	42
Tabela 14: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb glede na obliko lastnine v letu 2011	50
Tabela 15: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb glede na poreklo kapitala v letu 2011	56
Tabela 16: Poslovanje zadrug v obdobju 2002–2011	62
Tabela 17: Čisti dobiček in čista izguba zadrug po področjih dejavnosti v letu 2011	64
Tabela 18: Pravne osebe z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot pet dni v mesecu v letu 2011	69
Tabela 19: Pravne osebe z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot pet dni v mesecu, december 2011	70
Tabela 20: Število gospodarskih družb, delež kapitala in dolgov v obveznostih do virov sredstev ter razmerje med dolgovi in kapitalom po področjih dejavnosti v letu 2011	72
Slika 1: Razvrstitev gospodarskih družb po področjih dejavnosti v letu 2011 (deleži v %)	12
Slika 2: Prispevki gospodarskih družb posameznih področij dejavnosti k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)	12
Slika 3: Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah po področjih dejavnosti v letih 2010 in 2011 (v EUR)	25
Slika 4: Razvrstitev gospodarskih družb glede na število zaposlenih v letu 2011 (deleži v %)	29
Slika 5: Prispevki gospodarskih družb glede na število zaposlenih k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)	30
Slika 6: Razvrstitev gospodarskih družb glede na velikost v letu 2011 (deleži v %)	34
Slika 7: Prispevki gospodarskih družb glede na velikost k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)	35
Slika 8: Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah glede na velikost v letih 2010 in 2011 (v EUR)	38
Slika 9: Delež izvoznikov, pretežnih izvoznikov in drugih družb v skupnem številu gospodarskih družb v letu 2011 (v %)	40
Slika 10: Prispevki izvoznikov, pretežnih izvoznikov in drugih družb k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)	41
Slika 11: Dodana vrednost na zaposlenega pri izvoznikih, pretežnih izvoznikih in drugih družbah v letih 2010 in 2011 (v EUR)	44
Slika 12: Razvrstitev gospodarskih družb glede na obliko lastnine v letu 2011 (deleži v %)	47
Slika 13: Prispevki gospodarskih družb glede na obliko lastnine k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)	48
Slika 14: Dodana vrednost na zaposlenega pri gospodarskih družbah glede na obliko lastnine v letih 2010 in 2011 (v EUR)	51
Slika 15: Razvrstitev gospodarskih družb glede na poreklo kapitala v letu 2011 (deleži v %)	54
Slika 16: Prispevki gospodarskih družb glede na poreklo kapitala k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)	55
Slika 17: Dodana vrednost na zaposlenega pri gospodarskih družbah glede na poreklo kapitala v letih 2010 in 2011 (v EUR)	58
Slika 18: Število zadrug po področjih dejavnosti v letu 2011	63
Slika 19: Prispevki zadrug posameznih področij dejavnosti k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)	63
Slika 20: Neto čisti dobiček (izguba) zadrug po področjih dejavnosti v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 (v tisoč EUR)	65
Slika 21: Delež premoženja gospodarskih družb financiran z dolgovi v obdobju 2002–2011 (v %)	71
Slika 22: Število na sodiščih začelih stečajnih postopkov nad pravnimi osebami v obdobju 2002–2011	74

Povzetek

Gospodarske družbe (v nadaljevanju družbe) in zadruga so izdelale letno poročilo za leto 2011 v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi 2006 (SRS 2006) ali mednarodnimi računovodskimi standardi in v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD-1).

Podatke iz letnih poročil za leto 2011 so za državno statistiko predložile Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) do 31. marca 2012. To je storilo 57.798 družb s 449.235 zaposlenimi in 301 zadruga s 3.233 zaposlenimi. Po negativnem poslovnem izidu leta 2010 so družbe poslovanje v letu 2011 zaključile s pozitivnim izidom. Izkazale so neto čisti dobiček (pozitivno razliko med čistim dobičkom in čisto izgubo) v znesku 457.168 tisoč evrov. Neto čista izguba zadrug pa je bila v znesku 637 tisoč evrov za 6,5-krat večja kot v letu 2010.

V letu 2011 so družbe v primerjavi s prejšnjim letom zelo povečale čiste prihodke od prodaje na trgu EU (za 16,6 %) in od prodaje na trgu izven EU (za 16,3 %), manj pa od prodaje na domačem trgu (za 5,2 %). S čistimi prihodki od prodaje so družbe ustvarile 97,9 % vseh poslovnih prihodkov (oziroma 95,4 % celotnih prihodkov). Ker so hkrati racionalizirale poslovne odhodke, je bil neto dobiček iz poslovanja (pozitivna razlika med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki) za 4,9 % večji kot v predhodnem letu. Poslovni izid družb je tudi lani zelo obremenila neto izguba iz finančnega delovanja (negativna razlika med finančnimi prihodki in finančnimi odhodki), ki je nastala zaradi velikih finančnih odhodkov, predvsem iz naslova oslabitve in odpisov finančnih naložb ter iz naslova bančnih kreditov. Njena vrednost je ostala enaka kot v predhodnem letu. Ker pa so imele družbe neto dobiček tudi iz drugega delovanja (pozitivna razlika med drugimi prihodki in drugimi odhodki), ki je bil za 15,0 % večji kot leto prej, je doseženi neto celotni dobiček (pozitivna razlika med celotnim dobičkom in celotno izgubo oziroma med skupnimi prihodki in skupnimi odhodki) družb znašal 914.053 tisoč evrov, kar je 18,2 % več kot v predhodnem letu. Po obračunu davka iz dobička in odloženih davkov so družbe izkazale 457.168 tisoč evrov neto čistega dobička (pozitivna razlika med čistim dobičkom in čisto izgubo), to je 32,9 % več kot v predhodnem letu. Vrednost premoženja družb je bila ob koncu leta 2011 za 3,2 % večja kot ob koncu predhodnega leta. Delež premoženja družb, financiran z lastnimi viri se je zmanjšal (z 38,6 % na 38,1 %), povečal pa se je delež premoženja, financiran z dolgoročnimi in kratkoročnimi obveznostmi (z 58,0 % na 58,5 %).

Zadruga so v letu 2011 za 6,5-krat povečale neto čisto izgubo iz prejšnjega leta, predvsem zaradi zmanjšanja neto dobička iz drugega delovanja (za 54,2 %). Ob koncu leta 2011 so imele zadruga za 1,4 % več sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev kot ob koncu predhodnega leta. Delež premoženja zadrug, financiran s kapitalom, se je zmanjšal (z 61,4 % na 60,5 %), povečal pa se je delež premoženja, financiran z dolgovi (s 36,9 % na 37,6 %).

Delovni zvezek ima tri dele:

- V prvem delu je predstavljena analiza poslovanja gospodarskih družb v letu 2011 skupaj, po posameznih dejavnostih, glede na število zaposlenih, velikost, izvozno naravnost, obliko lastnine in poreklo kapitala.
- V drugem delu je predstavljena analiza poslovanja zadrug v letu 2011.
- V tretjem delu je predstavljena analiza plačilne sposobnosti pravnih oseb v letu 2011.

Summary

Companies and cooperatives drew up annual reports for 2011 in accordance with the Slovenian Accounting Standards 2006 (SRS 2006) or International Accounting Standards and the Companies Act (ZGD-1).

For statistical purposes, companies and cooperatives submitted data from their annual reports for 2011 to the Agency of the Republic of Slovenia for Public Legal Records and Related Services (AJPES) by 31 March 2012. Data were submitted by 57.798 companies with 449.235 employees and by 301 cooperatives with 3,233 employees. After the negative difference between net profit and net loss in 2010, companies' concluded the year 2011 with a positive difference between net profit and net loss in the amount of 457,167,750 EUR. The negative difference between net profit and net loss of cooperatives amounted to 637,521 EUR and was 6,5-times larger than in 2010.

In 2011 compared to the previous year, the companies' increased net sales considerably on the EU market (by 16.6 %) and outside the EU (by 16.3 %) and somewhat less on the domestic market (by 5,2 %). Companies' generated 97.9 % of all operating revenues by net sales (95.4 % of total revenues). Because the operating expenses were rationalised at the same time, the positive difference between operating revenues and operating expenses was 4.9 % higher than in the previous year. Companies' performance was again significantly weighed down by the negative difference between financial revenues and financial expenses arising from high financial expenses, particularly due to impairment and write-offs of financial investment and bank loans. Its value remained the same as in the previous year. As at the same time companies' recorded a positive difference between other revenues and other expenses, which was 15.0 % higher than a year earlier, the positive difference between total profit and total loss (or between total revenues and total expenses) of companies amounted to 914,052,569 EUR, that is 18.2 % more than in the previous year. After the assessment of income tax and deferred taxes, companies reported a positive difference between net profit and net loss in the amount of 457,167,750 EUR, which is 32.9 % more than in the previous year. At the end of last year, companies' assets were 3.2 % higher than at the end of the previous year. The share of equity financing declined (from 38.6 % to 38.1 %), while the share of assets financed by short-term and long-term liabilities increased (from 58.0 % to 58.5 %).

In 2011 compared to 2010 the negative difference between net profit and net loss of cooperatives increased by 6,5-times, particularly due to the lower positive difference between other revenues and other expenses (by 54.2 %). At the end of 2011, cooperatives recorded 1.4 % more assets and liabilities in their balance sheets than at the end of 2010. The equity financing rate dropped (from 61.4 % to 60.5 %), while debt financing rate increased (from 36.9 % to 37.6 %).

This Working Paper is divided into three parts:

- The first part analyses the performance of companies in 2011 as a whole, classified according to activity, number of employees, whether they are a micro-, small, medium-sized or large company, whether they export, the kind of ownership and origin of the capital.

- The second part analyses the performance of cooperatives in 2011.
- The third part analyses solvency of legal entities in 2011.

1 UVOD

Pregled poslovanja gospodarskih družb (v nadaljevanju družbe) in zadrug je narejen na podlagi podatkov iz letnih poročil, ki jih družbe in zadruge predlagajo Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES) za namene državne statistike¹.

Družbe in zadruge so pri sestavi, predložitvi in objavi letnih poročil za leto 2011 upoštevale Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD-1)², slovenske računovodske standarde 2006 (v nadaljevanju SRS)³ ali mednarodne računovodske standarde (v nadaljevanju MRS)⁴ ter mnenja in stališča Slovenskega inštituta za revizijo.

Podatke iz letnih poročil za leto 2011 so za državno statistiko predložile AJPES do 31. marca 2012. To so storile v skladu z 59. členom ZGD-1 in Letnim programom statističnih raziskovanj za 2012⁵. Podatke so predložile na poenotenih obrazcih, ki jih je predpisala AJPES z *Navodilom o predložitvi letnih poročil in drugih podatkov gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov posameznikov*⁶. Predpisani obrazci za leto 2011 so bili enaki kot za predhodna štiri leta.

Podatke iz letnih poročil za leto 2011 je AJPES prejela od 57.798 družb in 301 zadruge.

57.798 družb⁷ je v letu 2011:

- zaposlovalo 449.235 delavcev (1,1 % več kot v letu 2010),
- izkazalo 78.630.659 tisoč evrov prihodkov (8,1 % več kot v letu 2010),
- ustvarilo 16.851.817 tisoč evrov dodane vrednosti (4,1 % več kot v letu 2010),
- izkazalo 457.168 tisoč evrov neto čistega dobička – pozitivne razlike med čistim dobičkom in čisto izgubo (32,9 % več kot v letu 2010),
- ob koncu leta razpolagalo z 99.418.322 tisoč evrov sredstev (3,2 % več kot ob koncu leta 2010).

Družbe so se četrto leto zapored razvrstile **po dejavnostih** v skladu z Uredbo o standardni klasifikaciji dejavnosti⁸. Največ družb (24,7%) je bilo v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil. Družbe tega področja so ustvarile največ prihodkov (34,1%). Največ zaposlenih (36,8 %) so imele družbe v predelovalnih dejavnostih. Te so ustvarile največ dodane vrednosti (35,4%) in ob koncu leta izkazale največji del vrednosti sredstev vseh družb (23,0 %).

¹ Vsi podatki so nerevidirani.

² Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 83/09, 33/11, 91/11 in 100/11.

³ Uradni list RS, št. 118/05, 10/06, 57/06, 112/06, 3/07, 12/08, 119/08, 1/10, in 90/10.

⁴ Gl. 54. člen ZGD-1.

⁵ Uradni list RS, št. 92/11 in 30/12.

⁶ Uradni list RS, št. 7/08, 8/09, 107/09 in 109/10.

⁷ Izvzeti so podatki bank, zavarovalnic, družb za upravljanje ter nekaterih drugih finančnih in investicijskih družb, ki ne poslujejo po kontnem načrtu za družbe. Izvzeti so tudi podatki o poslovanju Slovenske odškodninske družbe in Kapitalske družbe pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter podatki družb, ki so bile v stečajnem ali likvidacijskem postopku.

⁸ Uradni list RS, št. 69/07 in 17/08.

Po številu zaposlenih so prevladovale družbe z 0 do 1 zaposlenim. Takšnih je bilo dve petini družb. Več

kot 500 zaposlenih je imelo samo 0,2 % družb, vendar so prav te zaposlovale največ delavcev (26,4 %) ter so največ prispevale k celotni dodani vrednosti (30,4 %) in k skupni vrednosti sredstev družb (27,2 %). Največ prihodkov družb pa so ustvarile družbe s 50 do 249 zaposlenimi.

Merila za razvrstitev družb na **mikro, majhne, srednje in velike** so ostala enaka kot v prejšnjih treh letih. Po teh merilih je bilo od 57.798 družb 93,4 % mikro, 4,1 % majhnih, 1,3 % srednjih in 1,2 % velikih družb. Slednje so zaposlovale največ delavcev (39,2 %) ter so največ prispevale k skupnim prihodkom (54,4 %), k celotni dodani vrednosti (49,8 %) in k celotni vrednosti sredstev družb (56,2 %).

Med družbami je bilo samo četrtno **izvoznikov** (družb, ki so izkazale čiste prihodke tudi od prodaje na trgu EU in na trgu izven EU) in kar tri četrtnine družb, ki so izkazale čiste prihodke samo od prodaje na domačem trgu. Kljub četrtnskemu deležu v skupnem številu družb, so izvozniki zaposlovali kar 70,3 % delavcev, ustvarili 82,1 % skupnih prihodkov, 75,4 % celotne dodane vrednosti in razpolagali z 62,2 % celotne vrednosti sredstev vseh družb.

Po obliki lastnine kapitala so prevladovale družbe z zasebno obliko lastnine. Takšnih je bilo 98,7 % družb. Pri njih je bilo zaposlenih 88,3 % delavcev, ki so ustvarili 89,0 % skupnih prihodkov, 84,7 % celotne dodane vrednosti ter upravljali s 86,2 % celotne vrednosti sredstev družb.

Po poreklu kapitala so prevladovale družbe z domačim poreklom kapitala. Takšnih je bilo 87,5 % družb. Zaposlovale so 81,7 % delavcev, ustvarile so 74,7 % skupnih prihodkov in 79,3 % celotne dodane vrednosti ter so razpolagale z 79,7 % celotne vrednosti sredstev družb.

301 zadruga je v letu 2011:

- zaposlovala 3.233 delavcev (1,8 % manj kot v letu 2010),
- izkazala 802.867 tisoč evrov prihodkov (9,4 % več kot v letu 2010),
- ustvarila 80.904 tisoč evrov dodane vrednosti (3,9 % več kot v letu 2010),
- izkazala 638 tisoč evrov neto čiste izgube – negativne razlike med čistim dobičkom in čisto izgubo (za 6,5-krat več kot v letu 2010),
- ob koncu leta razpolagala s 770.606 tisoč evrov sredstev (1,4 % več kot ob koncu leta 2010).

I. DEL: POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB

2 PREGLED POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB V OBDOBJU 2002–2011

V letu 2011 je 57.798 družb s 449.235 zaposlenimi poslovanje zaključilo z neto čistim dobičkom (pozitivno razliko med čistimi dobički in čistimi izgubami) v znesku **457.168 tisoč evrov**.

Tabela 1: Poslovanje gospodarskih družb v obdobju 2002–2011

Leto	Gospodarske družbe		Zaposleni		Neto čisti dobiček (+) Neto čista izguba (-)
	Število	Verižni indeks	Število	Verižni indeks	Znesek v tisoč EUR
2002 *	37.725		464.875		951.745
2003 *	39.510	104,7	460.259	99,0	1.347.595
2004 *	41.739	105,6	464.147	100,8	1.642.342
2005 *	43.379	103,9	470.779	101,4	1.809.594
2006 **	45.330	104,5	478.839	101,7	2.571.476
2007 **	48.781	107,6	499.465	104,3	3.438.343
2008 **	51.997	106,6	510.754	102,3	1.656.533
2009 **	53.897	103,7	479.894	94,0	549.426
2010 **	55.734	103,4	462.643	96,4	-256.497
2011 **	57.798	103,7	449.235	97,1	457.168

Vir: AJPEŠ – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 in 2011.

Opomba: * SRS 2002 (Uradni list RS, št. 107/01); ** SRS 2006 (Uradni list RS, št. 118/05). Tabela ne vključuje podatkov za zadrage. Podatki o neto čistem dobičku (izgubi) za leto 2002, 2003, 2004 in 2005 so preračunani po povprečnem tečaju Banke Slovenije, za leto 2006 pa po centralnem paritetnem tečaju (1 EUR = 239,64 SIT).

V obdobju 2002–2011 se je število družb vsako leto povečalo, število zaposlenih pa se je po petih letih povečevanja zadnja tri leta zmanjševalo (gl. Tabelo 1). Leta 2011 je bilo v primerjavi z letom 2002 za 53,2 % več družb in za 3,4 % manj zaposlenih. To pomeni, da se je povprečno število zaposlenih v posamezni družbi zmanjšalo z 12,32 v letu 2002 na 7,77 v letu 2011, kar je najmanjše letno povprečje v zadnjih desetih letih.

V zadnjem desetletju je bila razlika med čistimi dobički in čistimi izgubami družb negativna samo v letu 2010. V vseh drugih letih so družbe dosegale neto čisti dobiček, največjega v letu 2007. Po letu 2007 so se rezultati poslovanja družb zaradi finančne in gospodarske krize, ki je nastopila v prvi polovici leta 2008, začeli slabšati. Družbe so v letih 2008, 2009 in 2011 izkazale neto čisti dobiček, vendar mnogo manjšega kot v letu 2007 (leta 2008 za 51,8 %, leta 2009 za 84,0 % in leta 2011 za 86,7 % manjšega kot leta 2007).

3 POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2011

V letu 2011 so na skupno poslovanje družb najbolj vplivale družbe s področij predelovalnih dejavnosti; trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil ter finančnih in zavarovalniških dejavnosti. V Tabeli 2 prikazujemo glavne podatke o poslovanju gospodarskih družb.

Tabela 2: Glavni podatki o poslovanju gospodarskih družb v letu 2011

Podatki	Znesek v tisoč EUR		Indeks 2011/2010	Delež v prihodkih v %	
	2011	2010		2011	2010
Število družb (celo število)	57.798	-	-	-	-
Število zaposlenih (celo število)	449.235	444.172	101,1	-	-
Prihodki	78.630.659	72.763.247	108,1	100,0	100,0
Odhodki	77.716.606	71.990.078	108,0	98,8	98,9
Dodana vrednost	16.851.817	16.194.541	104,1	21,4	22,3
Čisti dobiček	2.621.744	2.484.799	105,5	3,3	3,4
Čista izguba	2.164.576	2.140.925	101,1	2,8	2,9
Neto čisti dobiček / izguba	457.168	343.874	132,9	0,6	0,5
Bilančni dobiček	10.002.858	9.410.327	106,3	12,7	12,9
Bilančna izguba	4.187.916	3.122.671	134,1	5,3	4,3
Neto bilančni dobiček / izguba	5.814.942	6.287.656	92,5	7,4	8,6

Vir: AJPEŠ – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

3.1 Poslovni izid

Poslovanje družb je bilo v letu 2011 boljše kot v preteklem letu. Izkazale so neto čisti dobiček, ki je bil za 32,9 % večji kot v letu 2010..

Iz stopenjskega izkaza poslovnega izida družb⁹ je razvidno, da so družbe v letu 2011 dosegle neto dobiček iz poslovanja in drugega delovanja ter neto izgubo iz finančnega delovanja (gl. Tabela 3).

Neto dobiček iz poslovanja¹⁰ je bil v znesku 2.310.081 tisoč evrov za 4,9 % večji kot v letu 2010.. **Neto dobiček iz drugega delovanja**¹¹ je bil v znesku 225.335 tisoč evrov za 15,0 % večji kot preteklem letu. **Neto izguba iz finančnega delovanja**¹² pa je bila v znesku 1.621.363 tisoč evrov za 0,2 % manjša kot v preteklem letu. Skupni rezultat delovanja družb na vseh treh

⁹ Izkaz poslovnega izida družb za državno statistiko je izkazan stopenjsko v skladu s prvo različico SRS 25.

¹⁰ Neto dobiček iz poslovanja je pozitivna razlika med dobičkom in izgubo iz poslovanja (dobiček iz poslovanja je pozitivna razlika med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki, izguba iz poslovanja je negativna razlika med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki).

¹¹ Neto dobiček iz drugega delovanja je pozitivna razlika med dobičkom in izgubo iz drugega delovanja (dobiček iz drugega delovanja je pozitivna razlika med drugimi prihodki in drugimi odhodki, izguba iz drugega delovanja pa je negativna razlika med drugimi prihodki in drugimi odhodki).

¹² Neto izguba iz finančnega delovanja je negativna razlika med dobičkom in izgubo iz finančnega delovanja (dobiček iz finančnega delovanja je pozitivna razlika med finančnimi prihodki in finančnimi odhodki, izguba iz finančnega delovanja pa je negativna razlika med finančnimi prihodki in finančnimi odhodki).

obravnanih stopnjah je bil **neto celotni dobiček**¹³ v znesku 914.053 tisoč evrov, kar je 18,2 % več kot v preteklem letu. Po obračunu davka iz dobička in odloženih davkov (v skupnem znesku 456.855 tisoč evrov) so družbe izkazale **neto čisti dobiček**¹⁴. v znesku 457.168 tisoč evrov.

Družbe so po Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2)¹⁵ za leto 2011 obračunale **davek iz dobička** po stopnji 20 % od davčne osnove. Skupno so ga obračunale za 513.347 tisoč evrov, kar je 0,2 % manj kot v letu 2010.

Odložene davke so družbe lahko izkazale v skladu s Pojasnilom 1 k SRS 19 – Pripoznavanje terjatev in obveznosti za odloženi davek¹⁶ in v skladu s Pojasnilom 4 k Uvodu v SRS 2006 – Bistvenost¹⁷. Neto učinki terjatev in obveznosti za odložene davke¹⁸ so v letu 2011 povečali neto čisti dobiček družb za 56.462 tisoč evrov.

Tabela 3: Stopenjski izkaz poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011

Podatki	Znesek v tisoč EUR		Indeks 2011/2010
	2011	2010	
Neto dobiček / izguba	914.053	773.169	118,2
- iz poslovanja	2.310.081	2.202.444	104,9
- od financiranja	-1.621.363	-1.625.196	99,8
- od drugih dogodkov	225.335	195.921	115,0
Davek iz dobička	513.347	514.202	99,8
Odloženi davki	-56.462	-84.907	66,5
NETO ČISTI DOBIČEK / IZGUBA	457.168	343.874	132,9

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

3.1.1 Prihodki

V letu 2011 so družbe ustvarile 78.630.659 tisoč evrov **prihodkov**, to je 8,1 % več kot v preteklem letu (gl. Tabela 4). Največ prihodkov so ustvarile družbe s področij trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (34,1 %) ter predelovalnih dejavnosti (30,5 %).

Med prihodki je bilo 97,4 % poslovnih prihodkov, 2,1 % finančnih prihodkov in 0,5 % drugih prihodkov.

Poslovni prihodki v znesku 76.609.991 tisoč evrov so bili za 8,4 % večji kot v preteklem letu. Kar 97,9 % te vrednosti so pomenili čisti prihodki od prodaje, ki zajemajo čiste prihodke od prodaje

¹³ Neto celotni dobiček je pozitivna razlika med celotnim dobičkom in celotno izgubo.

¹⁴ Neto čisti dobiček je pozitivna razlika med čistim dobičkom in čisto izgubo.

¹⁵ Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09 in 43/10.

¹⁶ Uradni list RS, št. 9/06.

¹⁷ Uradni list RS, št. 75/06.

¹⁸ Pozitivni znesek odloženih davkov zmanjšuje čisti dobiček oziroma povečuje čisto izgubo; negativni znesek odloženih davkov pa povečuje čisti dobiček oziroma zmanjšuje čisto izgubo.

na domačem trgu, na trgu EU in na trgu izven EU. S skupnim zneskom 74.994.882 tisoč evrov so bili za 8,7 % večji kot v prejšnjem letu.

Največji delež v čistih prihodkih od prodaje (66,7%) in v poslovnih prihodkih (65,3 %) so imeli **čisti prihodki od prodaje na domačem trgu**. Z zneskom 50.023.302 tisoč evrov so bili za 5,2 % večji kot v preteklem letu. Največji del tega zneska so ustvarile družbe s področja trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (44,0 %).

Čisti prihodki od prodaje na trgu EU in na trgu izven EU so imeli s skupnim zneskom 24.971.580 tisoč evrov 33,3-odstotni delež v čistih prihodkih od prodaje in 32,6-odstotni delež v poslovnih prihodkih. V primerjavi s prejšnjim letom so se povečali za 16,5 %, kar je za 11,3 odstotne točke več, kot so se v tem času povečali čisti prihodki od prodaje na domačem trgu. Dobri dve tretjini tega zneska so družbe ustvarile s prodajo na trgu EU (17.254.780 tisoč evrov, to je 16,6 % več kot v preteklem letu) in slabo tretjino s prodajo na trgu izven EU (7.716.800 tisoč evrov, to je 16,3 % več kot v preteklem letu). Največ čistih prihodkov od prodaje na trgu EU (66,3 %) in na trgu izven EU (49,5 %) so ustvarile družbe iz predelovalnih dejavnosti.

Tabela 4: Prihodki gospodarskih družb v letu 2011

Prihodki	Znesek v tisoč EUR		Indeks 2011/2010	Delež v prihodkih v %	
	2011	2010		2011	2010
PRIHODKI SKUPAJ (1 + 2 + 3)	78.630.659	72.763.247	108,1	100,0	100,0
1. POSLOVNI PRIHODKI	76.609.991	70.677.406	108,4	97,4	97,1
1.1. Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu	50.023.302	47.541.892	105,2	63,6	65,3
1.2. Čisti prihodki od prodaje na trgu EU	17.254.780	14.792.765	116,6	21,9	20,3
1.3. Čisti prihodki od prodaje na trgu izven EU	7.716.800	6.635.850	116,3	9,8	9,1
1.4. Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	190.786	317.074	60,2	0,2	0,4
1.5. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	194.145	180.973	107,3	0,2	0,2
1.6. Subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije in drugi prihodki, povezani s poslovnimi učinki	396.070	385.872	102,6	0,5	0,5
1.7. Drugi poslovni prihodki	834.108	822.980	101,4	1,1	1,1
2. FINANČNI PRIHODKI	1.648.441	1.736.250	94,9	2,1	2,4
2.1. Finančni prihodki iz deležev	687.268	728.618	94,3	0,9	1,0
2.2. Finančni prihodki iz danih posojil	619.487	627.143	98,8	0,8	0,9
2.3. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	341.686	380.489	89,8	0,4	0,5
3. DRUGI PRIHODKI	372.227	349.591	106,5	0,5	0,5
3.1. Subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki	58.118	74.885	77,6	0,1	0,1
3.2. Drugi finančni prihodki in ostali prihodki	314.109	274.706	114,3	0,4	0,4

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

Med drugimi poslovnimi prihodki so večja postavka **subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije in drugi prihodki, ki so povezani s poslovnimi učinki**. Do konca marca 2011 je bila v to postavko vključena tudi subvencija po Zakonu o delnem povračilu nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo¹⁹ (v letu 2010 pa poleg nje še subvencija po Zakonu o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa²⁰; obe vrsti subvencij sta bili namenjeni za

¹⁹ Uradni list RS, št. 42/09.

²⁰ Uradni list RS, št. 5/09, 40/09 in 57/09.

ohranitev delovnih mest v družbah v času krize). Ti prihodki so bili v skupnem znesku 396.070 tisoč evrov za 2,6 % večji kot v prejšnjem letu, njihov delež v poslovnih prihodkih pa je ostal enak 0,5 %. Največji del tega zneska so izkazale družbe s področja predelovalne dejavnosti (29,4 %) ter prometa in skladiščenja (21,0 %).

Druga skupina prihodkov so **finančni prihodki**. Med njimi so posebej izkazani finančni prihodki iz deležev, finančni prihodki iz danih posojil in finančni prihodki iz poslovnih terjatev. Skupaj so znašali 1.648.441 tisoč evrov, kar je 5,1 % manj kot v prejšnjem letu.

Finančni prihodki iz deležev, ki so jih družbe dosegle na podlagi dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb v kapital drugih podjetij, so imeli 41,7-odstotni delež v finančnih prihodkih. Mednje spadajo dividende in deleži v dobičku; zneski preračuna finančnih naložb v kapital, namenjenih trgovanju in merjenih prek poslovnega izida, na večje poštene vrednosti; obračunane tečajne razlike ter prevrednotovalni finančni prihodki, ki lahko nastanejo zlasti ob prodaji finančne naložbe. Njihova skupna vrednost 687.268 tisoč evrov je bila za 5,7 % manjša kot v prejšnjem letu. Največji del zneska so izkazale družbe iz finančne in zavarovalniške dejavnosti (35,0 %).

Finančni prihodki iz danih posojil drugim podjetjem so imeli 37,6-odstotni delež v finančnih prihodkih. V tej postavki so zajete obresti in pozitivne tečajne razlike iz danih posojil; pozitivne tečajne razlike iz prejetih posojil (ker zanje nimamo posebne postavke); morebitni odpisi finančnih dolgov; finančni prihodki iz drugih finančnih sredstev (zlasti obveznic), namenjenih trgovanju in merjenih po poštenu vrednosti prek poslovnega izida; prevrednotovalni finančni prihodki iz odtujitve finančnih sredstev ter iz odprave oslabitve posojil in finančnih sredstev, razpoložljivih za prodajo; pa tudi prihodki na podlagi finančnega najema. Ti prihodki so bili v znesku 619.487 tisoč evrov za 1,2 % manjši kot v prejšnjem letu. Dobro polovico tega zneska (56,0 %) so izkazale družbe iz finančne in zavarovalniške dejavnosti.

Finančni prihodki iz poslovnih terjatev so imeli 20,7-odstotni delež v finančnih prihodkih. Vključujejo prihodke iz obračunanih obresti in tečajnih razlik tako kratkoročnih kot dolgoročnih poslovnih terjatev. Z zneskom 341.686 tisoč evrov so bili za 10,2% manjši kot v prejšnjem letu. Največji del tega zneska so ustvarile družbe s področja trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (40,7 %).

Tretja skupina prihodkov so **drugi prihodki**. Med njimi so posebej izkazane subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki, ter drugi finančni in ostali prihodki. Skupaj so znašali 372.227 tisoč evrov, kar je 6,5 % več kot v prejšnjem letu.

Subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki, so bili v skupnem znesku 58.118 tisoč evrov za 22,4 % manjši kot v prejšnjem letu. Njihov delež v drugih prihodkih se je zmanjšal z 21,4 % v letu 2010 na 15,6 % v letu 2011. Največ teh prihodkov so v letu 2011 izkazale družbe s področja strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (30,9 %) ter predelovalnih dejavnosti (23,6 %).

Med **druge finančne in ostale prihodke** uvrščamo prihodke iz vrednotenja naložbenih nepremičnin po poštenu vrednosti, prihodke iz odtujitve naložbenih nepremičnin, izmerjenih po

pošteni vrednosti, prejete kazni in odškodnine ter ostale prihodke. V skupnem znesku 314.109 tisoč evrov so bili za 14,3 % večji kot v prejšnjem letu. Njihov delež v drugih prihodkih se je povečal z 78,6 % v letu 2010 na 84,4 % v letu 2011. Največji del njihove vrednosti so v letu 2011 izkazale družbe iz trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (32,1 %).

3.1.2 Odhodki

Odhodki družb so bili v znesku 77.716.606 tisoč evrov za 8,0 % večji kot v prejšnjem letu. To pomeni, da je bilo njihovo povečanje za 0,1 odstotne točke manjše od povečanja prihodkov (gl. Tabela 5).

Med odhodki je bilo 95,6 % poslovnih odhodkov, 4,2 % finančnih odhodkov in 0,2 % drugih odhodkov.

Poslovni odhodki so znašali 74.299.910 tisoč evrov. V primerjavi s prejšnjim letom so se povečali za 8,5 %, to je za 0,1 odstotne točke več od povečanja poslovnih prihodkov.

Dobre tri četrtine v poslovnih odhodkih so imeli **stroški blaga, materiala in storitev**. Z zneskom 58.920.449 tisoč evrov so bili za 9,8 % višji kot v prejšnjem letu. Največji delež v tem znesku (46,0 %) je imela **nabavna vrednost prodanega blaga in materiala**, ki je bila glede na prejšnje leto višja za 12,7 %. Skoraj tri četrtine celotne nabavne vrednosti prodanega blaga in materiala je nastalo v družbah trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil. Sledili so **stroški porabljenega materiala** z 28,2-odstotnim deležem v stroških blaga, materiala in storitev, ki so se v primerjavi s prejšnjim letom povečali kar za 8,5 %. Dobri dve tretjini teh stroškov so izkazale družbe predelovalnih dejavnosti. Na tretjem mestu po obsegu so bili **stroški storitev** s 25,8-odstotnim deležem v stroških blaga, materiala in storitev. V primerjavi s prejšnjim letom so bili višji za 6,2 %. Tudi največ teh stroškov je nastalo v družbah predelovalnih dejavnosti (23,7 %).

Tabela 5: Odhodki gospodarskih družb v letu 2011

Odhodki	Znesek v tisoč EUR		Indeks 2011/2010	Delež v odhodkih v %	
	2011	2010		2011	2010
ODHODKI SKUPAJ	77.716.606	71.990.078	108,0	100,0	100,0
1. POSLOVNI ODHODKI	74.299.910	68.474.962	108,5	95,6	95,1
1.1. Stroški blaga, materiala in storitev	58.920.449	53.673.646	109,8	75,8	74,6
1.2. Stroški dela:	10.446.101	10.143.505	103,0	13,4	14,1
-Stroški plač	7.633.166	7.359.619	103,7	9,8	10,2
-Stroški pokojninskih in drugih zavarovanj	1.410.289	1.367.726	103,1	1,8	1,9
-Drugi stroški dela	1.402.646	1.416.160	99,0	1,8	2,0
1.3. Odpisi vrednosti	4.095.635	3.848.592	106,4	5,3	5,3
1.4. Drugi poslovni odhodki	837.725	809.219	103,5	1,1	1,1
2. FINANČNI ODHODKI	3.269.804	3.361.446	97,3	4,2	4,7
2.1. Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	1.234.976	1.096.855	112,6	1,6	1,5
2.2. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	1.681.288	1.886.042	89,1	2,2	2,6
2.3. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	353.540	378.549	93,4	0,5	0,5
3. DRUGI ODHODKI	146.892	153.670	95,6	0,2	0,2

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

Druga večja postavka v poslovnih odhodkih so **stroški dela**. V znesku 10.446.101 tisoč evrov so imeli 14,1-odstotni delež v poslovnih odhodkih. V primerjavi s prejšnjim letom so se povečali za 3,0 %, kar je 6,8 odstotne točke manj od povečanja stroškov blaga, materiala in storitev. V tej

postavki so vključeni stroški plač, stroški pokojninskih in drugih socialnih zavarovanj ter drugi stroški dela.

Med **stroške plač** spadajo bruto zneski plač in bruto zneski nadomestil plač, ki jih prejmejo zaposleni za čas, ko ne delajo, in bremenijo podjetje. Plače se obračunavajo in izplačujejo v skladu s kolektivnimi pogodbami, splošnimi akti podjetja in pogodbami o zaposlitvi. Pri obračunavanju plač je treba upoštevati tudi Zakon o minimalni plači²¹. V letu 2011 je znašala minimalna mesečna plača za delo s polnim delovnim časom 748,10 evrov, prehodni znesek minimalne mesečne plače za delo s polnim delovnim časom pa je znašal 698,27 evrov²². Do konca marca 2011 so bile med stroške plač vključene tudi subvencije po Zakonu o delnem povračilu nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo²³ (v letu 2010 pa poleg teh še subvencije po Zakonu o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa²⁴; obe vrsti subvencij sta bili namenjeni ohranitvi delovnih mest v času krize). Stroški plač pa vključujejo tudi tako imenovano trinajsto in štirinajsto plačo ter udeležbo delavcev pri dobičku²⁵, ki so jih svojim zaposlenim obračunale nekatere uspešne družbe. Tako obračunani stroški plač so bili v skupnem znesku 7.633.166 tisoč evrov za 3,7 % višji kot v prejšnjem letu. Njihov delež v stroških dela se je povečal z 72,5 % v letu 2010 na 73,1 % v letu 2011.

Tabela 6: Povprečna mesečna plača na zaposlenega v gospodarskih družbah v letu 2011

Področja dejavnosti		POVPREČNA MESEČNA PLAČA NA ZAPOSLENEGA		
		Znesek v EUR	Indeks 2011/2010	Indeks nivoja
A	Kmetijstvo in lov; gozdarstvo in ribištvo	1.273	103,3	89,9
B	Rudarstvo	2.002	103,9	141,4
C	Predelovalne dejavnosti	1.384	103,8	97,8
D	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	2.148	102,6	151,7
E	Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja	1.443	100,2	101,9
F	Gradbeništvo	1.162	100,0	82,1
G	Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	1.381	103,2	97,6
H	Promet in skladiščenje	1.439	101,7	101,6
I	Gostinstvo	1.084	100,5	76,6
J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti	2.143	103,5	151,4
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	1.992	120,4	140,7
L	Poslovanje z nepremičninami	1.468	103,7	103,7
M	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	1.692	99,5	119,5
N	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	1.002	103,8	70,8
O	Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	1.320	100,7	93,2
P	Izobraževanje	1.279	101,5	90,3
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	1.482	100,9	104,7
R	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	1.908	99,1	134,7
S	Druge dejavnosti	1.164	103,4	82,2
	SKUPAJ	1.416	102,5	100,0

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

²¹ Uradni list RS, št. 13/10.

²² Uradni list RS, št. 3/11.

²³ Uradni list RS, št. 42/09.

²⁴ Uradni list RS, št. 5/09, 40/09 in 57/09.

²⁵ Zakon o udeležbi delavcev pri dobičku, Uradni list RS, št. 25/08.

V letu 2011 je **povprečna mesečna plača na zaposlenega** znašala 1.416 evrov. V primerjavi s prejšnjim letom se je povečala za 3,3 %, to je za 1,5 odstotne točke več, kot so se v tem času povečale cene življenjskih potrebščin (indeks (I–XII 2011) / (I–XII 2010) je znašal 101,8). Povprečna mesečna plača na zaposlenega se je povečala v vseh posameznih področjih dejavnosti, razen treh (gradbeništvo; strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti ter kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti). Najbolj se je povečala na področju finančne in zavarovalniške dejavnosti (za 20,4 %). V letu 2011 je bila največja na področju oskrbe z električno energijo, plinom in paro, manjša od povprečja je bila na devetih področjih (gl. Tabela 6).

Med **stroške pokojninskih in drugih socialnih zavarovanj** spadajo stroški za dodatno pokojninsko zavarovanje zaposlenih in stroški drugih socialnih zavarovanj (prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje brez dodatnega pokojninskega zavarovanja, prispevki za zdravstveno zavarovanje, zaposlovanje in starševsko varstvo), ki bremenijo podjetje. V primerjavi s preteklim letom so bili stroški pokojninskih zavarovanj večji za 3,4 % večji, stroški drugih socialnih zavarovanj pa so bili večji za 2,8 %. Skupno so znašali 1.410.289 tisoč evrov, kar je 3,1 % več kot v preteklem letu. Njihov skupni delež v stroških dela je bil v obeh letih enak 13,5 %.

Drugi stroški dela vključujejo regres za letni dopust, bonitete, povračila (za prevoz na delo in z dela, prehrano, ločeno življenje) in druge prejemke zaposlenih, druge delodajalčeve dajatve od plač, nadomestil plač, bonitet, povračil in drugih prejemkov zaposlenih ter nagrade vajencem skupaj z dajatvami, ki bremenijo podjetje. V letu 2011 so skupno znašali 1.402.646 tisoč evrov, to je 1 % manj kot v prejšnjem letu. Njihov delež v stroških dela se je zmanjšal s 14,0 % v letu 2010 na 13,4 % v letu 2011.

Naslednja večja postavka v poslovnih odhodkih so **odpisi vrednosti**. Z zneskom 4.095.635 tisoč evrov so bili za 6,4 % večji kot v prejšnjem letu. Dobre tri četrtine tega zneska so prispevali stroški **amortizacije** neopredmetenih sredstev s končnimi dobami koristnosti, amortizirljivih opredmetenih osnovnih sredstev in naložbenih nepremičnin, vrednotenih po nabavni vrednosti. Stroški amortizacije so bili v primerjavi s prejšnjim letom večji za 5,5 %. **Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih** s 14,4-odstotnim deležem v odpisih vrednosti so bili večji za 2,3 %. **Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih**²⁶ s 7,9-odstotnim deležem v odpisih vrednosti pa so bili večji za 26,3 %. Največ stroškov amortizacije (33,3 %) in prevrednotovalnih poslovnih odhodkov pri obratnih sredstvih (27,0 %) so izkazale družbe v predelovalni dejavnosti, največ prevrednotovalnih poslovnih odhodkov pri neopredmetenih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih (36,7 %) pa družbe v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil.

²⁶ V to postavko so vključeni tudi prevrednotovalni poslovni odhodki v zvezi z naložbenimi nepremičninami, glej kontni okvir za gospodarske družbe v Uradnem listu RS št. 104/09.

Najmanjši delež v poslovnih odhodkih, 1,1-odstotnega, so imeli **drugi poslovni odhodki**. Z zneskom 837.725 tisoč evrov so bili za 3,5 % večji kot v prejšnjem letu. Med njimi so posebej izkazani stroški oblikovanja rezervacij, ki jih podjetje ne sme všteti ali pa se je samo odločilo, da jih ne bo vštelo v vrednost zalog nedokončane proizvodnje in zalog gotovih proizvodov (na primer za stroške reorganizacije podjetja; za dana jamstva; za kočljive pogodbe; za pokojnine, jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi; za pokrivanje drugih obveznosti iz preteklega poslovanja). V letu 2011 so imele rezervacije 26,6-odstotni delež v drugih poslovnih odhodkih in so bile za 5,8 % večje kot v preteklem letu. Drugi stroški s 73,4-odstotnim deležem v drugih poslovnih odhodkih pa so bili večji za 2,7 %. Mednje spadajo dajatve, ki niso odvisne od stroškov dela in od drugih vrst stroškov; izdatki za varstvo okolja, nagrade dijakom in študentom na delovni praksi, skupaj z dajatvami; štipendije dijakom in študentom ter drugi stroški.

Druga skupina odhodkov so **finančni odhodki**. Ti so bili v letu 2011 za 2,7 % manjši kot v prejšnjem letu. Znašali so 3.269.804 tisoč evrov, kar je 1.621.363 tisoč evrov več kot so znašali finančni prihodki. Dobra polovica vseh finančnih odhodkov so bili **finančni odhodki iz finančnih obveznosti**, kamor spadajo odhodki za obresti in tečajne razlike od kratkoročnih in dolgoročnih finančnih dolgov (razen tistih, ki so vštete neposredno v vrednost opredmetenih osnovnih in neopredmetenih dolgoročnih sredstev ter preko stroškov v vrednost zalog nedokončane proizvodnje in gotovih proizvodov), tudi iz finančnega najema ter negativne razlike v zvezi z dolgovi v tuji valuti in v zvezi s terjatvami (ker nimamo posebne postavke, ki bi bila namenjena finančnim odhodkom v zvezi z danimi posojili). Sledili so **finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb** s 37,8-odstotnim deležem v finančnih odhodkih ter **finančni odhodki iz poslovnih obveznosti** z 10,8-odstotnim deležem. Med naštetimi skupinami finančnih odhodkov so se v primerjavi s prejšnjim letom povečali samo finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb (za 12,6 %), ki so jih družbe opravile v skladu s Pojasnilom 1 k SRS 3 – oslabitev finančnih naložb²⁷. Drugi dve skupini finančnih odhodkov sta se zmanjšali, in sicer finančni odhodki iz finančnih obveznosti za 10,9 %, finančni odhodki iz poslovnih obveznosti pa za 6,6 %. V letu 2011 je nastalo največ vseh finančnih odhodkov v finančni in zavarovalniški dejavnosti (32,2 %).

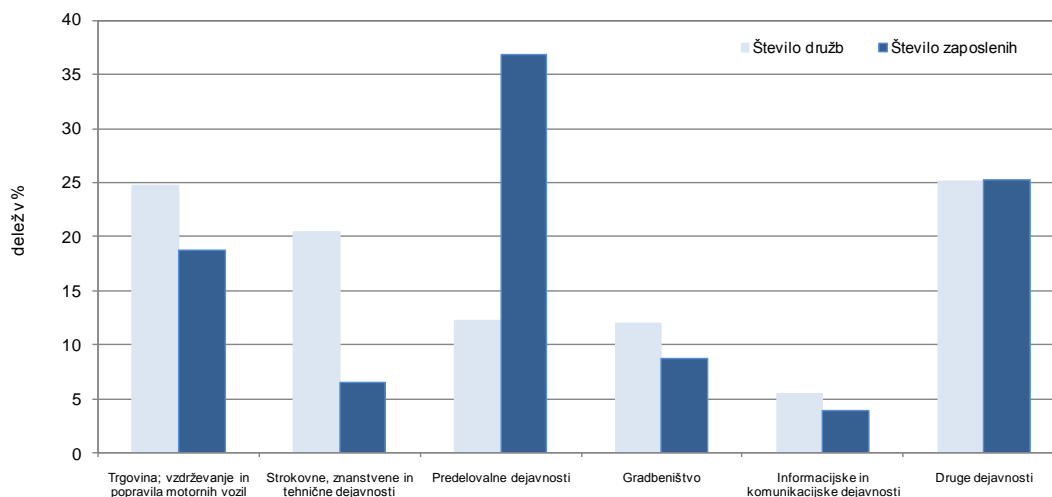
Tretja skupina odhodkov so **drugi odhodki**. Z zneskom 146.892 tisoč evrov so imeli 0,2-odstotni delež v odhodkih in so bili za 4,4 % manjši kot v prejšnjem letu. Med drugimi odhodki so izkazani vsi tisti odhodki, ki niso izkazani med poslovnimi in finančnimi odhodki. To so zlasti odhodki iz zmanjšanja poštene vrednosti in iz odtujitve naložbenih nepremičnin, ki se merijo po pošteni vrednosti. Med druge odhodke sodijo tudi denarne kazni in odškodnine ter druge neobičajne postavke, ki zmanjšujejo poslovni izid.

²⁷ Uradni list RS, št 126/08.

4 POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH

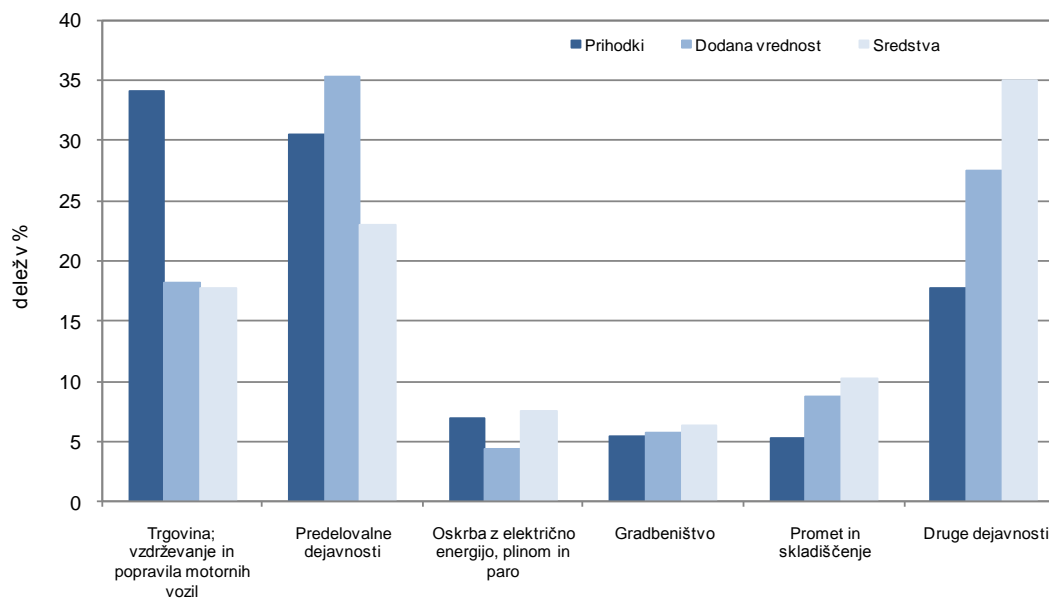
V letu 2011 so se družbe četrto leto zapored razvrstile po dejavnostih v skladu z Uredbo o standardni klasifikaciji dejavnosti²⁸, ki je stopila v veljavo sredi avgusta 2007 in se je začela uporabljati 1. januarja 2008.

Slika 1: Razvrstitev gospodarskih družb po področjih dejavnosti v letu 2011 (deleži v %)

Vir: AJPES - Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

Slika 2: Prispevki gospodarskih družb posameznih področij dejavnosti k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida in bilance stanja gospodarskih družb za leto 2011.

²⁸ Uradni list RS, št. 69/07 in 17/08.

Največ družb je bilo s področij trgovine, vzdrževanje in popravil motornih vozil (24,7 %) ter strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (20,5 %). Največ zaposlenih je bilo v družbah predelovalnih dejavnosti (36,8 %) ter v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (18,7 %) (gl. Sliko 1). Družbe slednjih dveh področij so tudi največ prispevale k skupnemu poslovanju družb (gl. Sliko 2). Največ vseh sredstev (23,0 %) in največ dodane vrednosti (35,4 %) so prispevale družbe predelovalnih dejavnosti, največ prihodkov (34,1 %) pa družbe trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil.

4.1 Prihodki in odhodki družb po področjih dejavnosti

Prihodki družb so se v letu 2011 v primerjavi s preteklim letom povečali na vseh področjih, razen šestih (rudarstvo; gradbeništvo; finančne in zavarovalniške dejavnosti; dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti; izobraževanje ter kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti). Najbolj so se povečali v oskrbi z električno energijo, plinom in vodo (za 30,9 %), najmanj v poslovanju z nepremičninami (za 0,9 %). Na področjih, kjer so se prihodki povečali bolj kot odhodki ali so se prihodki zmanjšali manj kot odhodki (Tabela 7), je bil kazalnik celotne gospodarnosti družb v letu 2011 boljši kot v letu 2010.

Skupni prihodki družb so bili v letu 2011 večji od skupnih odhodkov na 12 področjih (predelovalne dejavnosti; oskrba z električno energijo, plinom in paro; oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki, saniranje okolja; trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil; promet in skladiščenje; informacijske in komunikacijske dejavnosti; strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti; druge raznovrstne poslovne dejavnosti; dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti; zdravstvo in socialno varstvo; kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti ter druge dejavnosti). Družbe teh področij so izkazale neto celotni dobiček²⁹. Na drugih sedmih področjih, kjer so bili skupni prihodki družb manjši od skupnih odhodkov, so družbe izkazale neto celotno izgubo³⁰.

Poslovni izid so v primerjavi s prejšnjim letom izboljšale družbe na osmih področjih:

- predelovalne dejavnosti (za 22,0 % večji neto celotni dobiček kot v letu 2010),
- trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (za 62,0 % večji neto celotni dobiček kot v letu 2010),
- promet in skladiščenje (neto celotni dobiček, v letu 2010 neto celotna izguba),
- informacijske in komunikacijske storitve (neto celotni dobiček, v letu 2010 neto celotna izguba),
- strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (za 2,8 % večji neto celotni dobiček kot v letu 2010),
- druge raznovrstne poslovne dejavnosti (neto celotni dobiček, v letu 2010 neto celotna izguba),

²⁹ Neto celotni dobiček je pozitivna razlika med celotnim dobičkom in celotno izgubo.

- dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti (za 4,0 % večji neto celotni dobiček kot v letu 2010),
- kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti (neto celotni dobiček, v letu 2010 neto celotna izguba).

Tabela 7: Prihodki in odhodki gospodarskih družb po področjih dejavnosti v letu 2011

Področja dejavnosti		Indeks 2011/2010		Delež odhodkov v prihodkih v %	
		Prihodki	Odhodki	2011	2010
A	Kmetijstvo in lov; gozdarstvo in ribištvo	111,3	111,8	100,4	100,0
B	Rudarstvo	97,8	98,7	100,4	99,5
C	Predelovalne dejavnosti	107,7	107,3	97,1	97,5
D	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	130,9	133,3	96,9	95,2
E	Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki; saniranje okolja	110,3	111,6	98,3	97,1
F	Gradbeništvo	95,2	99,3	103,6	99,4
G	Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	107,2	106,7	98,5	99,0
H	Promet in skladiščenje	123,4	122,9	99,8	100,2
I	Gostinstvo	104,7	106,4	106,2	104,5
J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti	113,4	99,6	95,8	109,1
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	80,2	94,6	130,1	110,3
L	Poslovanje z nepremičninami	100,9	106,3	104,3	99,1
M	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	106,5	106,6	95,9	95,7
N	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	107,7	106,0	99,1	100,7
O	Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	98,8	98,5	94,3	94,6
P	Izobraževanje	98,8	102,1	100,4	97,1
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	108,0	109,1	92,7	91,8
R	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	99,4	97,9	98,9	100,5
S	Druge dejavnosti	105,7	106,2	98,1	97,7
	SKUPAJ	108,1	108,0	98,8	98,9

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

Na vseh drugih področjih je bil poslovni izid družb slabši kot v prejšnjem letu.

4.2 Čisti dobiček (čista izguba) družb po področjih dejavnosti

Čisti dobiček družb je bil v letu 2011 z zneskom 2.621.744 tisoč evrov za 5,5 % večji kot v prejšnjem letu. Njegov delež v skupnih prihodkih se je zmanjšal s 3,4 % v letu 2010 na 3,3 % v letu 2011.

Čisti dobiček je izkazalo 35.577 (61,5 %) družb (gl. Tabelo 8). Največ jih je bilo s področij trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (24,2 %), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (21,7 %), predelovalnih dejavnosti (13,4 %) ter gradbeništva (11,4 %). Največji del vrednosti čistega dobička so izkazale družbe predelovalnih dejavnosti (33,5 %, od tega 8,6 % družbe iz oddelka proizvodnje farmacevtskih surovin in preparatov, 3,8 % iz oddelka

³⁰ Neto celotna izguba je negativna razlika med celotnim dobičkom in celotno izgubo.

proizvodnje električnih naprav, 3,0 % iz oddelka proizvodnje motornih vozil, prikolic in polprikolic, 2,7 % iz oddelka proizvodnje kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav ter 2,6 % iz oddelka proizvodnje kemikalij, kemičnih izdelkov).

Tabela 8: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb po področjih dejavnosti v letu 2011

Področja dejavnosti	Čisti dobiček		Čista izguba		Neto čisti dob. (+) Neto čista izg. (-)
	Število družb	Znesek v tisoč EUR	Število družb	Znesek v tisoč EUR	Znesek v tisoč EUR
A Kmetijstvo in lov; gozdarstvo in ribištvo	191	10.171	152	12.908	-2.737
B Rudarstvo	44	4.529	28	6.815	-2.286
C Predelovalne dejavnosti	4.763	878.987	2.043	336.004	542.983
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	257	143.770	240	10.575	133.195
E Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja	208	25.230	95	11.200	14.030
F Gradbeništvo	4.064	98.733	2.489	272.600	-173.867
G Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	8.618	572.786	4.953	288.558	284.228
H Promet in skladiščenje	1.731	157.869	767	171.532	-13.663
I Gostinstvo	1.315	26.417	1.189	96.572	-70.155
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	2.062	141.303	994	55.804	85.499
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	675	170.219	482	611.545	-441.326
L Poslovanje z nepremičninami	1.021	55.900	813	94.866	-38.966
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	7.723	251.681	3.771	133.140	118.541
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	1.047	32.411	649	28.184	4.227
O Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	6	661	1	0	661
P Izobraževanje	363	4.050	274	5.275	-1.225
Q Zdravstvo in socialno varstvo	691	20.283	223	5.563	14.720
R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	324	20.330	296	19.554	776
S Druge dejavnosti	474	6.414	343	3.881	2.533
SKUPAJ	35.577	2.621.744	19.802	2.164.576	457.168

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

19.092 (53,7 %) družb s čistim dobičkom je izkazalo **čisti dobiček, ki je bil manjši od 5 tisoč evrov**. Skupaj so izkazale za 28.840 tisoč evrov čistega dobička, to je 1,1 % celotnega čistega dobička družb. Samo 718 (2,0 %) družb s čistim dobičkom je izkazalo **čisti dobiček, ki je bil večji od 500 tisoč evrov**. Te družbe so izkazale čisti dobiček v skupnem znesku 1.851.958 tisoč evrov, to je 70,6 % celotnega čistega dobička družb. Največ družb s čistim dobičkom, večjim od 500 tisoč evrov, je bilo v predelovalni dejavnosti (29,1 %). Njihov čisti dobiček v skupnem znesku 729.833 tisoč evrov je pomenil kar 83,0 % celotnega čistega dobička družb obravnavane dejavnosti oziroma 27,8 % celotnega čistega dobička družb.

Čista izguba družb je bila v znesku 2.164.576 tisoč evrov za 1,1 % večja kot v prejšnjem letu. Njen delež v skupnih prihodkih se je zmanjšal z 2,9 % v letu 2010 na 2,8 % v letu 2011.

Čisto izgubo je ugotovilo 19.802 (34,3 %) družbi. Največ družb s čisto izgubo je bilo s področja trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (25,0 %), strokovne, znanstvene in tehnične

dejavnosti (19,0%), gradbeništva (12,6%) ter predelovalnih dejavnosti (10,3%). Največji del njene vrednosti so izkazale družbe s področja finančne in zavarovalniške dejavnosti (28,2%), sledijo predelovalne dejavnosti (15,5%, od tega največ, 1,8%, družbe iz oddelka proizvodnje nekovinskih mineralnih izdelkov), trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (13,3%) ter gradbeništvo (12,6%).

Poslovni izid družb predelovalnih dejavnosti po posameznih oddelkih je razviden iz Tabele 9.

Tabela 9: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti v letu 2011

Oddelki predelovalnih dejavnosti		ČISTI DOBIČEK		ČISTA IZGUBA		NETO ČISTI DOB. (+) NETO ČISTA IZG. (-)
		Število družb	Znesek v tisoč EUR	Število družb	Znesek v tisoč EUR	Znesek v tisoč EUR
10	Proizvodnja živil	331	19.340	165	13.066	6.274
11	Proizvodnja pijač	41	12.957	28	21.767	-8.810
13	Proizvodnja tekstilij	95	15.622	53	5.687	9.935
14	Proizvodnja oblačil	97	4.393	109	8.417	-4.024
15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	29	9.916	15	2.368	7.548
16	Obdelava in predelava lesa; proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	345	19.312	172	27.393	-8.081
17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	79	11.101	25	13.791	-2.690
18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	395	11.802	195	7.719	4.083
19	Proizvodnja koka in naftnih derivatov	1	12	3	1.311	-1.299
20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	92	67.166	46	21.427	45.739
21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	11	224.915	9	5.162	219.753
22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	367	57.539	137	23.666	33.873
23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	150	25.385	98	39.300	-13.915
24	Proizvodnja kovin	61	35.333	23	20.629	14.704
25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	1.153	72.010	362	38.205	33.805
26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	164	30.554	58	4.187	26.367
27	Proizvodnja električnih naprav	173	99.669	73	7.545	92.124
28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	344	48.048	95	32.994	15.054
29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	88	78.020	32	1.450	76.570
30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	36	2.491	29	4.787	-2.296
31	Proizvodnja pohištva	212	4.990	118	24.691	-19.701
32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	136	9.360	84	3.829	5.531
33	Popravila in montaža strojev in naprav	363	19.052	114	6.613	12.439

Vir: AJPEŠ – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

9.721 (49,1%) družb s čisto izgubo je izkazalo **čisto izgubo, manjšo od 5 tisoč evrov**. Skupno so jo izkazale za 13.890 tisoč evrov, to je 0,6% celotne čiste izgube družb. Samo 456 (2,3%) družb s čisto izgubo je izkazalo **čisto izgubo, ki je bila večja od 500 tisoč evrov**. Skupaj so

izkazale 1.725.767 tisoč evrov čiste izgube, to je 79,7 % celotne čiste izgube družb. Med družbami, ki so izkazale čisto izgubo, večjo od 500 tisoč evrov, je bilo največ družb iz predelovalnih dejavnosti (25,9 %). Največji del vrednosti čiste izgube, ki je bila večja od 500 tisoč evrov, so izkazale družbe iz finančne in zavarovalniške dejavnosti (34,5 %). Znašala je 595.671 tisoč evrov, kar je pomenilo 97,4 % čiste izgube finančne in zavarovalniške dejavnosti oziroma 27,5 % celotne čiste izgube družb.

Razlika med čistim dobičkom in čisto izgubo je bila pozitivna. Družbe so izkazale **neto čisti dobiček** v znesku 457.168 tisoč evrov, kar je 32,9 % več kot v prejšnjem letu.

Neto čisti dobiček so izkazale družbe z enajstih področij, največjega v predelovalni dejavnosti (542.983 tisoč evrov). Družbe z osmih področij (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; rudarstvo; gradbeništvo; promet in skladiščenje; gostinstvo; finančne in zavarovalniške dejavnosti; poslovanje z nepremičninami ter izobraževanje) so izkazale **neto čisto izgubo**, največjo v finančni in zavarovalniški dejavnosti (441.326 tisoč evrov).

5 SREDSTVA IN OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV VSEH GOSPODARSKIH DRUŽB SKUPAJ IN PO PODROČJIH DEJAVNOSTI V LETU 2011

Družbe so imele ob koncu leta 2011 99.418.322 tisoč evrov sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev. To je za 3,2 % več kot ob koncu leta 2010 oziroma za 1,2 odstotne točke več, kot so se v tem času povečale cene življenjskih potrebščin³¹, kar kaže na realno povečanje njihove vrednosti.

5.1 Sredstva

Družbe so imele ob koncu leta 2011 med **sredstvi** 61,7 % dolgoročnih sredstev, 37,6 % kratkoročnih sredstev in 0,7 % kratkoročnih aktivnih časovnih razmejitev (gl. Tabelo 10).

Dolgoročna sredstva so sredstva, ki se praviloma preoblikujejo v obdobju, daljšem od leta dni. Sestavljajo jih neopredmetena sredstva, dolgoročne aktivne časovne razmejitve, opredmetena osnovna sredstva, naložbene nepremičnine, dolgoročne finančne naložbe, dolgoročne poslovne terjatve in odložene terjatve za davek. Ob koncu leta 2011 so bila v znesku 61.379.315 tisoč evrov za 2,3 % večja kot ob koncu leta 2010. V tem znesku so imele največji delež opredmetena osnovna sredstva (58,0 %), dolgoročne finančne naložbe (28,9 %), naložbene nepremičnine (7,8 %), neopredmetena sredstva (2,9 %) in dolgoročne poslovne terjatve (1,1 %).

Opredmetena osnovna sredstva so sredstva, ki jih imajo družbe v lasti ali finančnem najemu ali jih obvladujejo drugače in jih uporabljajo pri ustvarjanju proizvodov ali opravljanju storitev oziroma jih dajejo v najem ali za pisarniške namene. Značilno zanje je, da se po pričakovanju uporabljajo več kot eno obračunsko obdobje. Od vključno leta 2010 so med opredmetenimi osnovnimi sredstvi izkazana tudi vlaganja v opredmetena osnovna sredstva v tuji lasti³². Za pripoznavanje opredmetenega osnovnega sredstva sta predpisana dva dodatna pogoja: a) verjetnost, da bodo pritekale gospodarske koristi, povezane z njim in b) možnost, da se njegova nabavna vrednost zanesljivo izmeri. Ob koncu leta 2011 je skupna vrednost opredmetenih osnovnih sredstev družb znašala 35.599.516 tisoč evrov. Od tega je bilo 65,7 % zemljišč in zgradb, 26,3 % opreme, drobnega inventarja in drugih opredmetenih osnovnih sredstev, 7,3 % opredmetenih osnovnih sredstev v gradnji in izdelavi ter 0,7 % drugih opredmetenih osnovnih sredstev. Njihova skupna vrednost je bila za 2,8 % večja kot ob koncu leta 2010.

Dolgoročne finančne naložbe so naložbe, ki naj bi jih družbe posedovale več kot leto dni in niso namenjene trgovanju, ampak jih imajo zato, da bi z njihovimi donosi dolgoročno povečevale svoje finančne prihodke. Mednje spadajo dolgoročne finančne naložbe v kapital drugih podjetij (delnice in deleži) ali v dolgoročne finančne dolgove drugih podjetij, države, območja in občine ali drugih izdajateljev (dana dolgoročna posojila, kupljene obveznice itd.). V skupnem znesku 17.743.887 tisoč evrov so bile za 0,9 % manjša kot ob koncu leta 2010. Med njimi je bilo 73,0 % dolgoročnih finančnih naložb, razen posojil, in 27,0 % dolgoročnih posojil.

³¹ Indeks cen življenjskih potrebščin XII 2011/XII 2010 je znašal 102,0.

³² Spremembe slovenskih računovodskih standardov (2006) - Uradni list RS, št. 1/10 in 90/10.

Tabela 10: Sredstva in obveznosti do virov sredstev gospodarskih družb v letu 2011

Sredstva in obveznosti do virov sredstev	Znesek v tisoč EUR		Indeks 31.12.2011/ 31.12.2010	Delež v sredstvih oz. v obveznostih do virov sredstev	
	31.12.2011	31.12.2010		31.12.2011	31.12.2010
I. SREDSTVA	99.418.322	96.316.024	103,2	100,0	100,0
A. Dolgoročna sredstva	61.379.315	59.986.800	102,3	61,7	62,3
1. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve	1.940.846	1.743.378	111,3	2,0	1,8
2. Opredmetena osnovna sredstva	35.599.516	34.635.661	102,8	35,8	36,0
3. Naložbene nepremičnine	4.784.472	4.537.567	105,4	4,8	4,7
4. Dolgoročne finančne naložbe	17.743.887	17.913.670	99,1	17,8	18,6
5. Dolgoročne poslovne terjatve	689.995	600.981	114,8	0,7	0,6
6. Odložene terjatve za davek	620.599	555.543	111,7	0,6	0,6
B. Kratkoročna sredstva	37.370.585	35.706.717	104,7	37,6	37,1
1. Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	661.025	575.266	114,9	0,7	0,6
2. Zaloge	9.638.089	9.086.793	106,1	9,7	9,4
3. Kratkoročne finančne naložbe	7.460.916	7.406.045	100,7	7,5	7,7
4. Kratkoročne poslovne terjatve	16.610.098	15.910.559	104,4	16,7	16,5
5. Denarna sredstva	3.000.457	2.728.054	110,0	3,0	2,8
C. Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	668.422	622.507	107,4	0,7	0,6
II. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	99.418.322	96.316.024	103,2	100,0	100,0
A. Kapital	37.868.970	37.184.133	101,8	38,1	38,6
1. Vpoklicani kapital	16.148.784	15.635.299	103,3	16,2	16,2
2. Kapitalske rezerve	8.915.341	9.042.804	98,6	9,0	9,4
3. Rezerve iz dobička	5.316.921	4.823.979	110,2	5,3	5,0
4. Presežek iz prevrednotenja	1.723.923	1.440.661	119,7	1,7	1,5
5. Preneseni čisti dobiček	7.947.512	7.405.210	107,3	8,0	7,7
6. Prenesena čista izguba	2.542.943	1.943.347	130,9	2,6	2,0
7. Čisti dobiček poslovnega leta	2.197.803	2.160.499	101,7	2,2	2,2
8. Čista izguba poslovnega leta	1.838.371	1.380.972	133,1	1,8	1,4
B. Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve	2.328.944	2.170.043	107,3	2,3	2,3
C. Dolgoročne obveznosti	25.118.763	24.017.318	104,6	25,3	24,9
1. Dolgoročne finančne obveznosti	23.514.060	22.510.886	104,5	23,7	23,4
2. Dolgoročne poslovne obveznosti	1.263.732	1.171.823	107,8	1,3	1,2
3. Odložene obveznosti za davek	340.971	334.609	101,9	0,3	0,3
Č. Kratkoročne obveznosti	32.985.171	31.904.997	103,4	33,2	33,1
1. Obveznosti, vključene v skupine za odtujitev	1.103	1.015	108,7	0,0	0,0
2. Kratkoročne finančne obveznosti	15.553.284	15.320.343	101,5	15,6	15,9
3. Kratkoročne poslovne obveznosti	17.430.784	16.583.639	105,1	17,5	17,2
D. Kratkoročne pasivne časovne razmejitve	1.116.474	1.039.533	107,4	1,1	1,1

Vir: AJPES – Podatki iz bilance stanja gospodarskih družb za leto 2011.

Naložbene nepremičnine so nepremičnine, ki jih družbe posedujejo zato, da bi jim prinašale najemnino in/ali povečevale vrednost dolgoročnih naložb. Za pripoznavanje naložbene nepremičnine morata biti izpolnjena dva pogoja: a) da bo imela družba od nje gospodarske koristi in b) da je mogoče njeno nabavno vrednost zanesljivo izmeriti. Za odločitev, ali se nepremičnina razvrsti kot naložbena nepremičnina, je potrebna presoja na podlagi sodil, ki jih za te namene oblikuje družba. Ob koncu leta 2011 so bile naložbene nepremičnine v znesku 4.784.472 tisoč evrov za 5,4 % večje kot ob koncu leta 2010.

Neopredmetena sredstva zajemajo dolgoročne premoženjske pravice, dobro ime, dolgoročno odložene stroške razvijanja in druga neopredmetena sredstva (tudi emisijske kupone). Od vključno leta 2010 med neopredmetenimi sredstvi ni več vlaganj v opredmetena osnovna sredstva, ampak so ta vključena med opredmetena osnovna sredstva³³. Neopredmetena sredstva družb so ob koncu leta 2011 skupno znašala 1.781.840 tisoč evrov, kar je 9,6 % več kot ob koncu leta 2010. Največja deleža v njihovi vrednosti so imele dolgoročne premoženjske pravice (37,0 %) in naložbe v dobro ime prevzetih podjetij (33,2 %).

Dolgoročne poslovne terjatve zapadejo v plačilo v roku, daljšem od enega leta. V znesku 689.995 tisoč evrov so bile za 14,8 % večje kot ob koncu leta 2010. Med njimi je bilo 24,2% dolgoročnih poslovnih terjatev do družb v skupini, 28,9% dolgoročnih poslovnih terjatev do kupcev in 46,9% dolgoročnih poslovnih terjatev do drugih.

Druga večja skupina sredstev so **kratkoročna sredstva**. To so sredstva, ki se praviloma preoblikujejo v obdobju, krajšem od leta dni. V primerjavi s koncem predhodnega leta so se povečala za 4,7 % na 37.370.585 tisoč evrov. Največji delež v tem znesku so imele kratkoročne poslovne terjatve (44,4 %), sledijo zaloge (25,8 %), kratkoročne finančne naložbe (20,0 %), denarna sredstva (8,0 %) in sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo (1,8 %).

Kratkoročne poslovne terjatve so tiste poslovne terjatve, ki zapadejo v plačilo v roku, krajšem od enega leta. Mednje štejemo tudi tiste dele dolgoročnih terjatev, ki so že zapadli v plačilo (a še niso bili plačani) ali bodo zapadli v plačilo v enem letu po datumu bilance stanja. V skupnem znesku 16.610.098 tisoč evrov so bile za 4,4% večje kot ob koncu predhodnega leta. V tem znesku so imele največji delež kratkoročne poslovne terjatve do kupcev (67,3 %), manjša deleža pa kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini (16,6 %) in kratkoročne poslovne terjatve do drugih (16,1 %).

Zaloge so praviloma sredstva v opredmeteni obliki, ki bodo porabljena bodisi pri proizvodnji proizvodov ali opravljanju storitev, namenjenih prodaji, bodisi za prodajo v okviru rednega poslovanja družb. Ob koncu leta so bile v skupnem znesku 9.638.089 tisoč evrov za 6,1 % večje kot ob koncu prejšnjega leta. Največ je bilo zalog trgovskega blaga (40,0 %), sledijo zaloge nedokončane proizvodnje (25,8 %), zaloge materiala (20,3 %), zaloge proizvodov (12,7 %) in predujmi za zaloge (1,2 %). V primerjavi s koncem predhodnega leta so se povečale zaloge trgovskega blaga (za 9,7 %), zaloge materiala (za 6,6 %) in zaloge nedokončane proizvodnje (za 5,0 %). Zmanjšale pa so se zaloge proizvodov (za 0,7 %) in predujmi za zaloge (za 15,2 %).

Kratkoročne finančne naložbe so finančne naložbe, ki naj bi jih družbe posedovale manj kot leto dni ali s katerimi naj bi se trgovalo. To so tista kratkoročna sredstva, ki jih imajo družbe naložbenice, da bi z donosi, ki izvirajo iz njih, povečevale svoje finančne prihodke v kratkih rokih. Mednje uvrščamo naložbe v kapital drugih družb (kupljene delnice, pridobljene deleže in pridobljene celote kapitala), dana kratkoročna finančna posojila in druge kupljene vrednostne

³³ Spremembe slovenskih računovodskih standardov (2006) - Uradni list RS, št. 1/10 in 90/10.

papirje. Ob koncu leta so bile v znesku 7.460.916 tisoč evrov za 0,7 % večja kot ob koncu predhodnega leta. Med njimi je bilo tri četrtine kratkoročnih posojil in ena četrtina kratkoročnih finančnih naložb, razen posojil. V primerjavi s predhodnim letom so bile prve večje za 2,2 %, druge pa za 3,6 % manjše kot ob koncu predhodnega leta.

Med **denarna sredstva** uvrščamo gotovino (evrsko in devizno), knjižni denar, denar na poti in denarne ustreznike. Denarni ustrezniki so naložbe, ki jih je mogoče hitro pretvoriti v naprej znani znesek denarnih sredstev in pri katerih je tveganje spremembe vrednosti nepomembno (kratkoročni depoziti in vloge v bankah ter podobne naložbe, ki so namenjene zagotavljanju plačilne sposobnosti; takoj udenarljivi dolžniški vrednostni papirji z majhnim tveganjem, ki so uvrščeni na organizirani trg; naložbe v kapital, če so pridobljene tik pred dogovorjenim odkupom). Ob koncu leta so bila denarna sredstva v skupnem znesku 3.000.457 tisoč evrov za 10,0 % večja kot ob koncu predhodnega leta.

Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo so nekratkoročna sredstva, za katere knjigovodsko vrednost se utemeljeno predvideva, da bo poravnana predvsem s prodajo v naslednjih dvanajstih mesecih in ne z nadaljnjo uporabo. Družbe so ob koncu leta izkazale za 661.025 tisoč evrov njihove vrednosti, to je 14,9 % več kot ob koncu predhodnega leta.

Tretja skupina sredstev so **kratkoročne aktivne časovne razmejitve**. Ob koncu leta so bile z zneskom 668.422 tisoč evrov za 7,4 % večje kot ob koncu predhodnega leta. V tej postavki so zajete terjatve in druga sredstva, ki se bodo predvidoma pokazala v letu dni in katerih nastanek je verjeten, velikost pa zanesljivo ocenjena. Tako opredeljena kratkoročna sredstva se nanašajo na znane ali še neznanе pravne oziroma fizične osebe, do katerih bodo tedaj nastale prave terjatve, z drugimi sredstvi pa so mišljeni poslovni učinki (proizvodi ali storitve), ki jih bodo bremenili.

5.2 Obveznosti do virov sredstev

Med obveznostmi do virov sredstev je bilo ob koncu leta 2011 38,1 % kapitala, 25,3 % dolgoročnih obveznosti, 33,2 % kratkoročnih obveznosti, 2,3 % rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev ter 1,1 % kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev.

Najpomembnejša postavka med obveznostmi do virov sredstev je **kapital**. V njem se kažejo vsi poslovni dogodki družbe in vse metode merjenja posameznih vrst sredstev in obveznosti. Celotni kapital je lastniško financiranje družbe in hkrati obveznost družbe do lastnikov, ki pred prenehanjem družbe ne zapade v plačilo. Celotni kapital sestavljajo vpoklicani kapital, kapitalske rezerve, rezerve iz dobička, presežek iz prevrednotenja, preneseni in še ne uporabljeni čisti dobiček iz prejšnjih let ter neuporabljeni del čistega dobička poslovnega leta, zmanjša pa se za preneseno in še ne pokrito čisto izgubo iz prejšnjih let ter za neporavnano čisto izgubo poslovnega leta.

Ob koncu leta 2011 je bil celotni kapital družb v znesku 37.868.970 tisoč evrov samo za 1,8 % večji kot ob koncu predhodnega leta. To pomeni, da se je povečal za 1,4 odstotne točke manj, kot so se povečale celotne obveznosti do virov sredstev. Tako majhno povečanje kapitala je

predvsem odraz velikega povečanja čiste izgube družb (tako prenesene kot iz poslovnega leta 2011), ki zmanjšuje vrednost kapitala.

Vpoklicani kapital družb je bil z zneskom 16.148.784 tisoč evrov kar za 3,3 % večji kot ob koncu predhodnega leta. Njegov delež v celotnem kapitalu se je povečal z 42,0 % ob koncu leta 2010 na 42,6 % ob koncu leta 2011.

Kapitalske rezerve v vrednosti 8.915.341 tisoč evrov so imele 23,5-odstotni delež v kapitalu. V primerjavi s stanjem ob koncu leta 2010 so bile manjše za 1,4%. Kapitalske rezerve nastanejo z vplačili družbenikov, namenjene pa so predvsem poravnavanju izgube. Njihovo oblikovanje in porabo natančno opredeljuje ZGD-1.

Rezerve iz dobička v skupni vrednosti 5.316.921 tisoč evrov so imele 14,0-odstotni delež v kapitalu. V tej skupni vrednosti je bilo 17,0 % zakonskih rezerv, 14,8 % rezerv za lastne delnice in lastne poslovne deleže, 13,7 % odkupljenih lastnih delnic in lastnih poslovnih deležev (kot odbitna postavka), 5,1 % statutarnih rezerv in 76,8 % drugih rezerv iz dobička. Vse te rezerve družbe oblikujejo in uporabljajo skladno z ZGD-1. Njihova skupna vrednost je bila za 10,2 % večja kot ob koncu leta 2010.

Presežek iz prevrednotenja sredstev se nanaša na povečanje ali zmanjšanje knjigovodske vrednosti sredstev po modelu prevrednotenja. Ob koncu leta 2011 je bil v znesku 1.723.923 tisoč evrov za 19,7% večji kot ob koncu leta 2010 in je imel 5,6-odstotni delež v kapitalu.

Na vrednost celotnega kapitala vpliva tudi poslovni izid družb v tekočem in v preteklih letih. **Čisti dobiček poslovnega leta** in **preneseni čisti dobiček**, ki povečujeta vrednost kapitala, sta bila ob koncu leta v skupnem znesku 10.145.315 tisoč evrov za 6,1 % večja kot ob koncu leta 2010. **Čista izguba poslovnega leta** in **prenesena čista izguba** zmanjšujeta vrednost kapitala. Ob koncu leta je bila njuna skupna vrednost 4.381.314 tisoč evrov za 31,8 % večja kot ob koncu leta 2010.

Druga postavka v obveznostih do virov sredstev so **rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve**. V skupnem znesku 2.328.944 tisoč evrov so imele 2,3-odstotni delež v obveznostih do virov sredstev in so bile za 7,3 % večje kot ob koncu leta 2010. Dobri dve tretjini zneska so prispevale **rezervacije**, ki so bile v primerjavi s koncem predhodnega leta večje za 3,5 %. Rezervacije družbe oblikujejo za sedanje obveznosti, ki izhajajo iz obvezujočih preteklih dogodkov in se bodo po predvidevanju poravnale v obdobju, ki ni z gotovostjo določeno, ter katerih velikost je mogoče zanesljivo oceniti. Mednje spadajo na primer rezervacije za reorganizacijo, pričakovane izgube iz kočljivih pogodb, pokojnine, jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi. **Dolgoročne pasivne časovne razmejitve** s slabim tretjinskim deležem v skupnem znesku so bile za 16,2 % večje kot ob koncu predhodnega leta. V tej postavki družbe izkazujejo odložene prihodke, ki bodo v obdobju, daljšem od enega leta, pokrili predvidene odhodke. Mednje štejemo predvsem državne podpore in donacije, prejete za pridobitev osnovnih sredstev oziroma za pokrivanje stroškov amortizacije teh sredstev in nekaterih drugih stroškov.

Tretja postavka v obveznostih do virov sredstev so **dolgoročne obveznosti**. To so obveznosti, ki zapadejo v plačilo v obdobju, daljšem od leta dni. Z zneskom 25.118.763 tisoč evrov so bile v primerjavi s koncem predhodnega leta večje za 4,6 %. Njihov delež v obveznostih do virov sredstev se je povečal s 24,9 % ob koncu leta 2010 na 25,3 % ob koncu leta 2011. Med dolgoročnimi obveznostmi je bilo 93,6 % finančnih, 5,0 % poslovnih obveznosti in 1,4 % odloženih obveznosti za davek. **Dolgoročne finančne obveznosti** v znesku 23.514.060 tisoč evrov so bile za 4,5 % večje kot ob koncu predhodnega leta. Slabe tri četrtine tega zneska so prispevale dolgoročne finančne obveznosti do bank, ki so bile za 0,6 % večje kot ob koncu predhodnega leta. **Dolgoročne poslovne obveznosti** so bile z zneskom 1.263.732 tisoč evrov za 7,8 % večje kot ob koncu predhodnega leta. Ob koncu leta so družbe izkazale za 340.971 tisoč evrov **odloženih obveznosti za davek**, to je 1,9 % več kot ob koncu predhodnega leta.

Četrta postavka v obveznostih do virov sredstev so **kratkoročne obveznosti**. To so obveznosti, ki zapadejo v plačilo v obdobju, krajšem od leta dni, zato se pri sestavljanju bilance stanja všteto tudi deli dolgoročnih obveznosti, ki so že zapadli v plačilo, a še niso plačani, in deli dolgoročnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v obdobju do leta dni po datumu bilance stanja. **Kratkoročne obveznosti** so imele v skupni vrednosti 32.985.171 tisoč evrov 33,2-odstotni delež v obveznostih do virov sredstev. V primerjavi s koncem predhodnega leta so se povečale za 3,4 %. Med kratkoročnimi obveznostmi je bilo 52,8 % poslovnih in 47,2 % finančnih obveznosti. **Kratkoročne poslovne obveznosti** so bile v znesku 17.430.784 tisoč evrov za 5,1 % večje kot ob koncu predhodnega leta. Največji del tega zneska, 60,6 %, so prispevale kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev, ki so bile za 3,7 % večje kot ob koncu predhodnega leta. **Kratkoročne finančne obveznosti** so bile v znesku 15.553.284 tisoč evrov za 1,5 % večje kot ob koncu predhodnega leta. Dve tretjini njihove vrednosti so prispevale kratkoročne finančne obveznosti do bank, ki so bile za 1,2 % manjše kot ob koncu predhodnega leta. Med kratkoročnimi obveznostmi izkazujemo tudi **obveznosti, vključene v skupine za odtujitev**. To so obveznosti, ki se nanašajo na postavko sredstev (skupine za odtujitev) za prodajo, ki jo v bilanci stanja izkazujemo med kratkoročnimi sredstvi. Ob koncu leta so bile z zneskom 1.103 tisoč evrov za 8,7 % večje kot ob koncu predhodnega leta.

Najmanjši, 1,1-odstotni delež v obveznostih do virov sredstev so imele **kratkoročne pasivne časovne razmejitve**. Znašale so 1.116.474 tisoč evrov, to je 7,4 % več kot ob koncu predhodnega leta. V tej postavki so zajeti kratkoročno vnaprej vračunani stroški oziroma kratkoročno vnaprej vračunani odhodki in kratkoročno odloženi prihodki, ki jih je treba izkazovati posebej in razčlenjevati na pomembnejše vrste.

V **strukturi obveznosti do virov sredstev** družb se je od konca leta 2010 do konca leta 2011 nekoliko zmanjšal delež kapitala (z 38,6 % na 38,1 %) ter nekoliko povečala delež dolgoročnih obveznosti (s 24,9 % na 25,3 %) in delež kratkoročnih obveznosti (s 33,1 % na 33,2 %). Ob koncu leta 2011 so imele v strukturi obveznosti do virov sredstev več kot 50,0 % kapitala le družbe s področja oskrbe z električno energijo, plinom in paro, več kot 50,0 % kratkoročnih obveznosti pa samo družbe v gradbeništvu.

Ob koncu leta 2010 je bila stopnja lastniškosti financiranja (0,381) nekoliko nižja, stopnja dolžniškosti financiranja (0,585) družb pa nekoliko višja kot ob koncu predhodnega leta.

6 NEKATERI KAZALCI IN KAZALNIKI POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB V LETIH 2010 IN 2011

Od leta 2010 do leta 2011 se je število družb povečalo za 2.064. Povečalo se je na vseh področjih, razen v rudarstvu, kjer se je zmanjšalo za eno družbo. Najbolj se je število družb povečalo na področjih strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (za 585), trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (za 316), informacijske in komunikacijske dejavnosti (za 175), predelovalnih dejavnosti (za 152) ter gradbeništva (za 140). Čeprav je bilo v letu 2011 več družb, so zaposlovale 13.408 delavcev manj kot družbe v letu 2010. Manj zaposlenih so imele družbe na trinajstih področjih, več zaposlenih pa družbe na šestih področjih (oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki, saniranje okolja; finančne in zavarovalniške dejavnosti; strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti; druge raznovrstne poslovne dejavnosti; izobraževanje ter zdravstvo in socialno varstvo). Število zaposlenih se je najbolj zmanjšalo na področjih gradbeništva (za 7.272), trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (za 2.913), prometa in skladiščenja (za 2.555) ter predelovalnih dejavnosti (za 1.179). Opisane spremembe so nekoliko spremenile strukturo skupnega števila družb in števila zaposlenih po posameznih področjih (gl. Tabela 3 v Statistični prilogi).

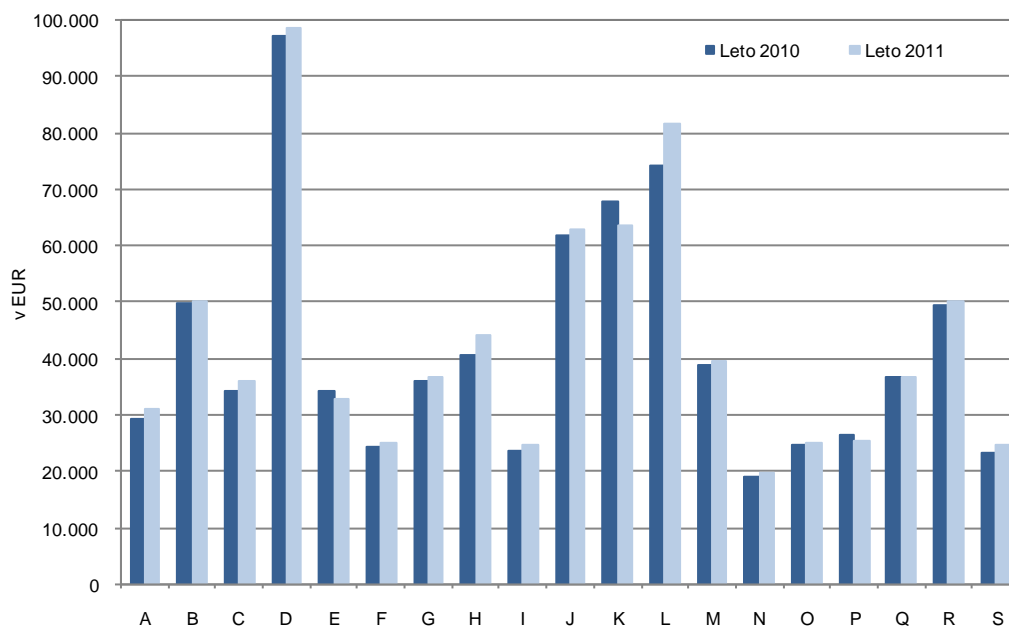
Kazalniki velikosti kažejo, da je imela posamezna družba v letu 2011 v povprečju manj zaposlenih, več skupnih prihodkov in manj sredstev kot posamezna družba v letu 2010. **Povprečno število zaposlenih v posamezni družbi** se je zmanjšalo z 8,30 na 7,77, to je za 6,4 %. V letu 2011 je imela v povprečju največ zaposlenih posamezna družba v rudarstvu (37,42, v letu 2010 pa v dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti, 41,33) in najmanj v poslovanju z nepremičninami (1,71, v letu 2010 1,88). **Skupni prihodki, ki jih je v povprečju ustvarila posamezna družba**, so se povečali z 1.351 tisoč evrov na 1.360 tisoč evrov, to je za 0,7 %. Največ skupnih prihodkov je v obeh letih v povprečju ustvarila posamezna družba v oskrbi z električno energijo, plinom in paro (v letu 2011 10.165 tisoč evrov, v letu 2010 10.934 tisoč evrov), najmanj pa v izobraževanju (v letu 2011 146 tisoč evrov, v letu 2010 153 tisoč evrov). Ob koncu leta 2011 je **posamezna družba razpolagala s sredstvi v povprečni vrednosti** 1.721 tisoč evrov, to je za 4,4 % manj kot ob koncu leta 2010. Ob koncu obeh let je bila tudi povprečna vrednost sredstev v posamezni družbi največja v oskrbi z električno energijo, plinom in paro (ob koncu leta 2011 14.093 tisoč evrov, ob koncu leta 2010 17.489 tisoč evrov) in najmanjša v izobraževanju (ob koncu leta 2011 172 tisoč evrov, ob koncu leta 2010 163 tisoč evrov).

Kazalniki produktivnosti dela (merjeni s skupnimi prihodki na zaposlenega, s poslovnimi prihodki na zaposlenega in z dodano vrednostjo na zaposlenega) so se izboljšali. **Skupni prihodek na zaposlenega** se je pri vseh družbah skupaj povečal s 162.799 evrov v letu 2010 na 175.032 evrov v letu 2011, to je za 7,5 %. Povečal se je na petnajstih področjih, zmanjšal pa na štirih (gradbeništvo; informacijske in komunikacijske dejavnosti; finančne in zavarovalniške dejavnosti ter izobraževanje). **Poslovni prihodek na zaposlenega** se je pri vseh družbah skupaj povečal s 158.078 evrov v letu 2010 na 170.534 evrov v letu 2011, to je za 7,9 %. Povečal se je na petnajstih področjih, zmanjšal pa na štirih (na področjih, kjer se je zmanjšal tudi skupni prihodek na zaposlenega). **Dodana vrednost na zaposlenega** se je pri vseh družbah skupaj povečala s 36.043 evrov v letu 2010 na 37.512 evrov v letu 2011, to je za 4,1 %. Povečala se je na petnajstih področjih, zmanjšala pa na štirih (oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki, saniranje

okolja; finančne in zavarovalniške dejavnosti; izobraževanje ter zdravstvo in socialno varstvo, gl. Sliko 3). V letu 2011 so bili vsi trije naštetih kazalniki najvišji na področju oskrbe z električno energijo, plinom in paro (skupni prihodek na zaposlenega 715.059 evrov, poslovni prihodek na zaposlenega 708.873 evrov, dodana vrednost na zaposlenega 98.650 evrov), najnižji pa v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (skupni prihodek na zaposlenega 52.810 evrov, poslovni prihodek na zaposlenega 51.790 evrov, dodana vrednost na zaposlenega 19.585 evrov).

Kazalnik izvozne naravnosti družb (merjen z deležem čistih prihodkov od prodaje na trgu EU in izven EU v čistih prihodkih od prodaje) se je zvišal s 30,7 % v letu 2010 na 33,3 % v letu 2011. Pregled po posameznih področjih kaže, da se je kazalnik izvozne naravnosti zvišal na trinajstih področjih, na področju gostinstva je ostal enak, znižal pa se je na štirih področjih (finančne in zavarovalniške dejavnosti; izobraževanje; kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti ter druge dejavnosti). Ker družbe v dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti ustvarijo zelo malo čistih prihodkov od prodaje na trgu EU in izven EU, je bil njihov delež v čistih prihodkih od prodaje v obeh letih enak 0. V obeh letih so najvišji kazalnik izvozne naravnosti izkazale družbe predelovalnih dejavnosti (v letu 2011 65,9%, v letu 2010 64,8 %), ki so s prodajo na trgu EU in izven EU v obeh letih ustvarile skoraj dve tretjini vseh svojih prihodkov (gl. Tabela 4 v Statistični prilogi).

Slika 3: Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah po področjih dejavnosti v letih 2010 in 2011 (v EUR)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leti 2010 in 2011.

Legenda: A – kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo, B – rudarstvo, C – predelovalne dejavnosti, D – oskrba z električno energijo, plinom in paro, E – oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki, saniranje okolja, F – gradbeništvo, G – trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, H – promet in skladiščenje, I – gostinstvo, J – informacijske in komunikacijske dejavnosti, K – finančne in zavarovalniške dejavnosti, L – poslovanje z nepremičninami, M – strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, N – druge raznovrstne poslovne dejavnosti, O – dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti, P – izobraževanje, Q – zdravstvo in socialno varstvo, R – kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti, S – druge dejavnosti.

Kazalniki gospodarnosti družb so se izboljšali. **Koeficient celotne gospodarnosti** družb se je povečal z 1,002 v letu 2010 na 1,012 v letu 2011. Povečal se je na desetih področjih, na devetih

področjih pa zmanjšal (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; rudarstvo; oskrba z električno energijo, plinom in paro; oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja; gostinstvo; poslovanje z nepremičninami; izobraževanje; zdravstvo in socialno varstvo ter druge dejavnosti). V letu 2011 je bil na dvanajstih področjih večji od 1 (prihodki so bili večji od odhodkov), manjši od 1 (prihodki so bili manjši od odhodkov) pa je bil na sedmih (kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo; rudarstvo; gradbeništvo; gostinstvo; finančne in zavarovalniške dejavnosti; poslovanje z nepremičninami ter izobraževanje). Največji koeficient celotne gospodarnosti so dosegle družbe v zdravstvu in socialnem varstvu (1,078). **Koeficient gospodarnosti poslovanja** družb se je povečal s 1,030 v letu 2010 na 1,031 v letu 2011. Povečal se je na enajstih področjih, v dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti je ostal enak kot v prejšnjem letu, zmanjšal pa se je na sedmih (rudarstvo; oskrba z električno energijo, plinom in paro; oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja; trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil; izobraževanje; zdravstvo in socialno varstvo; ter druge dejavnosti). V letu 2011 je bil manjši od 1 (poslovni prihodki so bili manjši od poslovnih odhodkov) na štirih področjih (gradbeništvo, gostinstvo, finančne in zavarovalniške dejavnosti ter izobraževanje). Na vseh drugih petnajstih področjih je bil večji od 1 (poslovni prihodki so bili večji od poslovnih odhodkov), največji pa je bil na področju poslovanja z nepremičninami (1,149). **Delež stroškov dela v dodani vrednosti** družb se je zmanjšal s 63,0 % v letu 2010 na 62,0 % v letu 2011. Zmanjšal se je na enajstih področjih, povečal pa na osmih (rudarstvo; oskrba z električno energijo, plinom in paro; oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja; trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil; finančne in zavarovalniške dejavnosti; druge raznovrstne poslovne dejavnosti; izobraževanje ter zdravstvo in socialno varstvo). V letu 2011 so imele najmanjši delež stroškov dela v dodani vrednosti družbe s področja poslovanja z nepremičninami (29,5 %).

V letu 2011 so imele vse družbe skupaj neto čisti dobiček, kar pomeni, da je bilo njihovo poslovanje dobičkonosno. **Kazalnika dobičkonosnosti poslovanja**, merjena z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost sredstev (koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev) in z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost kapitala (koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala) sta imela pozitivni predznak, v letu 2010 pa zaradi neto čiste izgube družb negativnega. V letu 2011 sta imela oba kazalnika pozitiven predznak na enajstih področjih, negativnega na osmih (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; rudarstvo; gradbeništvo; promet in skladiščenje; gostinstvo; finančne in zavarovalniške dejavnosti; poslovanje z nepremičninami ter izobraževanje). Najvišja kazalnika dobičkonosnosti poslovanja so dosegle družbe v dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti (**koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev** je bil 0,070, **koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala** pa 0,342).

Kazalniki stanja financiranja kažejo, da so imele družbe ob koncu leta 2011 nekoliko višjo stopnjo lastniškosti financiranja in stopnjo dolgoročnosti financiranja ter nekoliko nižjo stopnjo dolžniškosti financiranja kot družbe ob koncu leta 2010. **Stopnja lastniškosti financiranja** družb (ki nam pove, kolikšen del premoženja so družbe financirale s kapitalom) se je zvišala z 0,378 na 0,381. Zvišala se je na enajstih področjih, znižala pa na osmih (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; rudarstvo; oskrba z električno energijo, plinom in paro; informacijske in komunikacijske dejavnosti; finančne in zavarovalniške dejavnosti; poslovanje z nepremičninami; kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti ter druge dejavnosti). Ob koncu leta 2011 je bila najvišja v oskrbi z električno energijo, plinom in paro (0,657). **Stopnja dolžniškosti financiranja**

družb (ki nam pove, kolikšen del premoženja so družbe financirale z dolgovi) se je znižala z 0,585 na 0,580. Znižala se je na trinajstih področjih. Na področju izobraževanja je ostale enaka, na petih področjih (oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja; trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil; informacijske in komunikacijske dejavnosti; druge raznovrstne poslovne dejavnosti ter zdravstvo in poslovno varstvo) pa se je povišala. Ob koncu leta 2011 so imele najvišjo stopnjo dolžniškosti financiranja družbe s področja gradbeništva (0,726). **Stopnja dolgoročnosti financiranja**, ki nam pove, kolikšen del premoženja družbe pokrivajo z dolgoročnimi viri (s kapitalom, dolgoročnimi dolgovi skupaj z rezervacijami in dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami), se je zvišala z 0,647 na 0,657. Zvišala se je na dvanajstih področjih, znižala pa na sedmih (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; oskrba z električno energijo, plinom in paro; promet in skladiščenje; informacijske in komunikacijske dejavnosti; finančne in zavarovalniške dejavnosti; kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti ter druge dejavnosti). Ob koncu leta 2011 je bila najvišja na področju prometa in skladiščenja (0,841).

Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja kažejo, da so imele družbe ob koncu leta 2011 nekoliko manjšo kapitalsko pokritost osnovnih sredstev, nekoliko večjo dolgoročno pokritost dolgoročnih sredstev in zalog ter večje razmerje med kratkoročnimi terjatvami in kratkoročnimi obveznostmi kot družbe ob koncu leta 2010. **Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev** družb se je zmanjšal z 1,015 na 1,013. Zmanjšal se je na osmih področjih, na enajstih (predelovalne dejavnosti; oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja; gradbeništvo; trgovina, vzdrževanje in popravila z motornimi vozil; gostinstvo; poslovanje z nepremičninami; druge raznovrstne poslovne dejavnosti; dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti; izobraževanje; zdravstvo in socialno varstvo ter druge dejavnosti) pa povečal. Ob koncu leta 2011 je bil največji v dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti (7,025). Večji od 1 (kar pomeni, da so družbe s kapitalom v celoti pokrile vsa osnovna sredstva), je bil na sedmih področjih (predelovalne dejavnosti; oskrba z električno energijo, plinom in paro; trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil; finančne in zavarovalniške dejavnosti; poslovanje z nepremičninami; strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti; dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti). **Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog** družb se je povečal z 0,904 na 0,920. Povečal se je na trinajstih področjih, zmanjšal pa se je na šestih (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; rudarstvo; oskrba z električno energijo, plinom in paro; promet in skladiščenje; kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti ter druge dejavnosti). Ob koncu leta 2011 je bil največji v dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti (1,762). Večji od 1 je bil na treh področjih (oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja; dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti ter zdravstvo in socialno varstvo). To pomeni, da so samo družbe na teh štirih področjih s kapitalom, dolgoročnimi dolgovi ter rezervacijami in dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami v celoti pokrile vsa dolgoročna sredstva in zaloge. **Koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja** družb se je povečal z 0,931 ob koncu leta 2010 na 0,953 ob koncu leta 2011. Povečal se je na desetih področjih, zmanjšal pa na devetih (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; rudarstvo; predelovalne dejavnosti; oskrba z električno energijo, plinom in paro; finančne in zavarovalniške dejavnosti; strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti; druge raznovrstne poslovne dejavnosti; izobraževanje ter druge dejavnosti). Ob koncu leta 2011 je bil največji v finančni in zavarovalniški dejavnosti (1,457). Večji od 1 je bil na

šestih področjih (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; predelovalne dejavnosti; oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja; promet in skladiščenje; finančne in zavarovalniške dejavnosti ter dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti). To pomeni, da so imele družbe na teh šestih področjih kratkoročne terjatve večje od kratkoročnih obveznosti.

Več podatkov o kazalnikih poslovne uspešnosti vseh družb skupaj in po posameznih področjih v letu 2011 gl. v Tabeli 4 in Tabeli 5 v Statistični prilogi.

7 POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB GLEDE NA VELIKOST V LETU 2011

Po velikosti smo družbe razvrstili glede na število zaposlenih (gl. pogl. 7.1) in v skladu z merili 55. člena ZGD-1 (gl. pogl. 7.2).

7.1 Gospodarske družbe glede na število zaposlenih

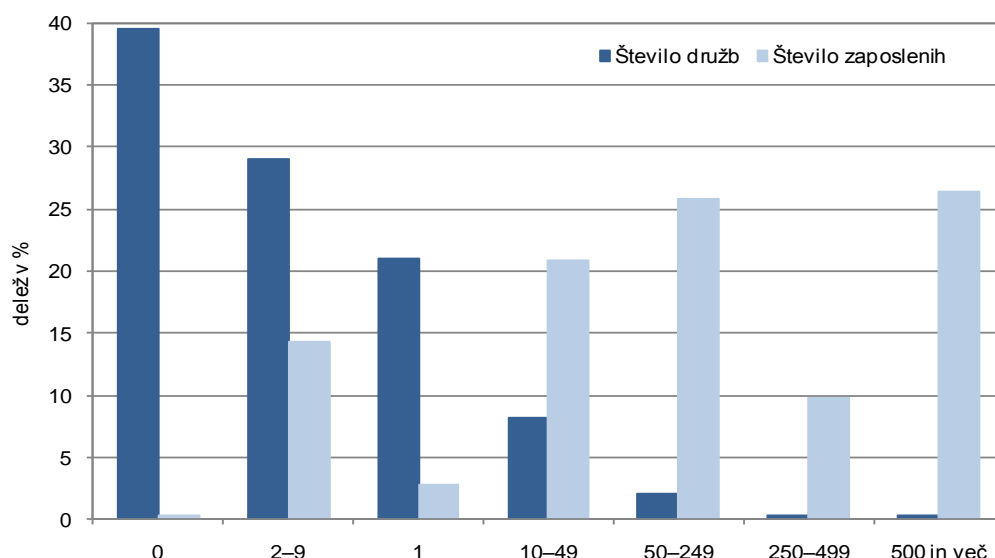
Družbe smo po številu zaposlenih razvrstili v sedem skupin:

- družbe brez zaposlenih,
- družbe z 1 zaposlenim,
- družbe z 2–9 zaposlenimi,
- družbe z 10–49 zaposlenimi,
- družbe s 50–249 zaposlenimi,
- družbe z 250–499 zaposlenimi
- družbe s 500 in več zaposlenimi.

7.1.1 Poslovanje gospodarskih družb glede na število zaposlenih v letu 2011

V letu 2011 je bilo od 57.798 družb 39,6 % družb brez zaposlenih, 1 zaposlenega je imelo 21,0 % družb, 2–9 zaposlenih 29,0 % družb, 10–49 zaposlenih 8,0 % družb, 50–249 zaposlenih 2,0 % družb, 250–499 zaposlenih 0,2 % družb, prav tako 0,2 % družb je imelo 500 in več zaposlenih (Slika 4).

Slika 4: Razvrstitev gospodarskih družb glede na število zaposlenih v letu 2011 (deleži v %)

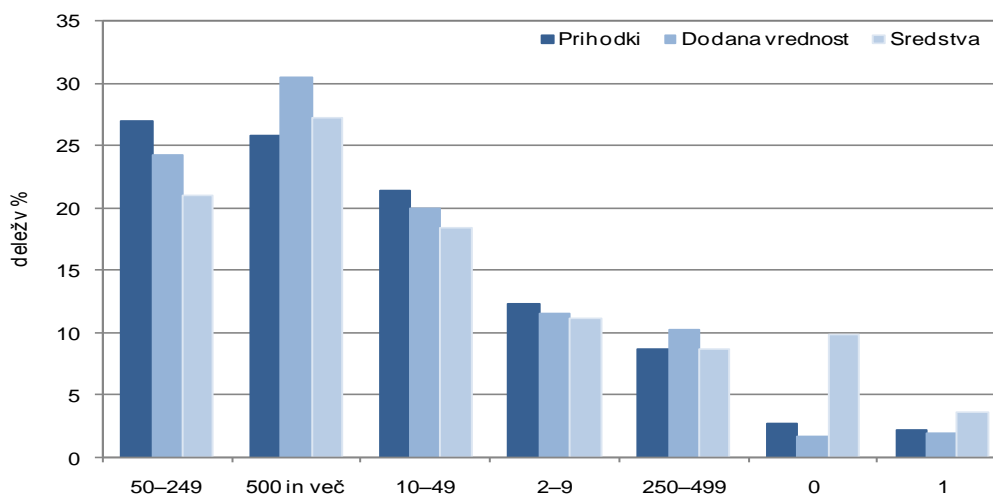

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

Družbe s 500 in več zaposlenimi so zaposlovale največ delavcev (26,4 %) in so največ prispevale k celotni dodani vrednosti (30,4 %) ter k celotni vrednosti sredstev družb (27,2 %). Največ prihodkov (27,0 %) so ustvarile družbe s 50–249 zaposlenimi. Te družbe so zaposlovale 25,8 %

delavcev, ustvarile 24,2% celotne dodane vrednosti in izkazale 21,0% celotne vrednosti sredstev družb. Na tretjem mestu so bile družbe z 10–49 zaposlenimi. Pri njih je bilo zaposlenih 20,8% delavcev, ki so ustvarili 21,4% prihodkov, 19,9% celotne dodane vrednosti in ob koncu leta razpolagali z 18,4% celotne vrednosti sredstev družb. Na zadnjem mestu po ustvarjenih prihodkih (2,2%) in razpoložljivih sredstvih (3,6%) so bile družbe z 1 zaposlenim, po ustvarjeni dodani vrednosti (1,7%) pa družbe brez zaposlenih (Slika 5).

Slika 5: Prispevki gospodarskih družb glede na število zaposlenih k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida in bilance stanja gospodarskih družb za leto 2011.

V letu 2011 je **čisti dobiček** v skupni vrednosti 2.621.744 tisoč evrov izkazalo 35.577 družb. Največ družb s čistim dobičkom (35,3%) je imelo 2–9 zaposlenih. Največji del celotne vrednosti čistega dobička družb (24,7%) je izkazalo 76 družb s 500 in več zaposlenimi. Med temi je 63 (82,9%) družb izkazalo **čisti dobiček, ki je bil večji od 500 tisoč evrov**, in je v skupnem znesku 643.989 tisoč evrov pomenil kar 99,5% celotnega čistega dobička družb s 500 in več zaposlenimi (Tabela 11).

Tabela 11: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb glede na število zaposlenih v letu 2011

Družbe s številom zaposlenih	Čisti dobiček		Čista izguba		Neto čisti dob. (+) Neto čista izg. (-) Znesek v tisoč EUR
	Število družb	Znesek v tisoč EUR	Število družb	Znesek v tisoč EUR	
0	10.488	191.098	10.076	264.617	-73.519
1	7.623	95.710	4.450	147.779	-52.069
2–9	12.571	360.320	4.148	455.012	-94.692
10–49	3.854	514.687	805	357.071	157.616
50–249	871	581.293	268	617.562	-36.269
250–499	94	231.735	35	125.266	106.469
500 in več	76	646.901	20	197.269	449.632
SKUPAJ	35.577	2.621.744	19.802	2.164.576	457.168

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

Čisto izgubo v skupni vrednosti 2.164.576 tisoč evrov je izkazalo 19.802 družb. Med njimi je bilo polovico družb brez zaposlenih. Dobro četrtino vrednosti celotne čiste izgube družb so izkazale družbe s 50–249 zaposlenimi. Od teh 268 družb jih je 135 (50,4 %) izkazalo **čisto izgubo, ki je bila večja od 500 tisoč evrov**, in je z zneskom 589.780 tisoč evrov pomenila 95,5 % celotne čiste izgube družb s 50–249 zaposlenimi.

Skupni poslovni izid družb je bil pozitiven in družbe so izkazale 457.168 tisoč evrov **neto čistega dobička** (pozitivna razlika med čistim dobičkom in čisto izgubo). Med obravnavanimi skupinami družb so neto čisti dobiček izkazale tri skupine družb, največ družbe s 500 in več zaposlenimi, sledijo družbe z 10–49 zaposlenimi in družbe z 250–499 zaposlenimi. Štiri skupine družb so imele **neto čisto izgubo**, največjo družbe z 2–9 zaposlenimi, sledijo družbe brez zaposlenih, družbe z 1 zaposlenim in družbe s 50–249 zaposlenimi.

7.1.2 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011

Leta 2011 se je v primerjavi z letom 2010 **število družb** povečalo za 2.064 zaradi velikega povečanja števila družb brez zaposlenih (njihovo število je bilo večje za 2.339). Za eno družbo se je povečalo tudi število družb s 500 in več zaposlenimi. Število družb v vseh ostalih obravnavanih skupinah se je zmanjšalo, največ število družb z 10–49 zaposlenimi (za 141). Čeprav se je skupno število družb povečalo, so te skupno zaposlovale 13.408 delavcev manj kot družbe v letu 2010. **Število zaposlenih** se je najbolj zmanjšalo v skupini družb s 50–249 zaposlenimi (za 4.300), sledijo družbe z 10–49 zaposlenimi (za 3.329), z 250–499 zaposlenimi (za 2.885), s 500 in več zaposlenimi (za 2.872), ter z 2–9 zaposlenimi (za 126). Več zaposlenih je bilo samo v skupini družb z enim zaposlenim.

Kazalnik velikosti, merjen s skupnimi prihodki, ki jih je v povprečju ustvarila posamezna družba, je bil pri vseh posameznih obravnavanih skupinah družb, razen pri družbah z enim zaposlenim in pri družbah s 500 in več zaposlenimi, večji kot v prejšnjem letu. Kazalnik velikosti, merjen s sredstvi, s katerimi je v povprečju razpolagala posamezna družba, je bil pri treh skupinah družb (družbe z enim zaposlenim, z 10–49 zaposlenimi in z 250–499 zaposlenimi) večji, pri štirih skupinah pa manjši kot v prejšnjem letu. Oba kazalnika velikosti sta bila v obeh letih največja v skupini družb s 500 in več zaposlenimi (v letu 2011 so znašali skupni prihodki na družbo 210.915 tisoč evrov, 1,2 % manj kot v letu 2010, sredstva na družbo pa 281.495 tisoč evrov, 2,5 % manj kot v letu 2010).

Produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, je bila v vseh posameznih obravnavanih skupinah družb (med katerimi niso upoštevane družbe brez zaposlenih), razen skupine družb z enim zaposlenim, večja kot v prejšnjem letu. Tudi ta kazalnik je bil v obeh letih največji v skupini družb s 500 in več zaposlenimi (v letu 2011 43.183 evrov, 4,6 % več kot v letu 2010).

Kazalnik izvozne naravnosti (merjen z deležem čistih prihodkov od prodaje na trgu EU in izven EU v čistih prihodkih od prodaje) se je povečal v vseh obravnavanih skupinah družb, razen v skupini družb z enim zaposlenim. V obeh letih so imele največji kazalnik izvozne naravnosti družbe s 500 in več zaposlenimi (v letu 2011 47,7 %, v letu 2010 44,6 %).

Kazalniki gospodarnosti vseh družb skupaj so se v primerjavi s prejšnjim letom izboljšali. **Koeficient celotne gospodarnosti** se je izboljšal pri vseh obravnavanih skupinah družb, razen pri družbah z 2–9 zaposlenimi in družbah s 50–249 zaposlenimi, kjer se je poslabšal. V letu 2011 je bil manjši od 1 (skupni prihodki so bili manjši od skupnih odhodkov) pri treh skupinah družb, in sicer pri družbah brez zaposlenih, z enim zaposlenim in z 2–9 zaposlenimi. Pri drugih štirih skupinah družb je bil večji od 1, največji pa v skupini družb s 500 in več zaposlenimi (1,029). **Koeficient gospodarnosti poslovanja** se je izboljšal pri štirih skupinah družb (družbe brez zaposlenih, z 10–49 zaposlenimi, z 250–499 zaposlenimi ter s 500 in več zaposlenimi), pri treh skupinah pa se je poslabšal. Ta koeficient je bil v obeh letih pri vseh obravnavanih skupinah družb večji od 1 (poslovni prihodki so bili večji od poslovnih odhodkov). Največji koeficient gospodarnosti poslovanja so v obeh letih dosegle družbe s 500 in več zaposlenimi (v letu 2011 1,046). **Delež stroškov dela v dodani vrednosti** se je povečal samo v skupinah družb z enim zaposlenim in s 50–249 zaposlenimi, pri vseh drugih skupinah družb (med katerimi niso zajete družbe brez zaposlenih) pa se je zmanjšal. V letu 2011 so imele največji delež stroškov dela v dodani vrednosti družbe z 2–9 zaposlenimi (68,4%), najmanjšega pa družbe s 500 in več zaposlenim (56,1 %).

V letu 2011 sta imela **kazalnika dobičkonosnosti poslovanja**, merjena z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost sredstev (koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev) in z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost kapitala (koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala), pri skupinah družb z neto čisto izgubo negativni predznak. Med skupinami družb, ki so imele v letu 2011 neto čisti dobiček (družbe z 10–49 zaposlenimi, z 250–499 ter s 500 in več zaposlenimi) so dosegle največji **koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev** (0,017) in največji **koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala** (0,037) družbe s 500 in več zaposlenimi.

Kazalnika stanja financiranja kažeta, da so vse družbe skupaj dosegle ob koncu leta 2011 nekoliko višjo stopnjo lastniškosti financiranja in nekoliko višjo stopnjo dolgoročnosti financiranja kot družbe ob koncu leta 2010. **Stopnja lastniškosti financiranja** (ki nam pove, kolikšen del premoženja so družbe financirale s kapitalom) se je povišala pri družbah z enim zaposlenim, z 2–9 zaposlenimi in z 10–49 zaposlenimi, pri družbah s 500 in več zaposlenimi je ostala enaka, pri drugih treh skupinah družb pa se je znižala. Ob koncu leta 2011 je bila najvišja v skupini družb z 250–499 zaposlenimi (0,490) in najnižja v skupini družb brez zaposlenih (0,248). **Stopnja dolgoročnosti financiranja**, ki nam pove, kolikšen del premoženja družbe pokrivajo z dolgoročnimi viri (s kapitalom, z dolgoročnimi dolgovi skupaj z rezervacijami in z dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami) se je v letu 2011 v primerjavi s predhodnim letom povišala v vseh skupinah družb, razen v skupini s 50–249, kjer se je znižala. Ob koncu leta 2011 je bila najvišja pri družbah s 500 in več zaposlenimi (0,762) in najnižja pri družbah z 1 zaposlenim (0,540).

Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja kažejo, da so vse družbe skupaj ob koncu leta 2011 izkazale manjšo kapitalsko pokritost osnovnih sredstev, večjo dolgoročno pokritost dolgoročnih sredstev in zalog ter večje razmerje med kratkoročnimi terjatvami in kratkoročnimi obveznostmi kot vse družbe skupaj ob koncu leta 2010. **Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev** se je zmanjšal pa pri treh skupinah družb (pri družbah brez zaposlenih, s 50–249 zaposlenimi in z 250–499 zaposlenimi). povečal pa pri štirih. Ob koncu leta 2011 je bil največji pri družbah brez zaposlenih (1,435). Manjši od 1 je bil pri dveh skupinah družb (pri

družbah z 250–499 zaposlenimi in s 500 in več zaposlenimi). To pomeni, da ti dve skupini družb s kapitalom nista v celoti pokrili vseh osnovnih sredstev. **Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog** se je nekoliko povečal pri petih skupinah družb, zmanjšal pa pri dveh (pri družbah s 50–49 zaposlenimi in z 250–499 zaposlenimi). Ob koncu leta 2011 je bil največji pri družbah z 10–49 zaposlenimi (0,953). Pri vseh skupinah družb je bil manjši od 1, kar pomeni, da nobena skupina družb s kapitalom, dolgoročnimi dolgovi ter rezervacijami in dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami ni v celoti pokrila vseh dolgoročnih sredstev in zalog. **Koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja** se je povečal pri vseh skupinah družb, razen pri skupini družb z 250–499 zaposlenimi, pri kateri se je zmanjšal. Ob koncu leta 2011 je bil največji pri skupini družb z 10–49 zaposlenimi (1,113). Samo pri slednji je bil večji od 1, kar pomeni, da je imela samo ta skupina družb kratkoročne terjatve večje od kratkoročnih obveznosti.

Več podatkov o kazalnikih uspešnosti poslovanja obravnavanih skupin družb gl. v Tabeli 7 v Statistični prilogi.

7.2 Mikro, majhne, srednje in velike družbe

V letu 2011 so se družbe razvrstile na **mikro, majhne, srednje in velike** z uporabo meril (povprečno število zaposlenih v poslovnem letu, čisti prihodki od prodaje v poslovnem letu, vrednost aktive ob koncu poslovnega leta) v skladu s 55. členom ZGD-1.

V letu 2011 so bila merila za razvrščanje družb v velikostne razrede enaka kot v prejšnjih treh letih:

Mikro družba je družba, ki izpolnjuje dve od naslednjih meril:

- povprečno število zaposlenih v poslovnem letu ne presega 10,
- čisti prihodki od prodaje v poslovnem letu so manjši od 2.000.000 evrov,
- vrednost aktive ob koncu poslovnega leta ne presega 2.000.000 evrov.

Majhna družba je družba, ki ni mikro in izpolnjuje dve od naslednjih meril:

- povprečno število zaposlenih v poslovnem letu ne presega 50,
- čisti prihodki od prodaje v poslovnem letu so manjši od 8.800.000 evrov,
- vrednost aktive ob koncu poslovnega leta ne presega 4.400.000 evrov.

Srednja družba je družba, ki ni mikro ali majhna in izpolnjuje dve od naslednjih meril:

- povprečno število zaposlenih v poslovnem letu ne presega 250,
- čisti prihodki od prodaje v poslovnem letu so manjši od 35.000.000 evrov,
- vrednost aktive ob koncu poslovnega leta ne presega 17.500.000 evrov

Velika družba je družba, ki ni niti mikro niti majhna niti srednja. V vsakem primeru so velike družbe:

- banke,
- zavarovalnice,
- borza vrednostnih papirjev in

- družbe, ki morajo po 56. členu ZGD-1 sestaviti konsolidirano (skupinsko) letno poročilo.

Družbe so se v skladu s temi merili razvrstile ali prerazvrstile v velikostne razrede na podlagi podatkov dveh zaporednih poslovnih let. Pri razvrstitvi pa so upoštevale tudi naslednje navodilo:

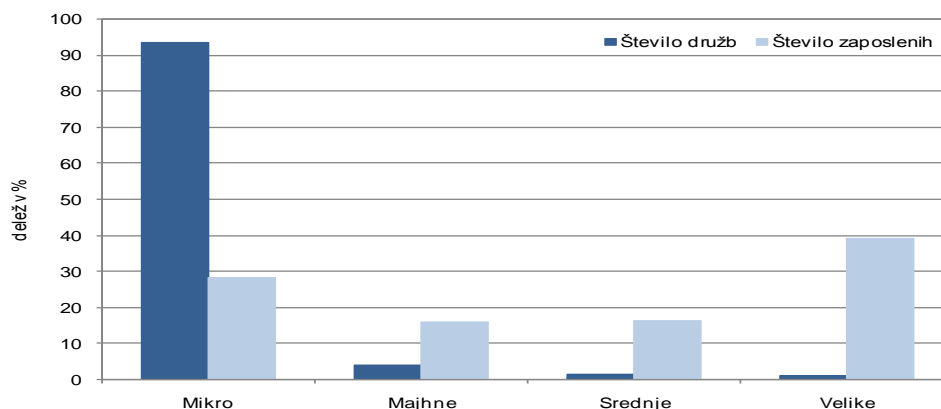
- Če je poslovni subjekt ustanovljen v tekočem letu (2011), se obravnavana velikost določi na osnovi izračunane velikosti tekočega leta (2011).
- Če je poslovni subjekt ustanovljen v preteklem letu (2010), se obravnavana velikost določi na osnovi izračunane velikosti preteklega leta (2010).
- Če izračunani velikosti iz obrazcev v zadnjih dveh poslovnih letih (2011 in 2010) nista enaki, se upošteva še izračunana velikost v predpreteklem letu (2009), pri čemer se za obravnavano velikost šteje tista, ki se je v zadnjih treh letih ponovila dvakrat. Če je izračunana velikost poslovnega subjekta v vsakem letu drugačna, se za obravnavano velikost šteje srednja vrednost izračunanih velikosti poslovnega subjekta v zadnjih treh poslovnih letih.
- Če je poslovni subjekt zavezan h konsolidaciji, je obravnavana velikost ne glede na izračunano velikost iz obrazcev velika.

7.2.1 Poslovanje mikro, majhnih, srednjih in velikih družb v letu 2011

V letu 2011 je bilo od 57.798 družb 53.966 (93,4 %) mikro, 2.397 (4,1 %) majhnih, 740 (1,3 %) srednjih in 695 (1,2 %) velikih družb (gl. Sliko 6).

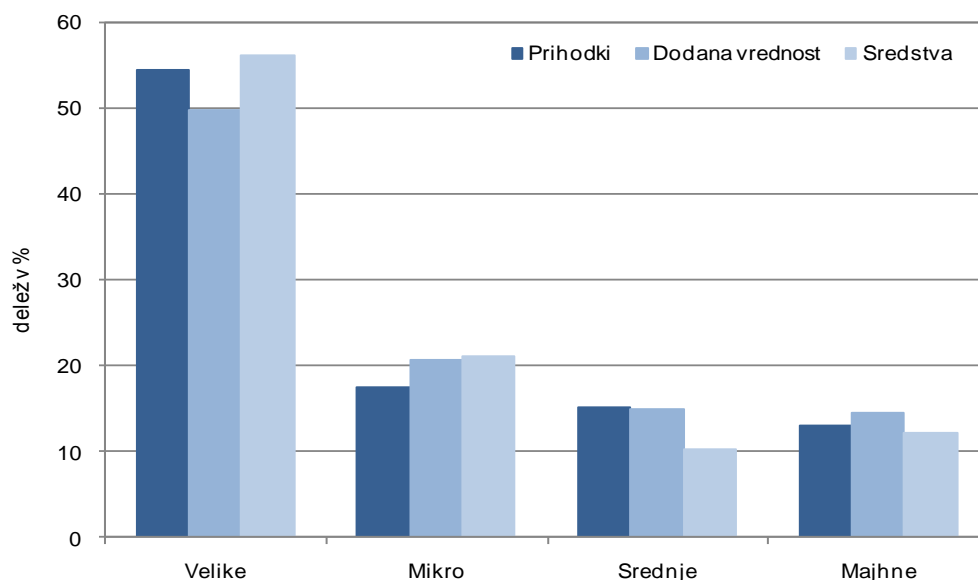
Na skupno poslovanje družb so najbolj vplivale velike družbe, ki so zaposlovale največ delavcev (39,3 %). Ustvarile so dobro polovico vseh prihodkov (54,4%), skoraj polovico celotne dodane vrednosti (49,8 %) ter ob koncu leta razpolagale s 56,2 % celotne vrednosti sredstev družb (gl. Sliko 7). Sledili so prispevki mikro družb, pri katerih je bilo zaposlenih 28,4 % delavcev. Te so ustvarile 17,5 % skupnih prihodkov, 20,7 % celotne dodane vrednosti in ob koncu leta razpolagale z 21,2 % celotne vrednosti sredstev družb. Srednje družbe so imele 16,4 % zaposlenih, ki so ustvarili 15,1 % vseh prihodkov in 14,9 % celotne dodane vrednosti ter ob koncu leta razpolagali z 10,3 % celotne vrednosti sredstev družb. Najmanjši so bili prispevki majhnih družb s 15,9 % vseh zaposlenih delavcev. Te družbe so ustvarile 13,0 % vseh prihodkov in 14,6 % celotne dodane vrednosti ter ob koncu leta razpolagale z 12,3 % celotne vrednosti sredstev družb.

Slika 6: Razvrstitev gospodarskih družb glede na velikost v letu 2011 (deleži v %)

Vir: AJPES - Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

Slika 7: Prispevki gospodarskih družb glede na velikost k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida in bilance stanja gospodarskih družb za leto 2011.

Razporeditev mikro, majhnih, srednjih in velikih družb po področjih dejavnosti:

- Od 53.966 mikro družb jih je bilo največ v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (24,5 %). Te družbe so ustvarile največji del prihodkov vseh mikro družb (33,4 %).
- Tudi največ majhnih družb je bilo v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (30,7 %). Te so ustvarile največji del prihodkov vseh majhnih družb (37,6 %).
- Največ srednjih družb je bilo v predelovalnih dejavnostih (36,6 %) ter v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (26,5 %). Prve so ustvarile 32,5 %, druge pa 33,8 % vseh prihodkov srednjih družb.
- Od 695 velikih družb jih je bilo največ v predelovalnih dejavnostih (29,6 %). Te družbe so ustvarile največ prihodkov vseh velikih družb (36,7 %).

Več podatkov o velikostni strukturi družb po področjih dejavnosti gl. v Tabeli 10 v Statistični prilogi.

Od leta 2010 do leta 2011 so se **skupni prihodki** družb povečali za 8,1 %. Najbolj so se povečali v mikro družbah (za 11,5 %), manj v velikih (za 8,5 %) in srednjih (za 6,6 %) ter najmanj v majhnih (za 3,9 %). Povečanje prihodkov je predvsem posledica povečanja čistih prihodkov od prodaje, ki jih delimo na čiste prihodke od prodaje na domačem trgu in čiste prihodke od prodaje na tujem trgu. Pri vseh štirih skupinah družb so se povečali **čisti prihodki od prodaje na tujem trgu** (v mikro družbah za 34,5 %, v majhnih za 12,2 %, v srednjih za 18,7 % in v velikih za 14,5%) bolj kot **čisti prihodki od prodaje na domačem trgu** (v mikro družbah za 8,6 %, v majhnih za 1,5 %, v srednjih za 4,2 % in v velikih za 5,3 %). Zaradi tega se je v strukturi prihodkov vsake od obravnavanih skupin družb zmanjšal delež čistih prihodkov od prodaje na domačem trgu in povečal delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu. V letu 2011 so imele v strukturi prihodkov največji delež čistih prihodkov od prodaje na domačem trgu mikro družbe (76,5 %), največji delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu pa velike družbe (39,0 %).

Skupni odhodki družb so se povečali nekoliko več kot skupni prihodki v mikro, majhnih in srednjih družbah. Samo pri velikih družbah so se povečali manj kot skupni prihodki. Največji del odhodkov so pomenili **stroški blaga, materiala in storitev**, ki so imeli 75,8-odstotni delež v skupnih odhodkih družb (v mikro družbah 70,5-odstotni, v majhnih 73,3-odstotni, v srednjih 76,6-odstotni in v velikih 77,9-odstotni delež). V primerjavi s prejšnjim letom so se povečali od 5,1 % pri majhnih družbah do 14,5 % pri mikro družbah. Sledili so **stroški dela** s 13,4-odstotnim deležem v skupnih odhodkih družb (v mikro družbah 18,2-odstotni, v majhnih 16,3-odstotni, v srednjih 14,7-odstotni in v velikih družbah 10,8-odstotni delež). Med stroške dela so vključeni stroški plač, ki so imeli 9,8-odstotni delež v odhodkih družb (v mikro družbah 13,3-odstotni, v majhnih 12,0-odstotni, v srednjih 10,7-odstotni in v velikih 7,9-odstotni delež). Glede na prejšnje leto so se stroški plač povečali od 1,2 % pri velikih družbah do 7,7 % pri mikro družbah. V letu 2011 so prejeli največjo povprečno mesečno plačo zaposleni v velikih družbah (1.571 evrov), manj v majhnih (1.427 evrov) in v srednjih (1.426 evrov) ter najmanj v mikro družbah (1.190 evrov).

Čisti dobiček družb je bil v letu 2011 za 5,5 % večji kot v prejšnjem letu. Povečal se je pri vseh štirih obravnavanih skupinah družb (pri mikro za 7,2 %, pri majhnih za 2,9 %, pri srednjih za 1,0 % in pri velikih družbah za 6,5 %). V letu 2011 ga je izkazalo 80,4 % majhnih, 77,7 % srednjih 76,0 % velikih, in 60,3 % mikro družb. Dobro polovico (52,8 %) celotne vrednosti čistega dobička družb so izkazale velike družbe. Od 528 velikih družb s čistim dobičkom jih je 285 (54,0 %) izkazalo **čisti dobiček, večji od 500 tisoč evrov**, v skupnem znesku, ki je pomenil 97,3 % celotnega čistega dobička velikih družb oziroma 51,4 % celotnega čistega dobička družb (Tabela 12).

Čista izguba družb se je v primerjavi s prejšnjim letom povečala za 1,1 %. Povečala se je pri mikro (za 32,2 %), majhnih (za 26,5 %) in srednjih družbah (za 41,9 %), zmanjšala pa se je pri velikih (za 24,9 %). V letu 2011 je čisto izgubo izkazalo 35,2 % mikro, 24,3 % velikih, 22,7 % srednjih in 19,5 % majhnih družb. Največji del celotne čiste izgube družb so izkazale velike družbe (40,6 %). Od 169 velikih družb s čisto izgubo jih je 112 (66,3 %) izkazalo **čisto izgubo, večjo od 500 tisoč evrov**, v skupnem znesku, ki je pomenil 99,0 % vrednosti čiste izgube velikih družb oziroma 40,2 % celotne čiste izgube družb.

Tabela 12: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb glede na velikost v letu 2011

Družbe glede na velikost	Čisti dobiček		Čista izguba		Neto čisti dob. (+) Neto čista izg. (-)
	Število družb	Znesek v tisoč EUR	Število družb	Znesek v tisoč EUR	Znesek v tisoč EUR
Mikro	32.547	597.273	18.997	734.289	-137.016
Majhne	1.927	332.538	468	303.651	28.887
Srednje	575	306.953	168	247.674	59.279
Velike	528	1.384.980	169	878.962	506.018
Skupaj	35.577	2.621.744	19.802	2.164.576	457.168

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

V letu 2011 je bila razlika med čistim dobičkom in čisto izgubo družb pozitivna. Med obravnavanimi skupinami družb so **neto čisti dobiček** izkazale majhne, srednje in velike družbe. Samo mikro družbe so poslovanje v letu 2011 zaključile z **neto čisto izgubo**.

Vrednost sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev družb je bila ob koncu leta 2011 za 3,2 % večja kot ob koncu leta 2010. Večja je bila pri vseh obravnavanih skupinah družb (pri mikro družbah za 10,5 %, pri majhnih za 1,0 %, pri srednjih za 0,8 % in pri velikih za 1,6 %).

Od začetka do konca leta 2011 se je v **strukturi sredstev** mikro in velikih družb nekoliko zmanjšal delež **dolgoročnih sredstev** in nekoliko povečal delež **kratkoročnih sredstev**. Nasprotno je bilo pri majhnih in srednjih družbah (v njihovi strukturi sredstev so se nekoliko povečala dolgoročna sredstva in nekoliko zmanjšala kratkoročna sredstva). Kljub opisanim spremembam so imele ob koncu leta 2011 vse štiri skupine družb več kot polovico sredstev v dolgoročnih sredstvih (mikro družbe 50,5 %, majhne 52,4 %, srednje 51,6 % in velike 69,9 %).

V tem času se je v **strukturi obveznosti do virov sredstev** mikro in velikih družb nekoliko zmanjšal delež **kapitala** in povečal delež **dolgov**. Nasprotno je bilo pri majhnih in srednjih družbah (v njihovi strukturi obveznosti do virov sredstev se je delež kapitala nekoliko povečal in se nekoliko zmanjšal delež **dolgov**). To pomeni, da se je pri majhnih in srednjih družbah povišala **stopnja lastniškosti financiranja** (delež premoženja družb, financiran s kapitalom) in znižala **stopnja dolžniškosti financiranja** (delež premoženja družb, financiran z dolgoročnimi in kratkoročnimi obveznostmi). Nasprotno je bilo pri mikro in velikih družbah (pri njih se je stopnja lastniškosti financiranja znižala, stopnja dolžniškosti financiranja pa povišala). Ob koncu leta 2011 so imele najvišjo stopnjo lastniškosti financiranja velike družbe (44,3 %), najvišjo stopnjo dolžniškosti financiranja pa mikro družbe (70,5 %).

7.2.2 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011

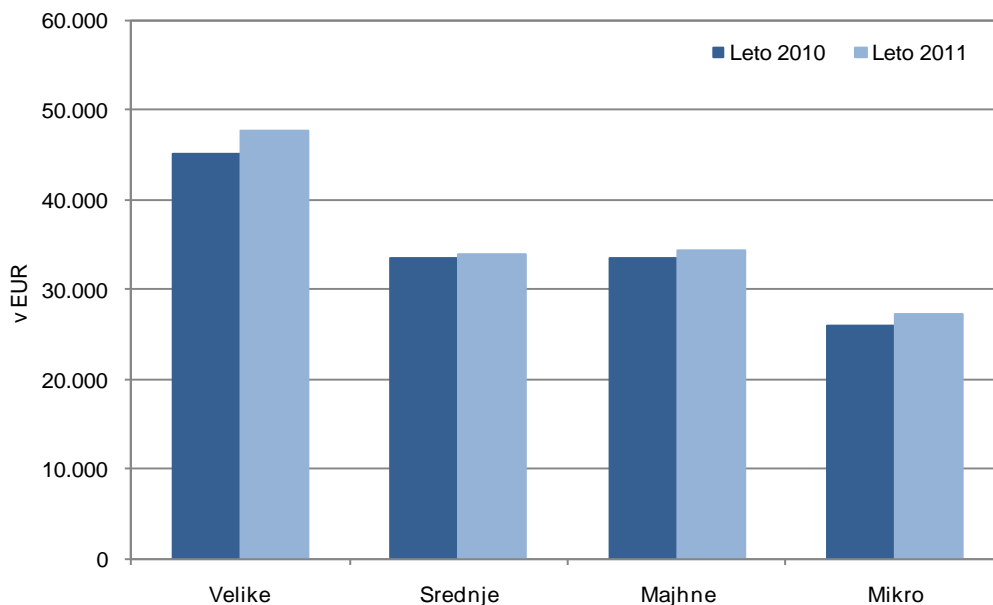
V letu 2011 je bilo skupno 2.064 več družb in 13.408 manj zaposlenih kot v letu 2010. V tem času se je zelo povečalo **število mikro družb** (za 2.161), zmanjšalo pa število majhnih (za 37), srednjih (za 34) in velikih (za 26). Vsaka od teh skupin je imela v letu 2011 manj zaposlenih kot v prejšnjem letu. **Število zaposlenih** se je najbolj zmanjšalo v velikih družbah (za 8.991), mnogo manj v mikro (za 1.918) in srednjih (za 1.635) ter najmanj v mikro družbah (za 864).

Kazalnik velikosti družb, merjen s skupnimi prihodki na družbo, je bil v letu 2011 večji kot v prejšnjem letu. Skupni prihodki na družbo so se povečali pri majhnih (za 5,7 %), srednjih (za 9,7 %) in velikih družbah (za 9,1 %). Zmanjšali so se samo pri mikro družbah (za 2,2 %). Vrednost sredstev, s katerimi je v povprečju razpolagala posamezna družba, se je povečala pri srednjih (za 8,0 %) in velikih družbah (za 0,9 %), enaka je bila v mikro družbah, zmanjšala pa se je v majhnih družbah (za 2,1 %). V letu 2011 je imela posamezna mikro in velika družba v povprečju manj zaposlenih kot v letu 2010. Nekoliko več zaposlenih so imele v povprečju majhne in srednje družbe. V obeh letih so bili vsi trije kazalniki najvišji pri velikih družbah. V letu 2011 je posamezna velika družba v povprečju zaposlovala 253,47 delavcev, ustvarila 61.534 tisoč evrov skupnih prihodkov in ob koncu leta razpolagala z 80.402 tisoč evrov sredstev.

Kazalniki produktivnosti dela (merjeni s skupnimi prihodki na zaposlenega, s poslovnimi prihodki na zaposlenega in z dodano vrednostjo na zaposlenega) so bili v letu 2011 pri vseh štirih skupinah družb boljši kot v letu 2010. Tudi vsi trije naštetih kazalniki so bili v obeh letih najvišji pri velikih družbah. V letu 2011 so velike družbe dosegle 242.765 evrov skupnih

prihodkov, 235.865 evrov poslovnih prihodkov in 47.686 evrov dodane vrednosti na zaposlenega.

Slika 8: Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah glede na velikost v letih 2010 in 2011 (v EUR)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leti 2010 in 2011.

Kazalnik izvozne naravnosti, merjen z deležem čistih prihodkov od prodaje na trgu EU in izven EU v čistih prihodkih od prodaje, je bil pri vseh štirih skupinah družb v letu 2011 višji kot v letu 2010. V obeh letih je bil najvišji pri velikih družbah (v letu 2011 40,8 %).

Med **kazalniki gospodarnosti** sta se v letu 2011 pri mikro in velikih družbah izboljšala koeficient celotne gospodarnosti in koeficient gospodarnosti poslovanja. Pri srednjih družbah sta se oba koeficienta poslabšala, pri majhnih družbah pa je koeficient celotne gospodarnosti ostal enak kot v letu 2010, poslabšal pa se je koeficient gospodarnosti poslovanja. Koeficient gospodarnosti poslovanja je bil v obeh letih pri vseh štirih skupinah družb večji od 1 (poslovni prihodki so bili večji od poslovnih odhodkov). Koeficient celotne gospodarnosti je bil samo pri mikro družbah v obeh letih manjši od 1, pri drugih treh skupinah družb pa je bil večji od 1 (skupni prihodki so bili večji od skupnih odhodkov). Delež stroškov dela v dodani vrednosti so nekoliko zvišale samo srednje družbe, druge skupine družb pa so ga znižale. V letu 2011 so imele najboljše kazalnike gospodarnosti velike družbe (koeficient celotne gospodarnosti je bil 1,017, koeficient gospodarnosti poslovanja (1,038) in delež stroškov dela v dodani vrednosti 54,2 %).

Kazalnika dobičkonosnosti, merjena z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost sredstev (koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev) in z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost kapitala (koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala), sta imela v letu 2011 negativni predznak samo pri mikro družbah, ki so poslovanje v letu 2011 zaključile z neto čisto izgubo. Vse druge skupine družb so v letu 2011 poslovale dobičkonosno. Največji koeficient čiste dobičkonosnosti

sredstev (0,009) in največji koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala (0,021) so dosegle velike družbe.

Med **kazalniki stanja financiranja** so vse družbe skupaj v letu 2011 izboljšale stopnjo lastniškosti financiranja in stopnjo dolgoročnosti financiranja v primerjavi z letom 2010. To velja tudi za mikro, srednje in velike družbe. Samo pri majhnih družbah sta se obe stopnji poslabšali. V obeh letih so najvišjo stopnjo lastniškosti financiranja in najvišjo stopnjo dolgoročnosti financiranja izkazale velike družbe (v letu 2011 je bila prva 0,443, druga 0,718).

Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja kažejo, da so v letu 2011 vse družbe skupaj izkazale nekoliko manjšo kapitalsko pokritost osnovnih sredstev, nekoliko večjo dolgoročno pokritost dolgoročnih sredstev in zalog ter nekoliko večje razmerje med kratkoročnimi terjatvami in kratkoročnimi obveznostmi kot družbe v letu 2010. Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev se je nekoliko znižal pri majhnih in velikih družbah, pri mikro in srednjih družbah pa se je nekoliko zvišal. V letu 2011 je bil pri mikro in velikih družbah večji od 1, kar pomeni, da sta te dve skupini družb s kapitalom v celoti pokrili vsa osnovna sredstva. Največji je bil pri velikih družbah, 1,034. Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog se je nekoliko zvišal pri mikro in velikih družbah, nekoliko pa se je znižal pri majhnih in srednjih družbah. V obeh letih je bil pri vseh štirih skupinah družb manjši od 1. To pomeni, da nobena skupina družb ni z dolgoročnimi obveznostmi v celoti pokrila vseh dolgoročnih sredstev in zalog. V letu 2011 so najvišji koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog dosegle velike družbe, 0,927. Koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja se je nekoliko povečal pri mikro in velikih družbah, nekoliko pa se je zmanjšal pri majhnih in srednjih družbah. V letu 2011 je bil samo pri majhnih družbah večji od 1, kar pomeni, da so bile njihove kratkoročne terjatve večje od njihovih kratkoročnih obveznosti.

Večino najboljših kazalnikov so v letu 2011 dosegle velike družbe. Te so poleg največjih kazalnikov velikosti dosegle tudi največje kazalnike produktivnosti, izvozne naravnosti, najboljše kazalnike gospodarnosti, največja kazalnika dobičkonosnosti, najvišja kazalnika stanja financiranja, najvišji koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev ter najvišji koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog.

Več podatkov o kazalnikih uspešnosti poslovanja mikro, majhnih, srednjih in velikih družb v letu 2011 gl. v Tabeli 11 v Statistični prilogi.

8 IZVOZNIKI V LETU 2011

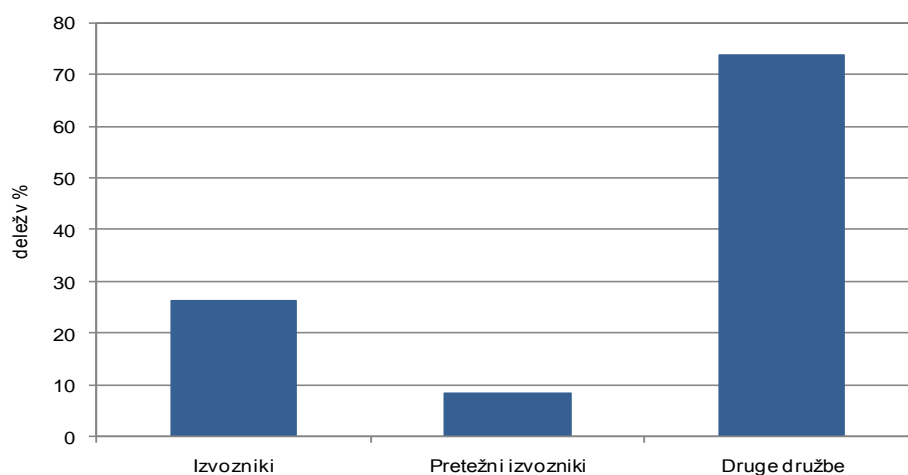
Med **izvoznike** smo uvrstili tiste družbe, ki so v izkazu poslovnega izida izkazale čiste prihodke od prodaje na trgu EU (znesek na AOP 115 je bil enak ali večji od enega evra) in/ali čiste prihodke od prodaje na trgu izven EU (znesek na AOP 118 je bil enak ali večji od enega evra).

Med **pretežne izvoznike** smo uvrstili tiste družbe, ki so več kot 50,0 % vrednosti čistih prihodkov od prodaje ustvarile s prodajo na trgu EU in na trgu izven EU (v izkazu poslovnega izida je bil skupni znesek na AOP 115 in AOP 118 večji od 50,0 % zneska na AOP 110).

8.1 Poslovanje izvoznikov v letu 2011

V letu 2011 je bilo med 57.798 družbami 42.634 (73,8 %) takšnih, ki so čiste prihodke od prodaje ustvarile samo na domačem trgu (v nadaljevanju druge družbe), in 15.164 (26,2 %) izvoznikov (gl. Slika 9). Med izvozniki je bilo 4.845 (32,0 %) pretežnih izvoznikov.

Slika 9: Delež izvoznikov, pretežnih izvoznikov in drugih družb v skupnem številu gospodarskih družb v letu 2011 (v %)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

Čeprav je bila med družbami samo dobra četrtnina **izvoznikov**, so ti zaposlovali največ delavcev (70,3 %) in so največ prispevali k skupnim prihodkom (82,1%), k celotni dodani vrednosti (75,4 %) in k celotni vrednosti sredstev družb (62,2 %). Med izvozniki je bila slaba tretjina **pretežnih izvoznikov**. Ti so zaposlovali 40,7 % vseh pri izvoznikih zaposlenih delavcev, ustvarili 40,4 % skupnih prihodkov, 41,5 % celotne dodane vrednosti in 35,5 % celotne vrednosti sredstev vseh izvoznikov (Slika 10).

Razporeditev izvoznikov, pretežnih izvoznikov in drugih družb po področjih dejavnosti:

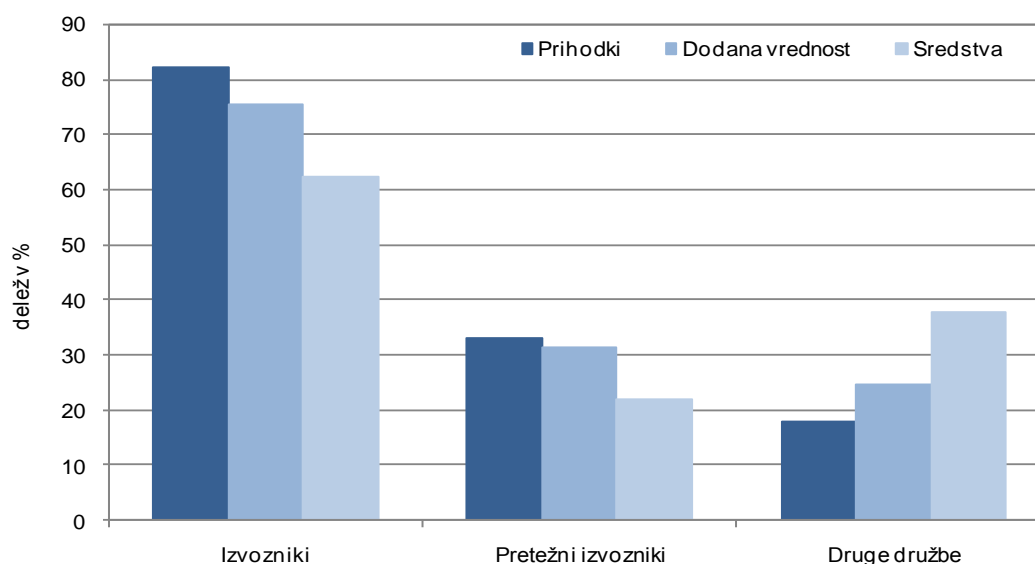
- Od 15.164 izvoznikov jih je bilo največ v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (32,3 %). Ti so ustvarili največji del skupnih prihodkov izvoznikov (37,0 %). Sledile so predelovalne dejavnosti, kjer je bilo 21,3 % izvoznikov. Slednje so zaposlovale slabo polovico delavcev (47,6 %), ustvarile največ čistih prihodkov od prodaje na trgu EU in

izven EU (61,1 %) ter ob koncu leta razpolagale z največjim deležem sredstev (34,6 %) izvoznikov.

- Od 4.845 pretežnih izvoznikov jih je bilo največ v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (26,9%) ter v predelovalnih dejavnostih (24,1%). V slednjih je bilo zaposlenih kar 81,1% delavcev in ustvarjeno 65,8% prihodkov vseh pretežnih izvoznikov.
- Od 42.634 drugih družb jih je bilo največ v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (22,1%), trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (22,0%), ter v gradbeništvu (14,3%). Druge družbe so zaposlovale največ delavcev v gradbeništvu (18,7%), največ prihodkov pa so ustvarile v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (20,5%) ter v gradbeništvu (17,6%).

Več podatkov o razporeditvi obravnavanih skupin družb po področjih dejavnosti gl. v Tabeli 14 v Statistični prilogi.

Slika 10: Prispevki izvoznikov, pretežnih izvoznikov in drugih družb k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

8.1.1 Poslovni izid

V letu 2011 so bili v primerjavi s prejšnjim letom **prihodki** izvoznikov večji za 10,6% (pretežnih izvoznikov za 15,6%), drugih družb pa manjši za 2,4%. To je mogoče pojasniti z gibanjem čistih prihodkov od prodaje, ki imajo največji delež v prihodkih družb. Med čistimi prihodki od prodaje izvoznikov (in pretežnih izvoznikov) so se najbolj povečali **čisti prihodki od prodaje na trgu EU** (za 18,1%, pri pretežnih izvoznikih za 19,4%), nato pa **čisti prihodki od prodaje na trgu izven EU** (za 17,0%, pri pretežnih izvoznikih za 16,6%). Skupaj so se čisti prihodki od prodaje na trgu EU in na trgu izven EU izvoznikov povečali za 17,8% (pretežnih izvoznikov za 18,6%). Mnogo manj so se povečali **čisti prihodki od prodaje na domačem trgu**. Ti so se povečali pri

izvoznikih za 7,1 % (pri pretežnih izvoznikih za 7,2 %) in pri drugih družbah za 0,1 %. Te spremembe so v strukturi prihodkov izvoznikov povečale delež čistih prihodkov od prodaje na trgu EU (s 25,0 % na 26,7 %) in delež čistih prihodkov od prodaje na trgu izven EU (z 11,3 % na 11,9 %) ter zmanjšale delež čistih prihodkov od prodaje na domačem trgu (z 59,8 % na 57,9 %). Tudi v strukturi prihodkov pretežnih izvoznikov se je povečal delež čistih prihodkov od prodaje na trgu EU (s 56,8 % na 58,7 %) in delež čistih prihodkov od prodaje na trgu izven EU (z 22,0 % na 22,2 %), zmanjšal pa delež čistih prihodkov od prodaje na domačem trgu (s 17,5 % na 16,2 %). Samo v strukturi prihodkov drugih družb se je delež čistih prihodkov od prodaje na domačem trgu povečal, in sicer za 2,3 odstotne točke (s 87,7 % na 90,0 %).

Odhodki izvoznikov so se povečali za 10,0 % (pretežnih izvoznikov za 15,4 %), to je za 0,6 odstotne točke manj, kot so se povečali prihodki izvoznikov (za 0,2 odstotne točke manj kot so se povečali prihodki pretežnih izvoznikov). Pri drugih družbah so se odhodki zmanjšali za 0,1 %, kar je za 2,3 odstotne točke manj kot so se zmanjšali njihovi prihodki. Na gibanje odhodkov najbolj vplivajo **stroški blaga, materiala in storitev**. V letu 2011 so imeli 79,0-odstotni delež v odhodkih izvoznikov (80,2-odstotni delež v odhodkih pretežnih izvoznikov) in 61,8-odstotni delež v odhodkih drugih družb. V primerjavi s prejšnjim letom so se pri izvoznikih povečali (za 12,5 %, pri pretežnih izvoznikih za 18,1 %), pri drugih družbah pa zmanjšali (za 3,4 %). Na drugem mestu po deležu v odhodkih družb so **stroški dela**. Ti so imeli v letu 2011 12,2-odstotni delež v odhodkih izvoznikov (12,4-odstotni delež v odhodkih pretežnih izvoznikov) in 19,0-odstotni delež v odhodkih drugih družb. V stroških dela imajo največji delež plače. **Povprečna mesečna plača na zaposlenega** se je glede na prejšnje leto povečala pri izvoznikih (za 2,9 %, enako tudi pri pretežnih izvoznikih) nekoliko več kot pri drugih družbah (za 1,9 %). V letu 2011 so zaposleni pri izvoznikih prejeli povprečno mesečno plačo 1.497 evrov (pri pretežnih izvoznikih 1.504 evrov), zaposleni pri drugih družbah pa 1.224 evrov.

V letu 2011 se je **čisti dobiček** izvoznikov povečal za 7,4 % (pretežnih izvoznikov za 14,8 %), v drugih družbah pa za 0,5 %. Izkazalo ga je 79,2 % izvoznikov (77,1 % pretežnih izvoznikov) in 55,3 % drugih družb (gl. Tabela 13). Skoraj tri četrtine vrednosti celotnega čistega dobička družb so izkazali izvozniki (74,1 %, pretežni izvozniki 36,2 %). Od 12.004 izvoznikov s čistim dobičkom jih je 538 (4,5 %) izkazalo **čisti dobiček, večji od 500 tisoč evrov**, v skupnem znesku, ki je imel 77,2-odstotni delež v celotnem čistem dobičku izvoznikov oziroma 57,2-odstotni delež v celotnem čistem dobičku družb.

Tabela 13: Čisti dobiček in čista izguba izvoznikov in drugih gospodarskih družb v letu 2011

Družbe		ČISTI DOBIČEK		ČISTA IZGUBA		NETO ČISTI DOB. + NETO ČISTA IZG. -
		Število družb	Znesek v tisoč EUR	Število družb	Znesek v tisoč EUR	Znesek v tisoč EUR
1	IZVOZNIKI	12.004	1.943.601	3.140	1.140.098	803.503
1.1	Pretežni izvozniki	3.737	950.046	1.097	276.176	673.870
2	DRUGE DRUŽBE	23.573	678.143	16.662	1.024.478	-346.335
	SKUPAJ (1 + 2)	35.577	2.621.744	19.802	2.164.576	457.168

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

Čista izguba izvoznikov se je v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšala za 21,6 % (pri pretežnih izvoznikih za 8,0 %), pri drugih družbah pa povečala za 49,1 %. V letu 2011 je čisto izgubo

izkazalo 20,7 % izvoznikov (22,6 % pretežnih izvoznikov) in 39,1 % drugih družb. Več kot polovico vrednosti celotne čiste izgube družb so izkazali izvozniki (52,7 %, pretežni izvozniki 12,8 %), manj kot polovico pa druge družbe (47,3 %). Od 3.140 izvoznikov s čisto izgubo jih je 239 (7,6 %) izkazalo **čisto izgubo, večjo od 500 tisoč evrov**, v skupnem znesku, ki je pomenil 86,8 % celotne čiste izgube izvoznikov oziroma 45,7 % celotne čiste izgube družb.

V letu 2011 so samo izvozniki (in pretežni izvoznik) izkazali več čistega dobička kot čiste izgube. Poslovanje so zaključili z **neto čistim dobičkom**, ki je bil enkrat večji kot v prejšnjem letu (za 125,8 %, pri pretežnih izvoznikih za 27,8 %). Druge družbe so v letu 2011 izkazale **neto čisto izgubo** v znesku 346.335 tisoč evrov, kar je 28-krat več kot v prejšnjem letu .

8.1.2 Sredstva in obveznosti do virov sredstev

Od konca leta 2010 do konca leta 2011 se je **vrednost sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev** povečala pri izvoznikih (za 3,7 %, pri pretežnih izvoznikih za 6,1 %) in pri drugih družbah (za 2,5 %). V strukturi celotne vrednosti sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev družb se je povečal delež izvoznikov (za 0,3 strukturne točke, pretežnih izvoznikov za 0,5 strukturne točke) in zmanjšal delež drugih družb (za 0,3 strukturne točke). Ob koncu leta 2011 so izvozniki razpolagali z 62,2 % vrednosti sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev družb (pretežni izvozniki z 22,0 %) in druge družbe s 37,8 %.

V **strukturi sredstev** izvoznikov (pretežnih izvoznikov) in drugih družb se je nekoliko zmanjšal **delež dolgoročnih sredstev** (predvsem delež dolgoročnih finančnih naložb) in nekoliko povečal **delež kratkoročnih sredstev** (predvsem delež zalog). Kljub tem spremembam so imele vse tri skupine družb ob koncu leta 2011 dobro polovico sredstev v dolgoročnih sredstvih (izvozniki 58,1 %, pretežni izvozniki 54,0 %, druge družbe 67,7 %) in manj kot polovico sredstev v kratkoročnih sredstvih (izvozniki 41,2 %, pretežni izvozniki 45,3 %, druge družbe 31,7 %).

V **strukturi obveznosti do virov sredstev** izvoznikov (pretežnih izvoznikov) in drugih družb se je nekoliko zmanjšal **delež kapitala** in nekoliko povečal **delež dolgoročnih obveznosti**. **Delež kratkoročnih obveznosti** se je pri drugih družbah nekoliko povečal, pri izvoznikih (pretežnih izvoznikih) pa se je nekoliko zmanjšal. Zaradi teh sprememb se je tako pri izvoznikih (in pretežnih izvoznikih) kot pri drugih družbah nekoliko znižala **stopnja lastniškosti financiranja** (delež premoženja, ki ga družbe financirajo s kapitalom) in nekoliko zvišala **stopnja dolžniškosti financiranja** (delež premoženja, ki ga družbe financirajo s dolgoročnimi in kratkoročnimi obveznostmi). Ob koncu leta 2011 so imeli najvišjo stopnjo lastniškosti financiranja izvozniki (41,16 %, pretežni izvozniki 43,5 %), najvišjo stopnjo dolžniškosti financiranja pa so imele druge družbe (64,9 %).

8.2 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011

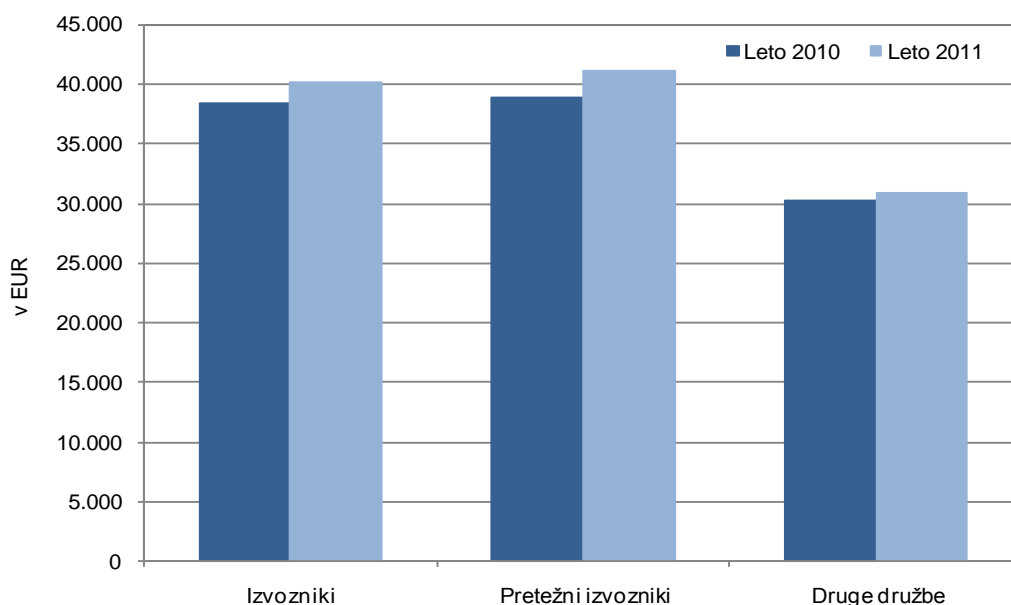
Leta 2011 je bilo 2.064 več družb in 13.408 manj zaposlenih kot leta 2010. Med družbami je bilo 1.091 (7,7 %) več izvoznikov (od tega 580 oziroma 13,6 % več pretežnih izvoznikov) in 973 (2,3 %) več drugih družb. Kljub večjemu **število družb**, so te zaposlovale manj delavcev kot družbe v letu 2010. Najbolj se je zmanjšalo **število zaposlenih** pri izvoznikih (za 10.910

oziroma za 3,3 %) in manj pri drugih družbah (za 2.497 oziroma za 1,8 %). Med izvozniki so samo pretežni izvozniki zaposlovali več delavcev kot v preteklem letu, in sicer za 5.021 (za 4,1 %).

Kazalnika velikosti, merjena s številom zaposlenih na družbo in sredstvi na družbo, sta bila v letu 2011 pri vseh treh skupinah družb nižja kot v prejšnjem letu. Kazalnik velikosti, merjen s skupnimi prihodki na družbo, se je nekoliko povečal samo pri pretežnih izvoznikih, pri vseh izvoznikih skupaj in pri drugih družbah pa se je nekoliko znižal. V obeh letih so bili vsi naštetih kazalniki mnogo višji pri izvoznikih (v letu 2011 število zaposlenih na družbo 20,82, pri pretežnih izvoznikih 26,49; skupni prihodki na družbo 4.260 tisoč evrov, pri pretežnih izvoznikih 5.383 tisoč evrov; sredstva na družbo 4.077 tisoč evrov, pri pretežnih izvoznikih 4.524 tisoč evrov) kot pri drugih družbah (v letu 2011 število zaposlenih na družbo 3,13, skupni prihodki na družbo 329 tisoč evrov, sredstva na družbo 882 tisoč evrov).

Kazalniki produktivnosti dela, merjeni s skupnimi prihodki na zaposlenega, s poslovnimi prihodki na zaposlenega in z dodano vrednostjo na zaposlenega (gl. Slika 11) so bili v letu 2011 pri izvoznikih (in pretežnih izvoznikih) višji kot v prejšnjem letu. Druge družbe so povečale samo dodano vrednost na zaposlenega, zmanjšale pa so skupne in poslovne prihodke na zaposlenega. V obeh letih so imeli najvišje kazalnike produktivnosti dela izvozniki. V letu 2011 so vsi izvozniki skupaj dosegli 204.618 evrov skupnih prihodkov na zaposlenega (pretežni izvozniki 203.191 evrov, druge družbe 105.109 evrov), 200.755 evrov poslovnih prihodkov na zaposlenega (pretežni izvozniki 200.347 evrov, druge družbe 99.108 evrov) in 40.275 evrov dodane vrednosti na zaposlenega (pretežni izvozniki 41.093 evrov, druge družbe 30.982 evrov).

Slika 11: Dodana vrednost na zaposlenega pri izvoznikih, pretežnih izvoznikih in drugih družbah v letih 2010 in 2011 (v EUR)

Vir: AJPEŠ – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leti 2010 in 2011.

Kazalnik izvozne naravnosti kaže, da se je delež čistih prihodkov od prodaje na trgu EU in na trgu izven EU v čistih prihodkih od prodaje od leta 2010 do leta 2011 pri vseh izvoznikih

skupaj zvišal za 2,1 strukturne točke (s 37,9 % na 40,0 %), pri pretežnih izvoznikih pa znižal za 1,1 strukturno točko (s 84,4 % na 83,3 %).

Kazalniki gospodarnosti izvoznikov (in pretežnih izvoznikih) so se v letu 2011 v primerjavi s prejšnjim letom izboljšali. Druge družbe so med izbranimi kazalniki gospodarnosti nekoliko izboljšale koeficient celotne gospodarnosti, nekoliko poslabšale koeficient gospodarnosti poslovanja in nekoliko povečale delež stroškov dela v dodani vrednosti. V obeh letih so imeli izvozniki (in pretežni izvozniki) ter druge družbe koeficient gospodarnosti poslovanja večji od 1 (poslovni prihodki so bili večji od poslovnih odhodkov), koeficient celotne gospodarnosti večji od 1 (prihodki so bili večji od odhodkov) pa so imeli samo izvozniki (in pretežni izvozniki). Tudi v letu 2011 so dosegli najboljše kazalnike gospodarnosti izvozniki, ki so imeli koeficient celotne gospodarnosti 1,018 (pretežni izvozniki 1,034), koeficient gospodarnosti poslovanja 1,033 (pretežni izvozniki 1,043) in 60,8-odstotni delež stroškov dela v dodani vrednosti (pretežni izvozniki 59,6-odstotni delež).

Kazalnika dobičkonosnosti, merjena z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost sredstev (koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev) in z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost kapitala (koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala) sta se pri vseh treh skupinah družb izboljšala. Pri drugih družbah sta imela oba kazalnika v letih 2010 in 2011 negativen predznak zaradi neto čiste izgube teh družb, ki pa je bila v letu 2011 manjša kot v prejšnjem letu. Koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev izvoznikov se je zvišal z 0,003 v letu 2010 na 0,013 v letu 2011 (pri pretežnih izvoznikih z 0,027 v letu 2010 na 0,032 v letu 2011) in koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala z 0,006 v letu 2010 na 0,032 v letu 2011 (pri pretežnih izvoznikih z 0,062 v letu 2010 na 0,072 v letu 2011).

Kazalnika stanja financiranja kažeta, da so imeli izvozniki (in pretežni izvozniki) ob koncu leta 2011 višjo stopnjo lastniškosti financiranja in višjo stopnjo dolgoročnosti financiranja kot ob koncu prejšnjega leta. Pri drugih družbah se je znižala stopnja lastniškosti financiranja in povišala stopnja dolgoročnosti financiranja. Ob koncu leta 2011 so izvozniki izkazali najvišjo stopnjo lastniškosti financiranja (0,416, pretežni izvozniki 0,435), druge družbe pa so izkazovale najvišjo stopnjo dolgoročnosti financiranja (0,688).

Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja izvoznikov (in pretežnih izvoznikov) kažejo ob koncu 2011 večji koeficient kapitalске pokritosti osnovnih sredstev in večji koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog ter manjši koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja kot ob koncu prejšnjega leta. Pri drugih družbah se je koeficient kapitalске pokritosti osnovnih sredstev zmanjšal, povečala pa sta se koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog ter koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja. Ob koncu obeh let so samo druge družbe izkazale koeficient kapitalске pokritosti osnovnih sredstev manjši od 1, kar pomeni, da samo te družbe niso s kapitalom v celoti pokrile vseh osnovnih sredstev. Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog je bil pri izvoznikih (in pretežnih izvoznikih) ter drugih družbah ob koncu obeh let manjši od 1, ker dolgoročna sredstva in zaloge niso bili v celoti pokriti z dolgoročnimi obveznostmi do virov sredstev. Koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja je bil ob koncu obeh let večji od 1 samo pri pretežnih izvoznikih, kar pomeni, da so bile njihove kratkoročne terjatve večje od njihovih kratkoročnih obveznosti. Vsi trije obravnavani kazalniki so

bili ob koncu leta 2011 največji pri izvoznikih (koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev je znašal 1,120, pri pretežnih izvoznikih 1,170; koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog 0,924, pri pretežnih izvoznikih 0,960; koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja 0,993, pri pretežnih izvoznikih 1,093).

V letu 2011 so bili vsi obravnavani kazalniki (razen stopnje dolgoročnosti financiranja) pri izvoznikih boljši kot pri drugih družbah. Več podatkov o kazalnikih gl. v Tabeli 15 v Statistični prilogi.

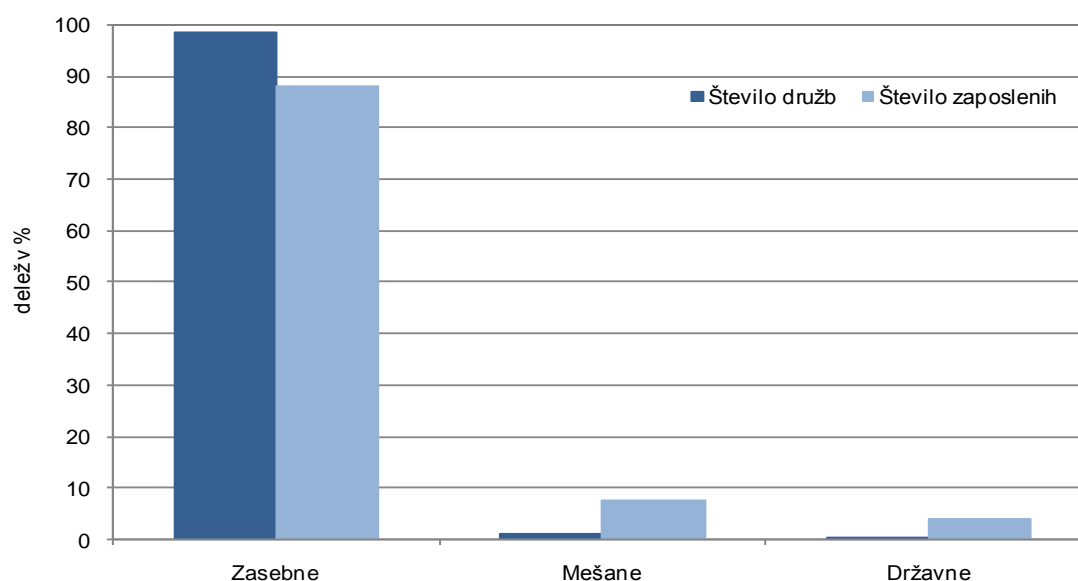
9 GOSPODARSKE DRUŽBE GLEDE NA OBLIKO LASTNINE V LETU 2011

Oblika lastnine določa lastništvo trajnega kapitala in upravljaljskih pravic poslovnih subjektov. Po obliki lastnine ločimo družbe z zasebno, zadružno, državno in mešano lastnino.

9.1 Poslovanje gospodarskih družb glede na obliko lastnine v letu 2011

V letu 2011 je bilo od 57.798 družb 57.067 (98,7 %) družb z zasebno, 556 (1,0 %) z mešano, 130 (0,2 %) z državno, 17 z zadružno lastnino, 2 z družbeno lastnino, za 26 (0,1 %) družb pa ni podatka o obliki lastnine (gl. Slika 12).

Slika 12: Razvrstitev gospodarskih družb glede na obliko lastnine v letu 2011 (deleži v %)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.
 Opomba: Deleža družb z zadružno lastnino sta 0 %.

Na skupno poslovanje družb so najbolj vplivale **družbe z zasebno lastnino**. Te so v letu 2011 zaposlovale 88,3 % delavcev, ustvarile 89,0 % skupnih prihodkov 84,7 % celotne dodane vrednosti ter razpolagale s 86,2 % celotne vrednosti sredstev družb. Sledili so prispevki **družb z mešano lastnino**, ki so zaposlovale 7,6 % vseh delavcev, ustvarile 6,7 % skupnih prihodkov, 10,4 % celotne dodane vrednosti in razpolagale s 7,7 % celotne vrednosti sredstev družb. Na tretjem mestu so bili prispevki **družb z državno lastnino**. Pri njih je bilo zaposlenih 3,9 % vseh delavcev, ki so ustvarili 4,2 % skupnih prihodkov, 4,7 % celotne dodane vrednosti in razpolagali s 5,9 % celotne vrednosti sredstev družb. **Družb z zadružno lastnino** je bilo malo, zato so bili njihovi prispevki k skupnemu poslovanju neznatni (Slika 13).

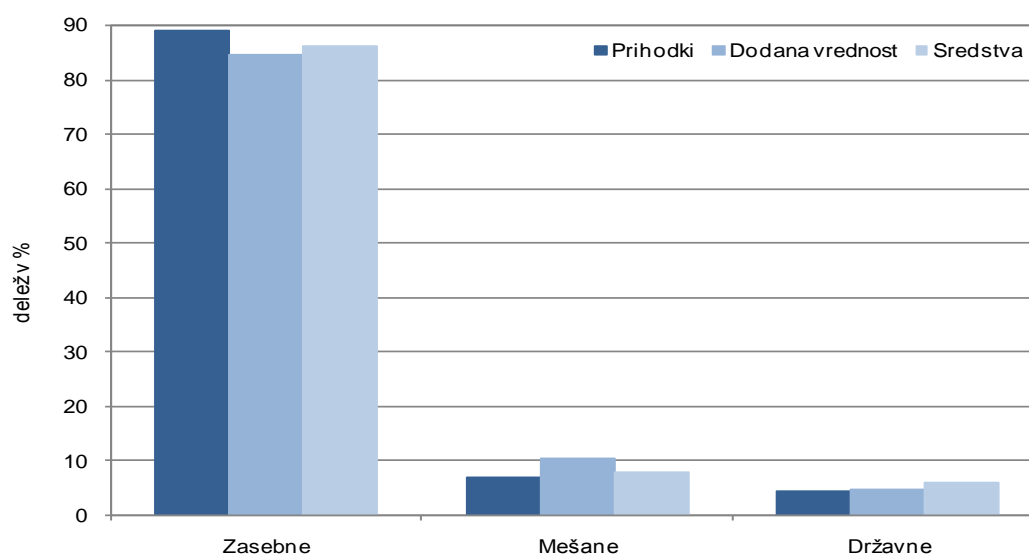
Razporeditev družb glede na obliko lastnine po področjih dejavnosti:

- Od 57.067 družb z zasebno lastnino jih je bilo največ v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (24,9%), sledile so strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (20,6 %), gradbeništvo (12,1 %) ter predelovalne dejavnosti (12,1 %). Slednje so zaposlovale največ delavcev (36,4 %). Največ prihodkov družb z zasebno lastnino je bilo ustvarjenih v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (37,3 %).

- Od 556 družb z mešano lastnino jih je bilo največ v predelovalnih dejavnostih (21,6 %), sledile so strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (20,6 %), trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (10,1 %) ter gradbeništvo (8,5 %). Največ zaposlenih (52,9 %) in največ prihodkov (51,5%) družb z mešano lastnino je bilo v predelovalnih dejavnostih.
- Od 130 družb z državno lastnino jih je bilo največ v oskrbi z vodo, ravnanjem z odpadki in odpadki, saniranjem okolja (29,2 %). Največ zaposlenih so imele družbe z državno lastnino v prometu in skladiščenju (35,5 %), največ prihodkov pa so ustvarile v oskrbi z električno energijo, plinom in paro (56,0 %).
- Od 17 družb z zadružno lastnino jih je bilo največ v kmetijstvu in lov, gozdarstvu in ribištvi ter v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (v vsaki po 23,5%). Sledilo je število družb z zadružno lastnino v predelovalnih dejavnostih ter v poslovanju z nepremičninami (v vsaki po 17,6 %). Družbe z zadružno lastnino so zaposlovale največ delavcev v poslovanju z nepremičninami (58,2 %), v tej dejavnosti so ustvarile tudi največ prihodkov (37,3 %).

Več podatkov o razvrstitvi obravnavanih skupin družb po področjih dejavnosti gl. v Tabeli 18 v Statistični prilogi.

Slika 13: Prispevki gospodarskih družb glede na obliko lastnine k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida in bilance stanja gospodarskih družb za leto 2011.

Opomba: Deleži družb z zadružno lastnino so 0 %.

9.1.1 Poslovni izid

Od leta 2010 do leta 2011 so se **prihodki** družb z zasebno, mešano in državno lastnino povečali, najbolj v družbah z državno (za 18,5 %), manj z mešano (za 11,0 %) in najmanj z zasebno lastnino (za 7,6 %). Zmanjšali so se samo prihodki družb z zadružno lastnino (za 6,5 %). Gibanje prihodkov je mogoče pojasniti z gibanjem čistih prihodkov od prodaje, ki imajo največji delež v prihodkih vseh obravnavanih skupin družb. Med njimi ločimo čiste prihodke od prodaje na domačem trgu, na trgu EU in na trgu izven EU. **Čiste prihodke od prodaje na domačem trgu**

so povečale družbe z zasebno (za 5,1 %), mešano (za 13,5 %) in državno lastnino (za 1,3 %), zmanjšale pa so jih družbe z zadružno lastnino (za 10,7 %). V letu 2011 so imeli čisti prihodki od prodaje na domačem trgu 64,8-odstotni delež v prihodkih družb z zasebno lastnino, 89,8-odstotni delež v prihodkih družb z zadružno lastnino, 50,8-odstotni delež v prihodkih družb z mešano lastnino in 57,5-odstotni delež v prihodkih družb z državno lastnino. **Čiste prihodke od prodaje na trgu EU in izven EU** so najbolj povečale družbe z zadružno (skoraj za trikrat), manj z državno (za 61,4 %) in zasebno lastnino (za 15,4 %) ter najmanj z mešano lastnino (za 11,0 %). V letu 2011 so imeli čisti prihodki od prodaje na trgu EU in izven EU skupaj 30,7-odstotni delež v prihodkih družb z zasebno, 6,7-odstotni delež v prihodkih družb z zadružno, 44,0-odstotni delež v prihodkih družb z mešano in 35,9-odstotni delež v prihodkih družb z državno lastnino.

Družbe z zasebno, mešano in državno lastnino niso izkazale samo večjih prihodkov, ampak tudi večje **odhodke** (prve za 7,8 %, druge za 5,6 % in tretje za 19,9 %). Pri družbah z zasebno in državno lastnino so se odhodki povečali nekoliko več, pri družbah z mešano lastnino pa nekoliko manj kot prihodki. Zmanjšali so se samo odhodki družb z zadružno lastnino, in sicer za 5,4 %, kar je 1,1 odstotne točke manj, kot so se zmanjšali njihovi prihodki. Na takšno gibanje odhodkov so najbolj vplivali **stroški blaga, materiala in storitev**, ki imajo največji delež v odhodkih družb. Ti so se pri vseh skupinah družb, razen pri družbah z zadružnim kapitalom, povečali (pri družbah z zasebno lastnino za 9,1 %, pri družbah z mešano lastnino za 12,5 % in pri družbah z državno lastnino za 27,0 %). Le pri družbah z zadružno lastnino so se zmanjšali (za 14,9 %). V letu 2011 so imeli obravnavani stroški 76,5-odstotni delež v odhodkih družb z zasebno, 60,6-odstotni delež v odhodkih družb z zadružno, 66,9-odstotni delež v odhodkih družb z mešano in 74,8-odstotni delež v odhodkih družb z državno lastnino. Drugi večji delež v odhodkih družb imajo **stroški dela**. Ti so se nekoliko povečali pri družbah z zasebno (za 3,1 %), zadružno (za 8,6 %) in mešano lastnino (za 4,9 %), nekoliko pa so se zmanjšali pri družbah z državno lastnino (za 1,5 %). V letu 2011 so imeli 13,0-odstotni delež v odhodkih družb z zasebno, 31,0-odstotni delež v odhodkih družb z zadružno, 18,8-odstotni delež v odhodkih družb z mešano in 15,3-odstotni delež v odhodkih družb z državno lastnino. Največji delež med stroški dela imajo plače. **Povprečna mesečna plača na zaposlenega** se je glede na prejšnje leto povečala pri vseh štirih skupinah družb. Najbolj se je povečala pri družbah z zadružno lastnino (za 9,8 %), manj pa pri družbah z mešano (za 6,1 %), državno (za 4,3 %) in zasebno lastnino (za 2,1 %). Največjo povprečno mesečno plačo so v letu 2011 prejeli zaposleni pri družbah z državno lastnino (1.680 evrov), nekoliko manjšo pri družbah z mešano (1.668 evrov) in zadružno lastnino (1.665 evrov), najmanjšo pa pri družbah z zasebno lastnino (1.382 evrov).

Opisane spremembe prihodkov in odhodkov so v letu 2011 poslabšale poslovni izid družb z zasebno, zadružno in državno lastnino ter izboljšale poslovni izid družb z mešano lastnino.

Čisti dobiček se je v primerjavi s prejšnjim letom povečal pri družbah z zasebno (za 6,2 %) in mešano lastnino (za 6,4 %), zmanjšal pa se je pri družbah z zadružno (za 20,7 %) in državno lastnino (za 4,7 %). V letu 2011 je čisti dobiček doseglo 70,8 % družb z državno, 64,2 % družb z mešano, 61,5 % družb z zasebno in 58,8 % družb z zadružno lastnino. Največ celotnega čistega dobička družb so izkazale družbe z zasebno lastnino (82,5 %). Od 35.100 družb z zasebno lastnino, ki so izkazale čisti dobiček, jih je 643 (1,8 %) izkazalo čisti **dobiček, večji od 500 tisoč evrov**, v skupnem znesku, ki je pomenil 65,5 % celotnega čistega dobička družb z zasebno lastnino oziroma 54,0 % celotnega čistega dobička družb.

Čista izguba se je primerjavi s prejšnjim letom povečala pri družbah z zasebno (za 14,0 %), zadružno (za 39,5 %) in državno lastnino (za 3,9 %), zmanjšala pa se je pri družbah z mešano lastnino (za 80,3 %). V letu 2011 je čisto izgubo izkazalo 41,2 % družb z zadružno, 34,3 % družb z zasebno, 34,2 % družb z mešano in 28,5 % družb z državno lastnino. Največji del celotne čiste izgube družb so izkazale družbe z zasebno lastnino (95,2 %). Od 19.560 družb z zasebno lastnino, ki so izkazale čisto izgubo, jih je 421 (2,2 %) izkazalo **čisto izgubo, večjo od 500 tisoč evrov**, v skupnem znesku, ki je pomenil 79,4 % celotne čiste izgube družb z zasebno lastnino oziroma 75,6 % celotne čiste izgube družb.

Tabela 14: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb glede na obliko lastnine v letu 2011

Družbe glede na obliko lastnine	ČISTI DOBIČEK		ČISTA IZGUBA		NETO ČISTI DOB. + NETO ČISTA IZG. -
	Število družb	Znesek v tisoč EUR	Število družb	Znesek v tisoč EUR	Znesek v tisoč EUR
ZASEBNE	35.100	2.163.512	19.560	2.061.007	102.505
ZADRUŽNE	10	238	7	52	186
MEŠANE	357	314.936	190	56.812	258.124
DRŽAVNE	92	141.394	37	46.688	94.706
DRUŽBENE	1	2	1	6	-4
NI PODATKA	17	1.662	7	11	1.651
SKUPAJ	35.577	2.621.744	19.802	2.164.576	457.168

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

V letu 2011 so vse štiri obravnavane skupine družb izkazale neto čisti dobiček. V primerjavi s prejšnjim letom je bil večji samo pri družbah z mešano lastnino (za 32-krat), manjši pa je bil pri drugih treh skupinah družb (za 55,3 % pri družbah z zasebno, za 29,2 % pri družbah z zadružno in za 9,0 % pri družbah z državno lastnino).

9.1.2 Sredstva in obveznosti do virov sredstev v letu 2011

Vrednost sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev se je od konca leta 2010 do konca leta 2011 povečala pri družbah z zasebno (za 2,5 %), zadružno (za 3,5 %), mešano (za 3,0 %) in državno lastnino (za 15,5 %). Te spremembe so v strukturi vrednosti sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev družb nekoliko povečale delež družb z državno lastnino (s 5,3 % na 5,9 %) in nekoliko zmanjšale delež družb z zasebno lastnino (s 86,7 % na 86,2 %). Delež družb z mešano lastnino je bil enak kot ob koncu prejšnjega leta (7,7 %), delež družb z zadružno lastnino pa je ostal neznamenit.

Od konca leta 2010 do konca leta 2011 se je v **strukturi sredstev** družb z zasebno in državno lastnino zmanjšal **delež dolgoročnih sredstev** (pri družbah z zasebno lastnino predvsem delež dolgoročnih finančnih naložb, pri družbah z državno lastnino pa predvsem delež opredmetenih osnovnih sredstev) in povečal **delež kratkoročnih sredstev** (pri družbah z zasebno lastnino predvsem delež zalog, pri družbah z državno lastnino pa predvsem delež kratkoročnih poslovnih terjatev). Nasprotno je bilo pri družbah z zadružno in mešano lastnino. V njihovi strukturi sredstev se je nekoliko povečal delež dolgoročnih sredstev (pri družbah z zadružno lastnino predvsem delež dolgoročnih finančnih naložb, pri družbah z mešano lastnino pa predvsem opredmetena osnovna sredstva) in nekoliko zmanjšal delež kratkoročnih sredstev (pri družbah z zadružno lastnino predvsem delež zalog, pri družbah z mešano lastnino pa predvsem

kratkoročne finančne naložbe). Ob koncu leta 2011 so imele družbe z zasebno, mešano in državno lastnino več kot polovico sredstev v dolgoročnih sredstvih (prve 61,0%, druge 63,1 %, tretje 70,4 %). Samo družbe z zadružno lastnino so imele več kot polovico sredstev v kratkoročnih sredstvih (78,7 %), predvsem v kratkoročnih poslovnih terjativah.

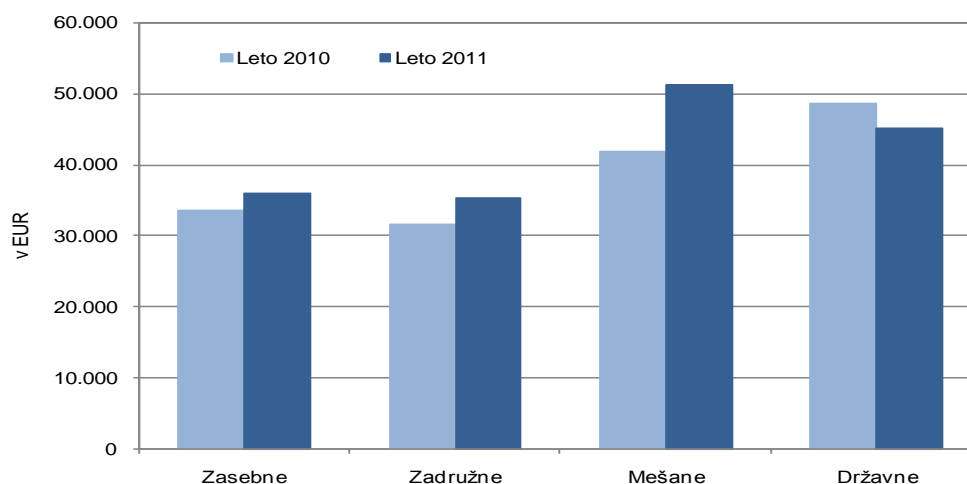
V **strukturi obveznosti do virov sredstev** družb z zasebno, zadružno in državno lastnino se je od konca leta 2010 do konca leta 2011 nekoliko zmanjšal **delež kapitala in** nekoliko povečal **skupni delež dolgoročnih in kratkoročnih obveznosti**. Nasprotno je bilo pri mešanih družbah. Ob koncu leta 2011 so imele v strukturi obveznosti do virov sredstev največji delež kapitala družbe z državno lastnino (57,1 %), največji skupni delež dolgoročnih in kratkoročnih obveznosti pa družbe z zadružno lastnino (72,7 %).

9.2 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011

Leta 2011 se je v primerjavi z letom 2010 zelo povečalo število družb z zasebno lastnino (za 2.537 oziroma za 4,6 %) in število njihovih zaposlenih (za 51.634 oziroma za 15,0 %). Število drugih družb se je zmanjšalo, zmanjšalo pa se je tudi število njihovih zaposlenih. Med slednjimi se je najbolj zmanjšalo število družb z mešano lastnino (za 412 oziroma za 42,6 %) in število njihovih delavcev (za 56.382 oziroma za 62,1 %). Skupno je bilo leta 2011 2.064 (3,7 %) več družb in 13.408 (2,9 %) manj zaposlenih kot leta 2010.

Kazalniki velikosti, merjeni s povprečnim številom zaposlenih na družbo, skupnimi prihodki na družbo in sredstvi na družbo so se od leta 2010 do leta 2011 povečali pri družbah z zasebno in zadružno lastnino, zmanjšali pa so se pri družbah z mešano lastnino. Družbe z državno lastnino so imele v letu 2011 manjše povprečno število zaposlenih na družbo in manj sredstev na družbo, a več skupnih prihodkov na družbo kot tovrstne družbe v letu 2010. Kljub takšnim spremembam so imele v obeh letih največje kazalnike velikosti družbe z državno lastnino (v letu 2011 je imela posamezna družba z državno lastnino 134 zaposlenih, 25.241 tisoč evrov skupnih prihodkov in 45.216 tisoč evrov sredstev).

Slika 14: Dodana vrednost na zaposlenega pri gospodarskih družbah glede na obliko lastnine v letih 2010 in 2011 (v EUR)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leti 2010 in 2011.

V letu 2011 so bili **kazalniki produktivnosti dela**, merjeni s prihodki na zaposlenega, poslovnimi prihodki na zaposlenega in z dodano vrednostjo na zaposlenega višji kot v prejšnjem letu samo pri družbah z zasebno lastnino. Družbe z državno lastnino so povečale le prva dva omenjena kazalnika produktivnosti, ustvarile pa so manj dodane vrednosti na zaposlenega kot v prejšnjem letu. Nasprotno so družbe z združno in mešano lastnino ustvarile več dodane vrednosti na zaposlenega, a manj skupnih prihodkov na zaposlenega in manj poslovnih prihodkov na zaposlenega kot v prejšnjem letu. V letu 2011 so največ prihodkov na zaposlenega (188.221 evrov) in največ poslovnih prihodkov na zaposlenega (182.661 evrov) dosegle družbe z državno lastnino, največ dodane vrednosti na zaposlenega (51.086 evrov) pa družbe z mešano lastnino.

Kazalnik izvozne naravnosti, merjen z deležem čistih prihodkov od prodaje na trgu EU in izven EU v čistih prihodkih od prodaje, je bil v letu 2011 pri vseh štirih skupinah družb višji kot v letu 2010. V obeh letih je bil najvišji pri družbah z mešano lastnino (v letu 2011 46,4 %) in najnižji pri družbah z združno lastnino (v letu 2011 6,9 %).

Kazalniki gospodarnosti so se od leta 2010 do leta 2011 izboljšali pri družbah z zasebno in mešano lastnino. Pri družbah z združno lastnino se je poslabšal samo koeficient gospodarnosti poslovanja, pri družbah z državno lastnino pa se je poleg koeficienta gospodarnosti poslovanja poslabšal tudi delež stroškov dela v dodani vrednosti. Kljub opisanim spremembam sta bila tudi v letu 2011 koeficient celotne gospodarnosti in koeficient gospodarnosti poslovanja pri vseh štirih skupinah družb večja od 1 (to pomeni, da so bili pri vseh štirih skupinah družb prihodki večji od odhodkov in poslovni prihodki večji od poslovnih odhodkov). V letu 2011 so imele največji koeficient celotne gospodarnosti (1,067), največji koeficient gospodarnosti poslovanja (1,080) in najmanjši delež stroškov dela v dodani vrednosti (53,1 %) družbe z mešano lastnino.

Kazalnika dobičkonosnosti, merjena z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost sredstev (koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev) in z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost kapitala (koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala), sta se izboljšala pri vseh štirih skupinah družb. V letu 2011 so dosegle največji koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev (0,034) družbe z mešano lastnino, največji koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala (0,082) pa družbe z združno lastnino.

Kazalnika stanja financiranja (stopnja lastniškosti financiranja in stopnja dolgoročnosti financiranja) sta se od konca leta 2010 do konca leta 2011 povišala pri družbah z zasebno in mešano lastnino. Pri družbah z združno lastnino sta se zmanjšala, pri družbah z državno lastnino pa se je stopnja lastniškosti financiranja povišala in stopnja dolgoročnosti financiranja znižala. Ob koncu leta 2011 so najvišjo stopnjo lastniškosti financiranja (0,571) in najvišjo stopnjo dolgoročnosti financiranja (delež premoženja pokrit z dolgoročnimi viri sredstev) izkazale družbe z državno lastnino (0,819).

Med **kazalnike vodoravnega finančnega ustroja** sodijo koeficienti kapitalske pokritosti osnovnih sredstev, koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog ter koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja. Od konca leta 2010 do konca leta 2011 so se vsi navedeni kazalniki izboljšali pri družbah z združno, mešano in državno lastnino. Pri družbah z zasebno lastnino se je od navedenih kazalnikov poslabšal samo koeficient kapitalske pokritosti

osnovnih sredstev. Ob koncu leta 2011 so imele samo družbe z zasebno lastnino vse tri koeficiente manjše od 1. Koeficienti kapitalske pokritosti osnovnih sredstev manjši od 1 pomeni, da družbe s kapitalom niso v celoti pokrile vseh osnovnih sredstev. Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog manjši od 1 pomeni, da družbe z dolgoročnimi obveznostmi niso v celoti pokrile vseh dolgoročnih sredstev in zalog. Koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja manjši od 1 pa pomeni, da so bile kratkoročne terjatve družb večje od njihovih kratkoročnih obveznosti. Ob koncu leta 2011 so dosegle najvišji koeficienti kapitalske pokritosti osnovnih sredstev (1,596) družbe z državno lastnino, najvišji koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog (1,076) družbe z združeno lastnino, največji koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja (1,334) pa družbe z mešano lastnino.

Več podatkov o kazalnikih uspešnosti poslovanja gospodarskih družb glede na obliko lastnine gl. v Tabeli 19 v Statistični prilogi.

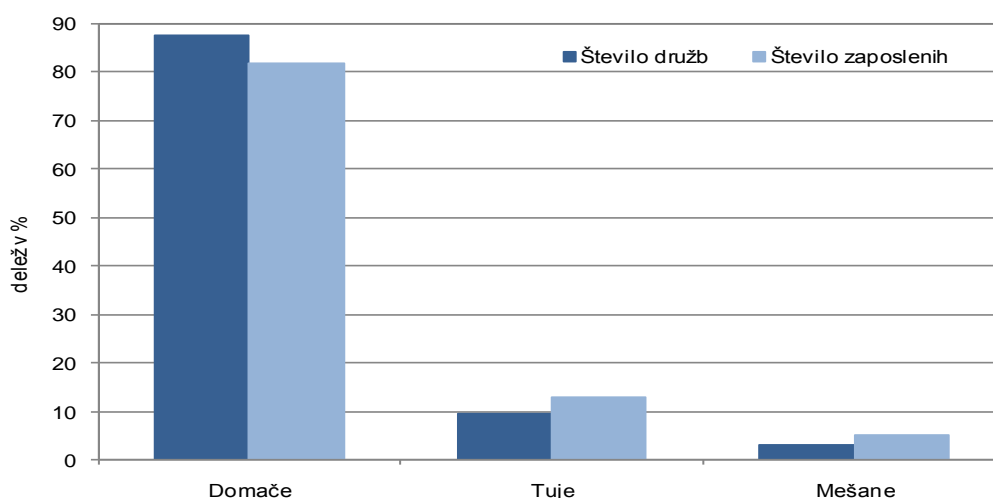
10 GOSPODARSKE DRUŽBE GLEDE NA POREKLO KAPITALA V LETU 2011

Poreklo kapitala opredeljuje poreklo lastnine ustanovitvenega kapitala. Po poreklu kapitala ločimo družbe z domačim, tujim in mešanim (domačim in tujim) kapitalom.

10.1 Poslovanje gospodarskih družb glede na poreklo kapitala v letu 2011

V letu 2011 je bilo od 57.798 družb 50.568 (87,5%) družb z domačim, 5.484 (9,5 %) s tujim in 1.745 (3,0 %) z mešanim kapitalom (Slika 15), za eno družbo pa ni bilo podatka o poreklu njenega kapitala.

Slika 15: Razvrstitev gospodarskih družb glede na poreklo kapitala v letu 2011 (deleži v %)

Vir: AJ PES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

Družbe z domačim kapitalom so zaposlovale 81,7 % delavcev, ustvarile 74,7 % skupnih prihodkov, 79,3 % celotne dodane vrednosti in razpolagale s 79,7 % sredstev družb. V **družbah s tujim kapitalom** je bilo zaposlenih 13,0 % delavcev, ki so ustvarili 19,3 % skupnih prihodkov, 15,0 % celotne dodane vrednosti in razpolagali s 14,6 % sredstev družb. **Družbe z mešanim kapitalom** so zaposlovale 5,3 % delavcev, ustvarile 6,0 % skupnih prihodkov, 5,7 % celotne dodane vrednosti in razpolagale s 5,7 % sredstev družb (Slika 16).

Razporeditev družb glede na poreklo kapitala po področjih dejavnosti:

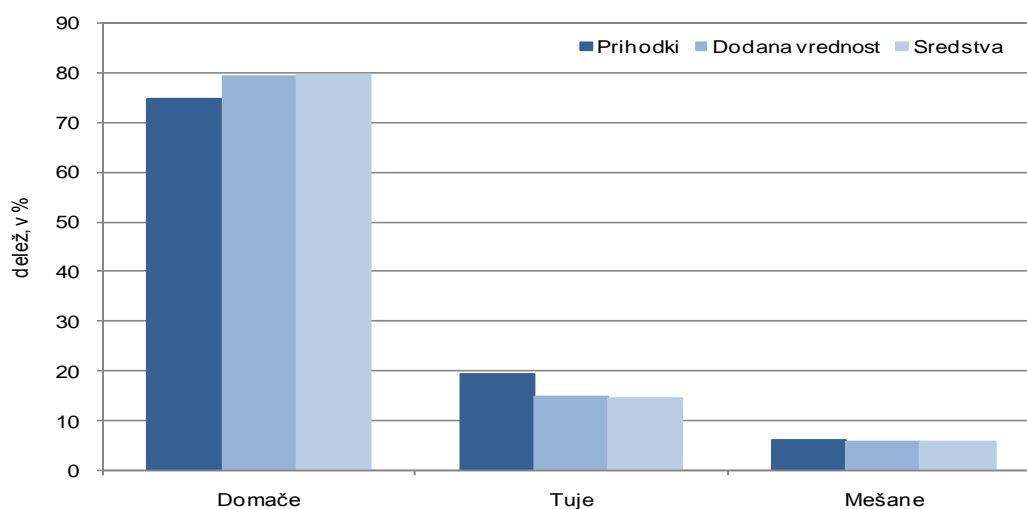
- Od 50.568 družb z domačim kapitalom jih je bilo največ v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (23,9 %), strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (21,9 %), predelovalnih dejavnostih (12,4 %) ter v gradbeništvu (10,9 %). Največ zaposlenih je bilo v predelovalnih dejavnostih (35,3 %) ter v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (17,2 %). Družbe omenjenih dveh področij so ustvarile največ prihodkov družb z domačim kapitalom (v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil 30,6 %, v predelovalnih dejavnostih 29,0 %).
- Od 5.484 družb s tujim kapitalom jih je bilo največ v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (29,6 %), gradbeništvu (22,0 %), strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (10,7 %) ter v predelovalnih dejavnostih (8,6 %). Največ zaposlenih je bilo v

predelovalnih dejavnostih (39,8 %) ter v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (28,8 %). Slednje so ustvarile skoraj polovico prihodkov družb s tujim kapitalom (49,2 %).

- Od 1.745 družb z mešanim kapitalom jih je bilo največ v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil (30,4 %), predelovalnih dejavnostih (15,3 %), strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (13,0 %) ter v gradbeništvu (12,1 %). Družbe z mešanim kapitalom so imele dobro polovico zaposlenih (53,8 %) v predelovalnih dejavnostih in v tej dejavnosti ustvarile skoraj polovico prihodkov (49,2 %).

Več podatkov o razporeditvi družb glede na poreklo kapitala po področjih dejavnosti gl. v Tabeli 22 v Statistični prilogi.

Slika 16: Prispevki gospodarskih družb glede na poreklo kapitala k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida in bilance stanja gospodarskih družb za leto 2011.

10.1.1 Poslovni izid

V letu 2011 so vse tri skupine družb ustvarile več **prihodkov** kot v prejšnjem letu. Najbolj so prihodke povečale družbe z domačim (za 8,4 %), nekoliko manj s tujim (za 8,0 %) in najmanj z domačim kapitalom (za 3,9 %). Na povečanje prihodkov so najbolj vplivali čisti prihodki od prodaje, ki imajo največji delež v prihodkih družb. Med čistimi prihodki od prodaje so vse tri skupine družb zelo povečale **čiste prihodke od prodaje na trgu EU in izven EU**. Najbolj so jih povečale družbe z domačim (za 19,3 %), manj z mešanim (za 18,8 %) in najmanj s tujim kapitalom (za 9,3 %). Čisti prihodki od prodaje na trgu EU in izven EU so imeli v letu 2011 skupno 27,8-odstotni delež v prihodkih družb z domačim, 41,8-odstotni delež v prihodkih družb s tujim in 48,5-odstotni delež v prihodkih družb z mešanim kapitalom. **Čiste prihodke od prodaje na domačem trgu** so v letu 2011 v primerjavi s prejšnjim letom povečale družbe z domačim (za 4,9 %) in s tujim kapitalom (za 8,7 %), zmanjšale pa družbe z mešanim kapitalom (za 0,9 %). Ti prihodki so imeli v letu 2011 67,2-odstotni delež v prihodkih družb z domačim, 54,7-odstotni delež v prihodkih družb s tujim in 47,7-odstotni delež v prihodkih družb z mešanim kapitalom.

V letu 2011 so bili v primerjavi s prejšnjim letom večji tudi **odhodki** družb. Pri družbah s tujim in z mešanim kapitalom so se odhodki povečali bolj kot njihovi prihodki (v družbah s tujim za 0,4 odstotne točke, v družbah z mešanim kapitalom za 0,5 odstotne točke), pri družbah z domačim kapitalom pa manj kot njihovi prihodki (za 0,3 odstotne točke). Na takšno gibanje odhodkov so najbolj vplivali **stroški blaga, materiala in storitev**, ki so imeli v letu 2011 74,1-odstotni delež v odhodkih družb z domačim, 82,2-odstotni delež v odhodkih družb s tujim in 77,1-odstotni delež v odhodkih družb z mešanim kapitalom. V primerjavi s prejšnjim letom so se najbolj povečali pri družbah z domačim (za 10,5 %), nekoliko manj pri družbah s tujim (za 9,3 %) in najmanj pri družbah z mešanim kapitalom (za 3,0 %). Drugo mesto po deležu v odhodkih imajo **stroški dela**. Ti so imeli v letu 2011 14,4-odstotni delež v odhodkih družb z domačim, 10,0-odstotni delež v odhodkih družb s tujim in 12,6-odstotni delež v odhodkih družb z mešanim kapitalom. V primerjavi s prejšnjim letom so se povečali pri vseh treh skupinah družb (pri družbah z domačim za 2,0 %, s tujim za 8,1 % in z mešanim kapitalom za 5,5 %). V stroških dela imajo največji delež plače. **Povprečna mesečna plača na zaposlenega** se je v primerjavi s prejšnjim letom najbolj povečala pri družbah s tujim kapitalom (za 3,0 %), nekoliko manj pa pri družbah z domačim (za 1,9 %) in z mešanim kapitalom (za 1,1 %). V letu 2011 so največjo povprečno mesečno plačo prejeli zaposleni v družbah s tujim kapitalom (1.563 evrov), nekoliko manjšo v družbah z mešanim kapitalom (1.497 evrov) in najmanjšo v družbah z domačim kapitalom (1.387 evrov).

V letu 2011 so vse tri skupine družb ustvarile več prihodkov kot odhodkov.

Čisti dobiček se je v primerjavi s prejšnjim letom povečal pri družbah z domačim (za 4,7 %) in tujim kapitalom (za 10,9 %), zmanjšal pa se je pri družbah z mešanim kapitalom (za 2,8%). V letu 2011 je čisti dobiček izkazalo 63,0% družb z domačim, 49,7 % družb s tujim in 55,8 % družb z mešanim kapitalom. Skoraj tri četrtine celotnega čistega dobička družb so izkazale družbe z domačim kapitalom. Od 31.875 družb z domačim kapitalom, ki so izkazale čisti dobiček, jih je 487 (1,5 %) izkazalo **čisti dobiček, večji od 500 tisoč evrov**, v skupnem znesku, ki je pomenil 66,6 % celotnega čistega dobička družb z domačim kapitalom oziroma skoraj polovico celotnega čistega dobička družb (gl. Tabela 15).

Tabela 15: Čisti dobiček in čista izguba gospodarskih družb glede na poreklo kapitala v letu 2011

Družbe glede na poreklo kapitala	Čisti dobiček		Čista izguba		Neto čisti dob. (+) Neto čista izg. (-)
	Število družb	Znesek v tisoč EUR	Število družb	Znesek v tisoč EUR	Znesek v tisoč EUR
Domače	31.875	1.957.054	16.769	1.788.286	168.768
Tuje	2.728	535.876	2.364	287.271	248.605
Mešane	973	128.813	669	89.019	39.794
Ni podatka	1	1			1
SKUPAJ	35.577	2.621.744	19.802	2.164.576	457.168

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leto 2011.

Čista izguba se je v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšala samo pri družbah z domačim kapitalom (za 4,2 %), povečala pa se je pri družbah s tujim (za 47,2 %) in mešanim kapitalom (za 13,5 %). V letu 2011 je čisto izgubo izkazalo 33,2 % družb z domačim, 43,1 % družb s tujim in 38,3 % družb z mešanim kapitalom. Kar 82,6 % vrednosti celotne čiste izgube družb so izkazale družbe z domačim kapitalom. Od 16.769 družb z domačim kapitalom, ki so izkazale čisto izgubo, jih je 355 (2,1 %) izkazalo **čisto izgubo, večjo od 500 tisoč evrov**, v skupnem znesku, ki je

pomenil 80,3 % celotne čiste izgube družb z domačim kapitalom oziroma 66,3 % celotne čiste izgube družb.

V letu 2011 so vse tri skupine družb ustvarile več čistega dobička kot čiste izgube in poslovanje zaključile z neto čistim dobičkom. Dobro polovico celotnega neto čistega dobička družb so izkazale družbe s tujim kapitalom.

10.1.2 Sredstva in obveznosti do virov sredstev v letu 2011

Od konca leta 2010 do konca leta 2011 so vse tri skupine družb povečale **vrednost sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev** (družbe z domačim kapitalom za 3,7 %, s tujim za 1,1 % in z mešanim kapitalom za 1,7 %). Ob koncu leta 2011 so imele družbe z domačim kapitalom 79,7 % celotne vrednosti sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev družb, družbe s tujim 14,6 % in družbe z mešanim kapitalom 5,7 %.

V **strukturi sredstev** družb z domačim in s tujim kapitalom se je od konca leta 2010 do konca leta 2011 nekoliko zmanjšal **delež dolgoročnih sredstev** (predvsem delež dolgoročnih finančnih naložb) in nekoliko povečal **delež kratkoročnih sredstev** (pri družbah z domačim kapitalom predvsem deleža zalog in kratkoročnih poslovnih terjatev, pri družbah s tujim kapitalom pa predvsem delež kratkoročnih finančnih naložb). Struktura sredstev družb z mešanim kapitalom je bila podobna kot ob koncu preteklega leta. Ob koncu leta 2011 so imele vse tri skupine družb več kot polovico sredstev v dolgoročnih sredstvih (največ, kar 63,0%, družbe z domačim kapitalom) in manj kot polovico sredstev v kratkoročnih sredstvih (največ, kar 42,7%, družbe z mešanim kapitalom).

V **strukturi obveznosti do virov sredstev** se je od konca leta 2010 do konca leta 2011 **delež kapitala** nekoliko zmanjšal pri družbah z domačim (s 40,4 % na 39,8 %) in s tujim kapitalom (z 28,5 % na 28,1 %), pri družbah z mešanim kapitalom pa je ostal enak (40,3 %). Nasprotno je bilo z **deležem dolgoročnih in kratkoročnih obveznosti**. Ta se je povečal pri družbah z domačim (s 56,3 % na 56,7 %) in s tujim kapitalom (z 68,3 % na 68,8 %), pri družbah z mešanim kapitalom pa je bil podoben kot ob koncu preteklega leta (ob koncu leta 2011 56,9 %, ob koncu leta 2010 57,0 %). To kaže, da se je pri družbah z domačim in tujim kapitalom nekoliko znižala stopnja lastniškosti financiranja in nekoliko povišala stopnja dolžniškosti financiranja. Pri družbah z mešanim kapitalom sta bili obe stopnji podobni kot ob koncu leta 2010. Ob koncu leta 2011 je bila **stopnja lastniškosti financiranja** najvišja pri družbah z mešanim kapitalom (40,3 %), **stopnja dolžniškosti financiranja** pa pri družbah s tujim kapitalom (68,8 %).

10.2 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011

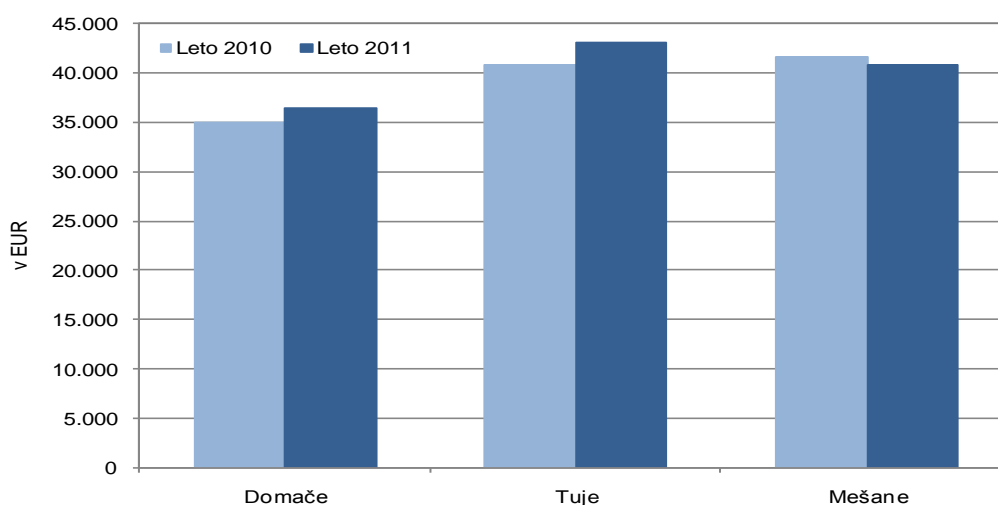
Od leta 2010 do leta 2011 se je skupno **število družb** povečalo za 2.064 (za 3,7 %), predvsem zaradi velikega povečanja števila družb z domačim kapitalom. Njihovo število se je namreč povečalo za 1.868 (za 3,8 %), število družb s tujim kapitalom za 127 (za 2,4 %), število družb z mešanim kapitalom pa za 68 (za 4,0 %). Kljub večjemu številu družb v letu 2011, so te zaposlovale 13.408 manj delavcev, kot družbe v letu 2010. **Število zaposlenih** se je najbolj zmanjšalo v skupini družb z domačim kapitalom, in sicer za 17.092 (za 4,4 %). Nekoliko se je

zmanjšalo tudi v skupini družb z mešanim kapitalom (za 16 oziroma za 0,1 %), zelo pa se je povečalo v skupini družb s tujim kapitalom (za 3.699 oziroma za 6,7 %).

Kazalniki velikosti kažejo, da so v letu 2011 samo družbe s tujim kapitalom v povprečju zaposlovala več delavcev, ustvarila več skupnih prihodkov in razpolagala z več sredstvi kot v prejšnjem letu. Pri skupinah družb z domačim in mešanim kapitalom so se vsi trije navedeni kazalniki zmanjšali. Kljub takim spremembam so v letu 2011 družbe z mešanim kapitalom v povprečju zaposlovale največ delavcev (13,57) in ob koncu leta razpolagale z največ sredstvi (3.268 tisoč evrov), družbe s tujim kapitalom pa so ustvarile največ skupnih prihodkov (2.771 tisoč evrov).

Kazalniki produktivnosti dela, merjeni s skupnimi prihodki, poslovnimi prihodki in z dodano vrednostjo na zaposlenega, so bili v letu 2011 pri družbah z domačim in tujim kapitalom višji, pri družbah z mešanim kapitalom pa nižji kot v letu 2010. V letu 2011 so najvišje kazalnike produktivnosti dela dosegle družbe s tujim kapitalom. Ustvarile so 259.544 evrov skupnih prihodkov, 252.963 evrov poslovnih prihodkov in 43.162 evrov dodane vrednosti na zaposlenega (Slika 17).

Slika 17: Dodana vrednost na zaposlenega pri gospodarskih družbah glede na poreklo kapitala v letih 2010 in 2011 (v EUR)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida gospodarskih družb za leti 2010 in 2011.

Kazalnik izvozne naravnosti, merjen z deležem čistih prihodkov od prodaje na trgu EU in izven EU v čistih prihodkih od prodaje, je bil v letu 2011 pri družbah z domačim in tujim kapitalom višji, pri družbah z mešanim kapitalom pa nižji kot v letu 2010. Kljub tem spremembam so v obeh letih dosegle najvišji kazalnik izvozne naravnosti družbe z mešanim kapitalom (v letu 2011 50,4 %).

Med **kazalnike gospodarnosti** sodijo koeficient celotne gospodarnosti, koeficient gospodarnosti poslovanja in delež stroškov dela v dodani vrednosti. V letu 2011 so družbe z domačim in mešanim kapitalom dosegle večji koeficient celotne gospodarnosti in večji koeficient gospodarnosti poslovanja kot v letu 2010. Pri družbah s tujim kapitalom sta se oba navedena koeficienta zmanjšala. Oba kazalnika sta bila v letu 2011 pri vseh treh skupinah družb

večja od 1 (ker so bili njihovi prihodki večji od odhodkov in poslovni prihodki večji od poslovnih odhodkov). Delež stroškov dela v dodani vrednosti se je od leta 2010 do leta 2011 zmanjšal pri družbah z domačim in s tujim kapitalom, povečal pa pri družbah z mešanim kapitalom. V letu 2011 so družbe s tujim kapitalom dosegle najboljši koeficient celotne gospodarnosti (1,024) in najmanjši delež stroškov dela v dodani vrednosti (58,8 %), družbe z domačim kapitalom pa so dosegle najboljši koeficient gospodarnosti poslovanja (1,033).

Kazalnika dobičkonosnosti, merjena z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost sredstev (koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev) in z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost kapitala (koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala), sta bila v letu 2011 pri družbah s tujim kapitalom manjša kot v letu 2010. Izboljšala sta se pri družbah z domačim in mešanim kapitalom (ki so v letu 2010 zaradi neto čiste izgube izkazovale negativne vrednosti kazalnikov). V letu 2011 so družbe s tujim kapitalom, kljub zmanjšanju, izkazovale največji koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev (0,017) in največji koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala (0,061).

Med **kazalnike stanja financiranja** sodita stopnja lastniškosti financiranja in stopnja dolgoročnosti financiranja. Ob koncu leta 2011 so samo družbe s tujim kapitalom dosegle višja kazalnika stanja financiranja kot ob koncu leta 2010. Pri družbah z domačim kapitalom je bila stopnja lastniškosti financiranja enaka kot v prejšnjem letu, stopnja dolgoročnosti financiranja pa se je povečala. Pri družbah z mešanim kapitalom se je povečala stopnja lastniškosti financiranja in zmanjšala stopnja dolgoročnosti financiranja. Ob koncu leta 2011 so izkazale najvišjo stopnjo lastniškosti financiranja (0,403) družbe z mešanim kapitalom in najvišjo stopnjo dolgoročnosti financiranja (0,660) družbe z domačim kapitalom.

Med **kazalnike vodoravnega finančnega ustroja** sodijo koeficient kapitalne pokritosti osnovnih sredstev, koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog ter koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja. Ob koncu leta 2011 so samo družbe s tujim kapitalom dosegle boljše kazalnike vodoravnega finančnega ustroja kot ob koncu leta 2010. Koeficient kapitalne pokritosti osnovnih sredstev so izboljšale tudi družbe z mešanim kapitalom, poslabšale pa družbe z domačim kapitalom. Samo pri slednjih je bil ob koncu leta 2011 manjši od 1, kar pomeni, da samo te družbe niso s kapitalom v celoti pokrile vseh osnovnih sredstev. Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog je bil ob koncu leta 2011 pri družbah z domačim kapitalom večji, pri družbah z mešanim kapitalom pa manjši kot ob koncu leta 2010. Ob koncu leta 2011 je bil pri vseh treh skupinah družb manjši od 1, kar pomeni, da nobeni skupini ni uspelo z dolgoročnimi viri v celoti pokriti vseh dolgoročnih sredstev in zalog. Koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja se je od konca leta 2010 do konca leta 2011 pri vseh treh skupinah družb povišal. Ob koncu leta 2011 je bil samo pri družbah z mešanim kapitalom večji od 1, kar pomeni, da so bile njihove kratkoročne terjatve večje od njihovih kratkoročnih obveznosti. Ob koncu leta 2011 so največji koeficient kapitalne pokritosti osnovnih sredstev (1,189) in največji koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog (0,982) izkazale družbe s tujim kapitalom, največji koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja (1,051) pa družbe z mešanim kapitalom.

V letu 2011 so družbe z domačim kapitalom dosegle največji koeficient gospodarnosti poslovanja in najvišjo stopnjo dolgoročnosti financiranja. Družbe s tujim kapitalom so v povprečju ustvarile največ skupnih prihodkov, dosegle največje kazalnike produktivnosti,

največji koeficient celotne gospodarnosti in najnižji delež stroškov dela v dodani vrednosti, najvišja kazalnika dobičkonosnosti, največji koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev in največji koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog. Družbe z mešanim kapitalom so v povprečju zaposlovale največ delavcev in v povprečju razpolagale z največ sredstvi, imele so najvišji kazalnik izvozne naravnosti, najvišjo stopnjo lastniškosti financiranja in največji koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja.

Več podatkov o kazalnikih družb glede na poreklo kapitala v letu 2011 gl. v Tabeli 23 v Statistični prilogi.

II. DEL: POSLOVANJE ZADRUG

11 ZADRUGE

Zadruga je organizacija vnaprej nedoločenega števila članov, ki ima namen pospeševati gospodarske koristi in razvijati gospodarske ali družbene dejavnosti svojih članov ter temelji na prostovoljnem pristopu, svobodnem izstopu, enakopravnem sodelovanju in upravljanju članov. Ustanavljanje, organiziranje in poslovanje zadrug ureja Zakon o zadrugah³⁴.

Zadruge morajo po 59. členu Zakona o računovodstvu³⁵ od 1. januarja 2000 voditi poslovne knjige in sestavljati letna poročila v skladu z ZGD in drugimi predpisi ob upoštevanju SRS (zlasti SRS 34 – Računovodske rešitve v zadrugah) ter načel in splošnih računovodskih predpostavk, ki jih izdaja Slovenski inštitut za revizijo.

V letu 2011 so pri vodenju poslovnih knjig in sestavljanju letnega poročila upoštevale SRS 2006³⁶ in ZGD-1³⁷. Podatke iz letnih poročil za leto 2011 so morale za državno statistiko predložiti AJPES do 31. marca 2012. To so storile v skladu z 59. členom ZGD-1 in Letnim programom statističnih raziskovanj za leto 2012³⁸. Podatke so predložile na poenotenih obrazcih, ki jih je predpisala AJPES z *Navodilom o predložitvi letnih poročil in drugih podatkov gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov posameznikov*³⁹. Po tem navodilu so zadruge letno poročilo za leto 2011 šestič zapored predložile kot samostojna vrsta poslovnega subjekta, to je kot zadruga in ne kot družba⁴⁰. Predpisani obrazci za leto 2011 so bili enaki kot za predhodna štiri leta.

11.1 Pregled poslovanja zadrug v obdobju 2002–2011

Podatke iz letnih poročil za leto 2011 je AJPES prejela od 301 zadruge s 3.233 zaposlenimi, ki so poslovanje zaključile s 637 tisoč evrov neto čiste izgube (negativno razliko med čistim dobičkom in čisto izgubo).

Primerjava podatkov s posameznimi leti v obdobju 2002–2011 kaže, da se je število zadrug po dveh letih zmanjševanja v letu 2011 povečalo na raven leta 2008. Kljub večjemu številu, se je število zaposlenih v zadrugah zmanjšalo in je bilo leta 2011 najmanjše v zadnjem desetletju. Leta 2011 je bilo v primerjavi z letom 2002 25 (7,7 %) zadrug manj in 1,058 (24,7 %) manj

³⁴ Uradni list RS, št. 97/09 – uradno prečiščeno besedilo.

³⁵ Uradni list RS, št. 23/99 in 30/02.

³⁶ Uradni list RS, št. 118/05, 10/06, 57/06, 112/06, 3/07, 12/08, 119/08, 1/10 in 90/10.

³⁷ Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 83/09, 33/11, 91/11 in 100/11.

³⁸ Uradni list RS, št. 92/11 in 30/12.

³⁹ Uradni list RS, št. 7/08, 8/09, 107/09 in 109/10.

⁴⁰ Novak, Judita Mirjana (2008). Poslovanje gospodarskih družb in zadrug v letu 2006. Delovni zvezek št. 2. Ljubljana: UMAR. Gl. str. 55.

zaposlenih. Povprečno število zaposlenih v posamezni zadrugi se je zmanjšalo s 13,16 v letu 2002 na 10,74 v letu 2011.

Zadruge so tretje leto zapored poslovanje zaključile z neto čisto izgubo, ki je bila leta 2011 za eno četrtno večja kot leta 2010 in za slabi dve tretjini manjša kot leta 2009 (gl. tabelo 16).

Tabela 16: Poslovanje zadrug v obdobju 2002–2011

Leto	Zadruge		Zaposleni		Neto čisti dobiček (+) Neto čista izguba (-)
	Število	Verižni indeks	Število	Verižni indeks	Znesek v tisoč EUR
2002 *	326		4.291		843
2003 *	327	100,3	4.122	96,1	-804
2004 *	329	100,6	3.906	94,8	-3.746
2005 *	332	103,9	3.822	97,8	-2.167
2006 **	319	96,1	3.695	96,7	5.274
2007 **	315	98,7	3.465	93,8	7.482
2008 **	301	94,4	3.457	93,6	4.965
2009 **	297	94,3	3.394	98,0	-1.604
2010 **	294	99,0	3.312	97,6	-509
2011 **	301	102,4	3.233	97,6	-637

Vir: AJPES - Podatki iz izkaza poslovnega izida zadrug za leto 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 in 2011.
Opomba: * SRS 2002 (Uradni list RS, št. 107/01); ** SRS 2006 (Uradni list RS, št. 118/05). Podatki o neto čistem dobičku/izgubi za leto 2002, 2003, 2004 in 2005 so preračunani po povprečnem tečaju Banke Slovenije, za leto 2006 pa po centralnem paritetnem tečaju (1 EUR = 239,64 SIT).

11.2 Poslovanje zadrug v letu 2011

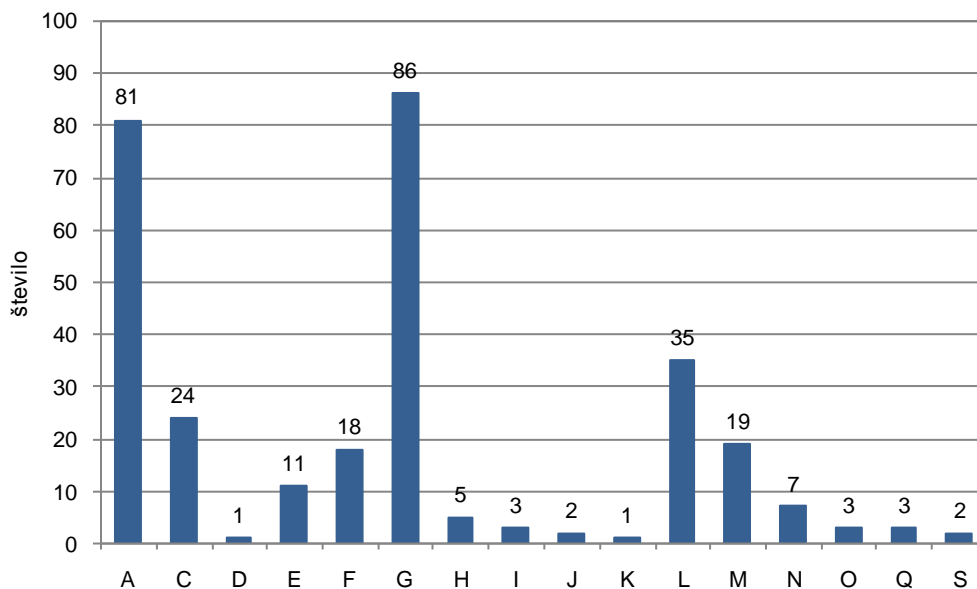
V letu 2011 je bilo **največ zadrug** na področjih (gl. Sliko 18) trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (28,6 %) ter kmetijstva in lova, gozdarstva in ribištva (26,9 %). Sledile so zadruge na področjih poslovanja z nepremičninami (11,6 %), predelovalnih dejavnosti (8,0 %), strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (6,3 %), gradbeništva (6,0 %) ter oskrbe z vodo, ravnanja z odpadki in odpadki, saniranja okolja (3,7%).

Zadruge v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil so zaposlovale skoraj tri četrtnine delavcev (74,4 %). Sledili so **zaposleni** v zadrugah kmetijstva in lova, gozdarstva in ribištva (13,1 %), predelovalnih dejavnosti (7,8 %), poslovanja z nepremičninami (1,8 %) ter strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (1,1 %).

Zadruge v trgovini, vzdrževanju in popravilu motornih vozil niso zaposlovale samo največ delavcev, ampak so tudi največ prispevale k skupnemu poslovanju zadrug (gl. Sliko 19). Ustvarile so 79,0 % skupnih prihodkov, 70,5 % celotne dodane vrednosti in imele ob koncu leta 43,1 % celotne vrednosti sredstev zadrug. Sledile so zadruge v kmetijstvu in lovu, gozdarstvu in ribištvu, ki so ustvarile 12,8 % skupnih prihodkov, in 13,4 % celotne dodane vrednosti ter

razpolagale s 13,3 % celotne vrednosti sredstev zadrug. Na tretjem mestu po prispevkih so bile zadruge v predelovalnih dejavnostih, ki so ustvarile 4,6 % skupnih prihodkov in 8,2 % celotne dodane vrednosti ter imele 6,0 % celotne vrednosti sredstev zadrug.

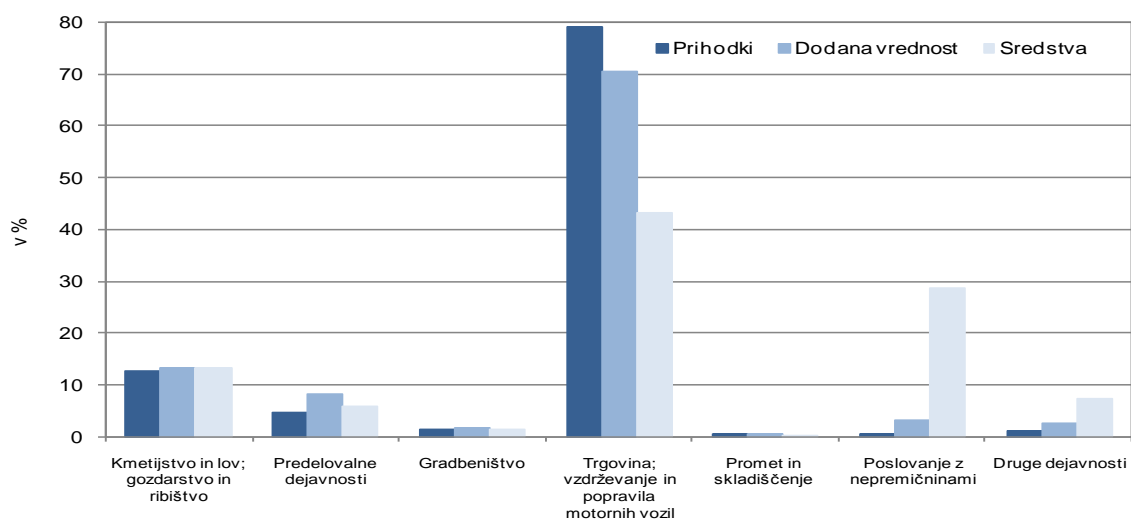
Slika 18: Število zadrug po področjih dejavnosti v letu 2011

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida zadrug za leto 2011.

Legenda: A – kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo, C – predelovalne dejavnosti, D – oskrba z električno energijo, plinom in paro, E – oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja, F – gradbeništvo, G – trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, H – promet in skladiščenje, I – gostinstvo, J – informacijske in komunikacijske dejavnosti, K – finančne in zavarovalniške dejavnosti, L – poslovanje z nepremičninami, M – strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, N – druge raznovrstne poslovne dejavnosti, O – dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti, Q – zdravstvo in socialno varstvo, S – druge dejavnosti.

Slika 19: Prispevki zadrug posameznih področij dejavnosti k skupnemu poslovanju v letu 2011 (v %)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida in bilance stanja zadrug za leto 2011.

11.2.1 Poslovni izid

V letu 2011 so zadruge ustvarile 802.867 tisoč evrov **prihodkov**, to je 9,4 % več kot v prejšnjem letu. Kar 89,2 % prihodkov so ustvarile s prodajo na domačem trgu. **Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu** so bili v znesku 715.981 tisoč evrov za 8,5 % večji kot v prejšnjem letu. Sledili so **čisti prihodki od prodaje na trgu EU in izven EU**, ki so imeli s skupnim zneskom 68.461 tisoč evrov 8,5-odstotni delež v prihodkih in so bili za 28,1 % večji kot v prejšnjem letu.

Skupni **odhodki** zadrug so znašali 802.995 tisoč evrov. V primerjavi s prejšnjim letom so se povečali za 9,5 %, to je 0,1 odstotne točke več kot so se povečali prihodki. Med odhodki so na prvem mestu po obsegu stroški blaga, materiala in storitev, na drugem stroški dela in na tretjem odpisi vrednosti. Stroški blaga, materiala in storitev z 88,5-odstotnim deležem v odhodkih so bili za 10,4 % večji kot v prejšnjem letu. **Stroški dela** z 8,1-odstotnim deležem v odhodkih so bili večji za 0,3 %. Največji del stroškov dela (71,6 %) je šel za plače. **Povprečna mesečna plača na zaposlenega** je bila v znesku 1.205 evrov za 2,4 % višja kot v prejšnjem letu. **Odpisi vrednosti** z 1,8-odstotnim deležem v odhodkih so bili za 4,3 % višji kot v prejšnjem letu.

Tabela 17: Čisti dobiček in čista izguba zadrug po področjih dejavnosti v letu 2011

Področja dejavnosti		Čisti dobiček		Čista izguba		Neto čisti dob. (+) Neto čista izg. (-)
		Št. zadrug	Znesek v EUR	Št. zadrug	Znesek v EUR	Znesek v EUR
A	Kmetijstvo in lov; gozdarstvo in ribištvo	28	297.612	29	1.833.898	-1.536.286
C	Predelovalne dejavnosti	10	257.717	12	186.995	70.722
D	Oskrba z električno energijo, plinom in vodo	-	-	1	266	-266
E	Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja	3	7.519	6	23.372	-15.853
F	Gradbeništvo	7	93.235	7	134.117	-40.882
G	Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	57	1.767.530	24	1.704.396	63.134
H	Promet in skladiščenje	3	3.388	2	4.748	-1.360
I	Gostinstvo	1	13.499	-	-	13.499
J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti	1	19.246	1	16.463	2.783
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	-	-	1	10.567	-10.567
L	Poslovanje z nepremičninami	15	809.886	9	90.160	719.726
M	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	11	174.967	4	95.488	79.479
N	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	2	944	3	15.520	-14.576
O	Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	3	17.967	-	-	17.967
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	-	-	3	3.121	-3.121
S	Druge dejavnosti	1	18.368	1	288	18.080
	SKUPAJ	142	3.481.878	103	4.119.399	-637.521

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida zadrug za leto 2011.

V letu 2011 so imele zadruge 1.291 tisoč evrov neto dobička iz poslovanja⁴¹ (v letu 2010 1.016 tisoč evrov neto čiste izgube), 3.293 neto izgube iz financiranja⁴² (21,3 % več kot v letu 2010) in 1.874 tisoč evrov neto dobička od drugega delovanja⁴³ (54,2 % manj kot v letu 2010). Skupni izid je **neto celotna izguba** v znesku 128 tisoč evrov (v letu 2010 357 tisoč evrov neto celotnega

⁴¹ Neto dobiček iz poslovanja je pozitivna razlika med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki.

⁴² Neto izguba iz financiranja je negativna razlika med finančnimi prihodki in finančnimi odhodki.

⁴³ Neto dobiček od drugega delovanja je pozitivna razlika med drugimi prihodki in drugimi odhodki.

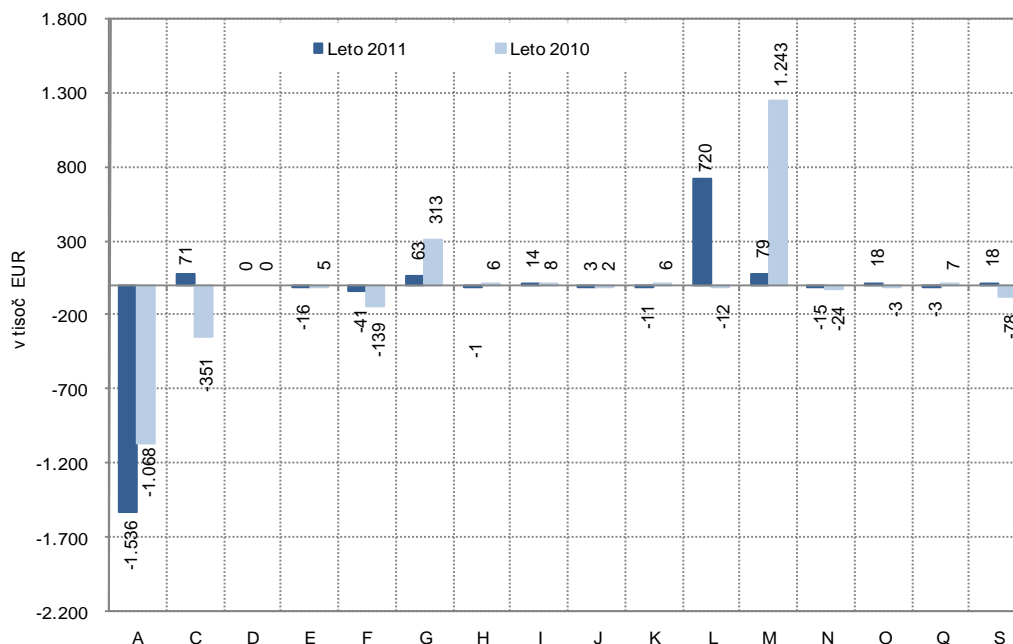
dobička). Ko od tega zneska odštejemo skupni znesek davka iz dobička in odloženih davkov (509 tisoč evrov), dobimo **neto čisto izgubo zadrug** v znesku 637 tisoč evrov (za 6,5-krat več kot v letu 2010).

Čisti dobiček zadrug je bil v letu 2011 z zneskom 3.482 tisoč evrov za 5,0 % manjši kot v prejšnjem letu. Izkazalo ga je 142 (47,2 %) zadrug. Med njimi je dobra polovica zadrug izkazala čisti dobiček, manjši od pet tisoč evrov, v skupnem znesku, ki je pomenil 3,2 % celotnega čistega dobička zadrug. Nobena od zadrug ni dosegla čistega dobička, ki bi bil večji od 500 tisoč evrov.

Čista izguba zadrug je bila v znesku 4.119 tisoč evrov za 9,9 % večja kot v prejšnjem letu. Izkazale so jo 103 (34,2 %) zadruge. Dobra polovica slednjih je imela čisto izgubo, manjšo od pet tisoč evrov, v skupnem znesku, ki je pomenil 1,8 % celotne čiste izgube zadrug. Med zadrugami s čisto izgubo je bila ena, ki je imela čisto izgubo, večjo od 500 tisoč evrov, v znesku, ki je pomenil 30,9 % celotne čiste izgube vseh zadrug.

Zadruge so poslovanje v letu 2011 zaključile z **neto čisto izgubo** (negativno razliko med čistim dobičkom in čisto izgubo) v znesku 637 tisoč evrov. Pregled po področjih dejavnosti kaže, da so zadruge z osmih področij izkazale neto čisto izgubo, zadruge z drugih osmih področij pa neto čisti dobiček. Največjo neto čisto izgubo so izkazale zadruge s področja kmetijstva in lova, gozdarstva in ribištva, največji neto čisti dobiček pa zadruge s področja poslovanja z nepremičninami (gl. Slika 20).

Slika 20: Neto čisti dobiček (izguba) zadrug po področjih dejavnosti v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 (v tisoč EUR)

Vir: AJPES – Podatki iz izkaza poslovnega izida zadrug za leto 2011.

Legenda: A – kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo, C – predelovalne dejavnosti, D – oskrba z električno energijo, plinom in paro, E – oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odplakami; saniranje okolja, F – gradbeništvo, G – trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, H – promet in skladiščenje, I – gostinstvo, J – informacijske in komunikacijske dejavnosti, K – finančne in zavarovalniške dejavnosti, L – poslovanje z nepremičninami, M – strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, N – druge raznovrstne poslovne dejavnosti, O – dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti, Q – zdravstvo in socialno varstvo, S – druge dejavnosti.

11.2.2 Sredstva in obveznosti do virov sredstev

Ob koncu leta 2011 so imele zadruge 770.606 tisoč evrov **sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev**, 1,4 % več kot ob koncu leta 2010.

Od konca leta 2010 do konca leta 2011 se je v **strukturi sredstev** zadrug nekoliko zmanjšal delež dolgoročnih sredstev (predvsem delež neopredmetenih sredstev in delež dolgoročnih finančnih naložb) in nekoliko povečal delež kratkoročnih sredstev (predvsem delež kratkoročnih poslovnih terjatev). Ob koncu leta 2011 so imele zadruge med sredstvi 69,8 % dolgoročnih in 29,9 % kratkoročnih sredstev.

V **strukturi obveznosti do virov sredstev** zadrug se je od konca leta 2010 do konca leta 2011 nekoliko zmanjšal delež kapitala (predvsem delež zadrुžnega kapitala in nerazdeljivi kapital) in nekoliko povečala deleža dolgoročnih obveznosti (predvsem delež dolgoročnih finančnih obveznosti) in kratkoročnih obveznosti (predvsem delež kratkoročnih poslovnih obveznosti). Ob koncu leta 2011 so imele zadruge v strukturi obveznosti do virov sredstev 60,5 % kapitala (50,3 % zadrुžnega kapitala), 29,1 % kratkoročnih obveznosti, 8,5 % dolgoročnih obveznosti, 1,5 % rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev ter 0,4 % kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev.

11.3 Nekateri kazalci in kazalniki poslovanja v letih 2010 in 2011

Od leta 2010 do leta 2011 se je število zadrug povečalo za sedem, število zaposlenih v zadrugah pa se je zmanjšalo za 80. **Število zadrug** se je najbolj povečalo na področjih trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil (za 5) ter strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (za 4). **Število zaposlenih** se je najbolj zmanjšalo na področjih kmetijstva in lova, gozdarstva in ribištva (za 60) ter prometa in skladiščenja (za 17).

Med **kazalniki velikosti** sta se od leta 2010 do leta 2011 zmanjšali povprečno število zaposlenih v posamezni zadrugi (z 11,27 na 10,74) in povprečna vrednost sredstev na zadrugo (z 2.588 tisoč evrov na 2.560 tisoč evrov), povečala pa se je povprečna vrednost skupnih prihodkov na zadrugo (z 2.504 tisoč evrov na 2.667 tisoč evrov) in). V letu 2011 je imela v povprečju največ zaposlenih (27,97) in največ skupnih prihodkov (7.375 tisoč evrov) posamezna zadruga s področja trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil, največ sredstev (6.287 tisoč evrov) pa je imela posamezna zadruga s področja poslovanja z nepremičninami.

Kazalniki produktivnosti dela, merjeni s skupnimi prihodki na zaposlenega, s poslovnimi prihodki na zaposlenega in z dodano vrednostjo na zaposlenega, so bili v vseh zadrugah skupaj v letu 2011 višji kot v letu 2010 (prvi za 11,7 %, drugi za 12,0 %, tretji za 6,3 %). V letu 2011 so najvišje kazalnike produktivnosti dela dosegle zadruge iz drugih dejavnosti. Slednje so ustvarile 1.537.844 evrov skupnih prihodkov na zaposlenega, 1.525.060 evrov poslovnih prihodkov na zaposlenega in 48.866 evrov dodane vrednosti na zaposlenega.

Kazalnik izvozne naravnosti (merjen z deležem čistih prihodkov od prodaje na trgu EU in izven EU v skupnih čistih prihodkih od prodaje) zadrug se je povečal s 7,5 % v letu 2010 na 8,7 % v letu 2011. Izvozno naravnost so povečale zadruge z devetih področij (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; predelovalne dejavnosti; gradbeništvo; trgovina, vzdrževanje in popravila

motornih vozil; promet in skladiščenje; informacijske in komunikacijske dejavnosti; strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti; druge raznovrstne poslovne dejavnosti ter dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti t). V letu 2011 so največji kazalnik izvozne naravnosti izkazovale zadruga s področja dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti (98,9 %).

Med **kazalniki gospodarnosti** so zadruga v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 izboljšale koeficient gospodarnost poslovanja (z 0,998 na 1,002) in delež stroškov dela v dodani vrednosti (s 83,7 % na 80,7 %), koeficient celotne gospodarnost pa je ostal enak (1,000). V letu 2011 je bil koeficient celotne gospodarnosti manjši od 1 (prihodki so bili manjši od odhodkov) pri zadrugah s šestih področij (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja; gradbeništvo; finančne in zavarovalniške dejavnosti; druge raznovrstne poslovne dejavnosti ter zdravstvo in socialno varstvo). Koeficient gospodarnosti poslovanja, manjši od 1 (poslovni prihodki so bili manjši od poslovnih odhodkov), so v letu 2011 izkazale zadruga s šestih področij (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja; gradbeništvo; promet in skladiščenje; druge raznovrstne poslovne dejavnosti ter druge dejavnosti). V letu 2011 so največji koeficient celotne gospodarnosti (1,195) in največji koeficient gospodarnosti poslovanja (1,205) dosegle zadruga s področja poslovanja z nepremičninami, najmanjši delež stroškov dela v dodani vrednosti (41,4) pa zadruga s področja oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki, saniranja okolja.

Kazalnika dobičkonosnosti, merjena z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost sredstev (koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev) in z neto čistim dobičkom na povprečno vrednost kapitala (koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala), sta imela v letu 2011 zaradi neto čiste izgube vseh zadrug skupaj negativni predznak. Dobičkonosno so poslovale samo zadruga tistih področij, ki so izkazale neto čisti dobiček. V letu 2011 so dosegle najvišji koeficient čiste dobičkonosnosti sredstev (0,053) in najvišji koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala (0,415) zadruga s področja dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti.

Kazalnika stanja financiranja zadrug sta se od konca leta 2010 do konca leta 2011 znižala. Stopnja lastniškosti financiranja se je znižala z 0,612 na 0,605, stopnja dolgoročnosti financiranja pa z 0,708 na 0,705. Obe stopnji sta se znižali pri zadrugah na štirih področjih (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; gradbeništvo; trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil ter poslovanje z nepremičninami). Na področju predelovalnih dejavnosti pa se je znižala stopnja lastniškosti financiranja (delež premoženja, ki ga zadruga pokrivajo s kapitalom) in zvišala stopnja dolgoročnosti financiranja (delež premoženja, ki ga zadruga pokrivajo z dolgoročnimi viri). Ob koncu leta 2011 sta bili doseženi najvišji stopnji lastniškosti financiranja (1,000) in dolgoročnosti financiranja (1,000) na področju oskrbe z električno energijo, plinom in vodo.

Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja kažejo, da so vse zadruga skupaj od konca leta 2010 do konca leta 2011 povečale koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog (s 0,882 na 0,888) ter razmerje med kratkoročnimi terjatvami in kratkoročnimi obveznostmi (z 0,790 na 0,827), zmanjšale pa so kapitalsko pokritost osnovnih sredstev (z 1,183 na 1,173). Koeficient kapitalne pokritosti osnovnih sredstev se je zmanjšal pri zadrugah s štirih področij (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; predelovalne dejavnosti; gradbeništvo ter trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil). Ob koncu leta 2011 je bil manjši od 1 (kar

pomeni, da zadruga s kapitalom niso v celoti pokrile vseh osnovnih sredstev) pri zadrugah na petih področjih (oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja; informacijske in komunikacijske dejavnosti; poslovanje z nepremičninami; druge raznovrstne poslovne dejavnosti ter dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti). Koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog se je od konca leta 2010 do konca leta 2011 znižal pri zadrugah na treh področjih (finančne in zavarovalniške dejavnosti; strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti ter zdravstvo in socialno varstvo). Ob koncu leta 2011 je bil manjši od 1 pri zadrugah na petih področjih (kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo; predelovalne dejavnosti; trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil; informacijske in komunikacijske dejavnosti ter dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti). To pomeni, da zadruga s teh področij niso z dolgoročnimi viri v celoti pokrile vseh dolgoročnih sredstev in zalog. Koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja se je od konca leta 2010 do konca leta 2011 zmanjšal pri zadrugah na treh področjih (gradbeništvo; informacijske in komunikacijske dejavnosti ter dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti). Ob koncu leta 2011 je bil večji od 1 pri zadrugah na šestih področjih (oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja; gradbeništvo; promet in skladiščenje; finančne in zavarovalniške dejavnosti; zdravstvo in socialno varstvo ter druge dejavnosti). To pomeni, da so imele zadruga teh šestih področij kratkoročne terjatve večje od kratkoročnih obveznosti. Ob koncu leta 2011 so največji koeficient kapitalne pokritosti osnovnih sredstev (32,135) dosegle zadruga s področja strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, največji koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in zalog (2,058) zadruga s področja gradbeništva in največji koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja (29,280) zadruga s področja finančne in zavarovalniške dejavnosti.

Več podatkov o kazalnikih zadrug v letu 2011 gl. v Tabeli 27 v Statistični prilogi.

III.. DEL: PLAČILNA SPOSOBNOST

Plačilno sposobnost gospodarskih družb in zadrug presojamo na podlagi naslednjih podatkov:

- evidence pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot pet dni v mesecu (gl. pogl. 12);
- zadolženost pravnih oseb (gl. pogl. 13);
- število začelih postopkov zaradi insolventnosti pravnih oseb (gl. pogl. 14).

12 EVIDENCE PRAVNIH OSEB Z DOSPELIMI NEPORAVNANIMI OBVEZNOSTMI NEPREKINJENO VEČ KOT PET DNI V MESECU

Evidence pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot pet dni v mesecu vodi AJPES na podlagi podatkov, ki jih morajo po zakonu zbirati izvajalci plačilnega prometa (banke, hranilnice, Uprava Republike Slovenije za javna plačila in Banka Slovenije) in ji jih redno pošiljati. Evidenca zajema samo neporavnane obveznosti iz naslova sodnih sklepov o izvršbi in iz naslova davčnega dolga, ne pa tudi drugih neporavnanih obveznosti iz naslova neplačanih obveznosti med upniki in dolžniki.

Tabela 18: Pravne osebe z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot pet dni v mesecu v letu 2011

Mesec	Število pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi	Povprečni dnevni znesek dospelih neporavnanih obveznosti v tisoč EUR	od tega 365 in več dni	
			Število pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi	Povprečni dnevni znesek dospelih neporavnanih obveznosti v tisoč EUR
Januar	5.941	412.297	1.582	221.697
Februar	6.135	412.687	1.682	221.447
Marec	6.577	434.808	1.693	235.528
April	6.379	447.160	1.725	241.662
Maj	6.173	485.778	1.737	215.067
Junij	6.461	430.155	1.850	222.530
Julij	6.361	451.076	2.007	249.915
Avgust	5.981	463.983	2.049	255.492
September	6.271	474.198	2.015	253.508
Oktober	5.858	534.081	2.109	279.137
November	5.764	552.906	2.133	284.514
December	5.430	602.262	2.182	338.483

Vir: AJPES.

Leta 2011 je bilo po evidencah AJPES največ pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot pet dni v mesecu, marca (6.577). Povprečni dnevni znesek njihovih dospelih neporavnanih obveznosti, ki se je drugo polovico leta vsak mesec povečal, je bil največji decembra (Tabela 18). Takrat je imelo dospele neporavnane obveznosti

neprekinjeno več kot pet dni v mesecu 5.430 pravnih oseb (8,6 % manj kot januarja 2011) v povprečnem dnevnom znesku 602,3 milijonov evrov (46,1 % več kot januarja 2011).

Zadnje tri mesece leta 2011 se je med pravnimi osebami z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot pet dni v mesecu vsak mesec povečalo število pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot leto dni, povečeval pa se je tudi povprečni dnevni znesek njihovih dospelih neporavnanih obveznosti neprekinjeno več kot leto dni. Decembra 2011 je bilo takih 40,2 % vseh pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi več kot pet dni v mesecu, njihove dospelje neporavnane obveznosti več kot leto dni pa so znašale 56,2 % celotnega povprečnega dnevnega zneska dospelih neporavnanih obveznosti neprekinjeno več kot pet dni v mesecu.

V letu 2011 je bilo povprečno vsak mesec 6.111 pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot pet dni v mesecu, v povprečnem dnevnom znesku 475,1 milijonov evrov. V primerjavi z mesečnim povprečjem leta 2010 je bilo njihovo število večje za 18,9 %, njihov povprečni dnevni znesek dospelih neporavnanih obveznosti pa je bil večji za 56,5 %. Tako kot leta 2010, je bilo tudi leta 2011 povprečno mesečno največ takih pravnih oseb na področju gradbeništva (s 22,3-odstotnim deležem v skupnem številu pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot pet dni v mesecu in s 30,2-odstotnim deležem v povprečnem dnevnom znesku dospelih neporavnanih obveznosti).

Tabela 19: Pravne osebe z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot pet dni v mesecu, december 2011

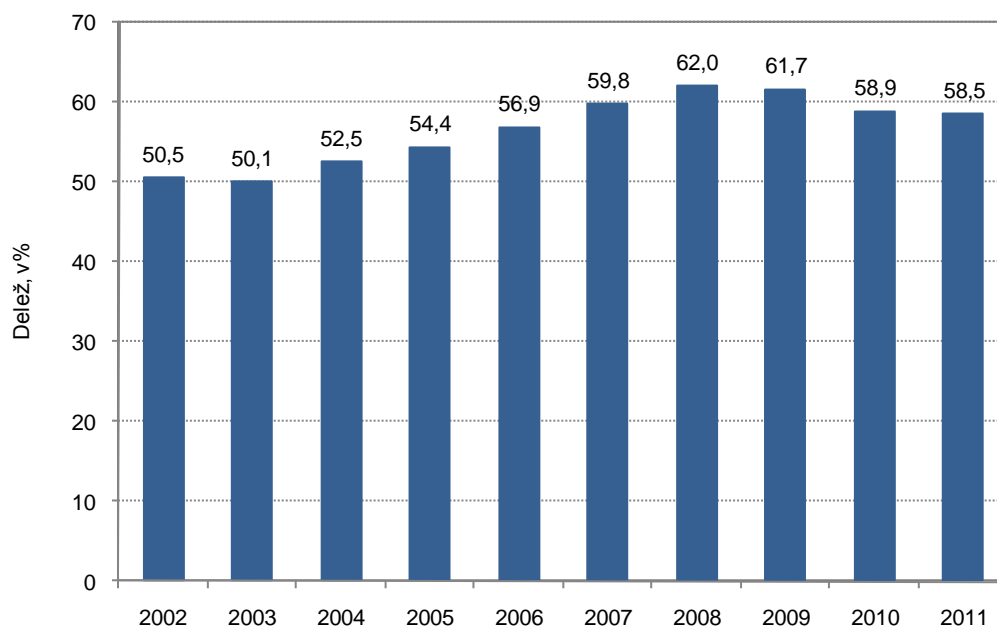
Področja dejavnosti	Št. pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi (celo število)	Indeks, v %			Povprečni dnevni znesek dospelih neporavnanih obveznosti v EUR	Indeks, v %			Povprečni dnevni znesek dospelih neporavn. obvezn. na pravno osebo v EUR
		dec. 11/dec. 10	dec. 11/jan. 11	I-XII 11/I-XII 10		dec. 11/dec. 10	dec. 11/jan. 11	I-XII 11/I-XII 10	
Gradbeništvo	1.159	87,9	86,9	114,1	150.372.720	132,1	124,1	160,1	129.744
Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	1.146	86,2	89,8	119,2	86.808.849	158,8	166,0	149,0	75.749
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	596	88,8	92,8	123,2	76.083.589	180,3	148,8	255,0	127.657
Predelovalne dejavnosti	635	80,9	83,9	112,2	72.281.590	177,9	170,8	112,9	113.829
Promet in skladiščenje	307	81,4	82,7	110,5	64.977.244	294,8	287,8	227,4	211.652
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	168	89,4	101,8	121,4	28.799.739	479,0	304,3	229,1	171.427
Poslovanje z nepremičninami	171	101,8	103,0	134,8	27.933.234	159,5	137,8	211,8	163.352
Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	156	90,7	88,6	128,3	23.244.648	214,8	177,3	308,0	149.004
Druge dejavnosti	1.092	100,0	103,6	126,0	71.760.578	90,5	89,7	105,8	65.715
Skupaj	5.430	89,0	91,4	118,9	602.262.191	155,6	146,1	156,5	110.914

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

13 ZADOLŽENOST PRAVNIH OSEB

Analiza gibanja kapitala in dolgov gospodarskih družb v strukturi obveznosti do virov sredstev v obdobju 2002–2011 kaže, da se je po letu 2003 v obdobju 2004–2008 zadolženost družb (delež premoženja družb, financiran z dolгови) ob koncu vsakega leta povečala⁴⁴ (Slika 21).

Slika 21: Delež premoženja gospodarskih družb financiran z dolгови v obdobju 2002–2011 (v %)

Vir: AJPEŠ – Podatki iz bilance stanja gospodarskih družb za leto 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 in 2011.
Opomba: * Podatki ne vključujejo družbe z velikimi spremembami v strukturi obveznosti do virov sredstev

V letu 2011 so družbe nadaljevale s sanacijo svojega finančnega stanja, ki so jo začele izvajati v letu 2009 (po nastanku finančne in gospodarske krize v drugi polovici leta 2008). To se kaže tudi v njihovih bilancah stanja za leto 2011. Ob koncu leta 2011 se je v primerjavi s koncem leta 2010 v strukturi obveznosti do virov sredstev vseh gospodarskih družb skupaj povečal delež kapitala za 0,3 strukturne točke (na 38,1 %) in za 0,4 strukturne točke zmanjšal delež dolgov (na 58,5 %). Med dolгови pa se je za 0,6 strukturne točke povečal delež dolgoročnih obveznosti (s 24,7 % ob koncu leta 2010 na 25,3 % ob koncu leta 2011) in za 1,0 strukturno točko zmanjšal delež kratkoročnih obveznosti (s 34,2 % ob koncu leta 2010 na 33,2 % ob koncu leta 2011).

Ob koncu leta 2011 struktura obveznosti do virov sredstev po področjih dejavnosti (gl. Tabela 20) kaže, da so največji del svojega premoženja financirale s kapitalom družbe s področja oskrbe z električno energijo, plinom in paro (65,7 %). Z dolгови so največji delež premoženja financirale družbe s področja gradbeništva (74,6 %), sledijo poslovanje z nepremičninami (74,1 %), finančne

⁴⁴ Novak Judita Mirjana: Poslovanje gospodarskih družb in zadrug v letu 2009. Delovni zvezek št. 2/2011, Ljubljana: UMAR. Gl. str. 67.

in zavarovalniške dejavnosti (72,0 %), dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti (69,5 %). Med naštetimi so imele največji delež dolgoročnih obveznosti družbe s področja poslovanja z nepremičninami (45,7 %) ter dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti (44,9 %), največji delež kratkoročnih obveznosti pa so imele družbe s področja gradbeništva (54,0 %). Zadolženost družb lahko analiziramo tudi s koeficientom dolgovno-kapitalskega razmerja (imenovanega tudi finančni vzvod), ki izraža razmerje med dolgovi in kapitalom. Vrednost koeficienta manjša od 1 pomeni, da se večji del premoženja družb financira s kapitalom. Ob koncu leta 2011 je bila njegova vrednost manjša od 1 samo na področju oskrbe z električno energijo, plinom in paro. Na vseh drugih področjih je bila vrednost koeficienta večja od 1, največja pa je bila na področju gradbeništva (3,515), sledita dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti (3,348) ter poslovanje z nepremičninami (3,135).

Tabela 20: Število gospodarskih družb, delež kapitala in dolgov v obveznostih do virov sredstev ter razmerje med dolgovi in kapitalom po področjih dejavnosti v letu 2011

Področja dejavnosti		Število družb (celo število)	Delež v obveznostih do virov sredstev v %				Dolgovi/ Kapital
			Kapital	Dolgovi			
				Skupaj	Dolgor. obvezn.	Kratkor. obvezn.	
A	Kmetijstvo in lov; gozdarstvo in ribištvo	372	41,4	53,8	18,8	35,0	1,297
B	Rudarstvo	72	44,7	44,8	19,7	25,1	1,003
C	Predelovalne dejavnosti	7.033	43,2	52,4	16,1	36,3	1,214
D	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	531	65,7	29,3	12,2	17,1	0,447
E	Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in saniranje okolja	314	44,1	47,8	17,1	30,7	1,083
F	Gradbeništvo	6.943	21,2	74,6	20,6	54,0	3,515
G	Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	14.263	34,9	62,9	20,9	42,0	1,803
H	Promet in skladiščenje	2.643	41,3	56,1	40,8	15,3	1,358
I	Gostinstvo	2.641	37,0	57,5	29,5	28,0	1,554
J	Informacijske in komunikacijske dejavnosti	3.157	41,4	52,8	22,1	30,7	1,275
K	Finančne in zavarovalniške dejavnosti	1.182	26,4	72,0	42,0	30,0	2,725
L	Poslovanje z nepremičninami	1.891	23,6	74,1	45,7	28,4	3,135
M	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	11.866	38,7	58,1	21,1	37,0	1,498
N	Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	1.756	28,0	65,1	20,6	44,5	2,323
O	Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	7	20,8	69,5	44,9	24,6	3,348
P	Izobraževanje	665	44,4	50,9	17,5	33,4	1,144
Q	Zdravstvo in socialno varstvo	952	36,1	62,4	44,1	18,3	1,725
R	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	641	38,4	57,1	26,5	30,6	1,487
S	Druge dejavnosti	869	32,2	65,0	19,1	45,9	2,022
	SKUPAJ	57.798	38,1	58,5	25,3	33,2	1,534

Vir: AJPES – Podatki iz bilance stanja gospodarskih družb za leto 2011.

14 POSTOPKI ZARADI INSOLVENTNOSTI PRAVNIH OSEB

V letu 2011 je področje postopkov zaradi insolventnosti nad pravnimi osebami urejal **Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju** (v nadaljevanju ZFPPIPP)⁴⁵, ki je začel veljati 15. januarja 2008⁴⁶.

Po ZFPPIPP je **insolventnost** položaj, ki nastane, če dolжник:

- v daljšem obdobju ni sposoben poravnati vseh svojih obveznosti, ki so zapadle v plačilo v tem obdobju, ali
- postane dolgoročno plačilno nesposoben:
- če za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega 20 % zneska njegovih obveznosti, izkazanih v letnem poročilu za zadnje poslovno leto pred zapadlostjo teh obveznosti v plačilo,
- če je vrednost njegovega premoženja manjša od vsote njegovih obveznosti, pri dolžniku, ki je kapitalska družba, tudi če je izguba tekočega leta skupaj s prenesenimi izgubami dosegla polovico osnovnega kapitala in te izgube ni mogoče pokriti v breme prenesenega dobička ali rezerv,
- če za več kot tri mesece zamuja s plačilom plač delavcem do višine minimalne plače ali s plačilom davkov in prispevkov, ki jih mora izplačevalec obračunati ali plačati hkrati s plačilom plač delavcem, razen če je bilo plačilo teh davkov in prispevkov odloženo v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek.
-

Zakon pozna dve vrsti postopkov zaradi insolventnosti, to so postopki prisilnih poravnav in stečajni postopki.

Postopek prisilne poravnave je dovoljeno voditi nad pravno osebo, ki je organizirana kot gospodarska družba ali zadruga, če ni v zakonu za posamezno gospodarsko družbo ali zadrugo glede na dejavnost, ki jo opravlja, drugače določeno. Postopek prisilne poravnave se vodi z namenom, da se insolventnemu dolžniku omogoči finančno prestrukturiranje, na podlagi katerega postane kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben, in da se upnikom zagotovijo ugodnejši pogoji plačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začet stečajni postopek. Predlog za začetek postopka lahko na sodišče vloži dolжник in osebno odgovorni družbenik dolžnika.

Stečajni postopek je dovoljeno voditi nad vsako pravno osebo, če ni v zakonu za posamezno pravnoorganizacijsko obliko ali vrsto pravne osebe ali za posamezno pravno osebo drugače določeno. Nad invalidskim podjetjem je stečajni postopek dovoljeno začeti samo ob predhodnem soglasju Vlade Republike Slovenije. Predlog za začetek stečajnega postopka lahko

⁴⁵ Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10, 106/10, 26/11, 47/11 in 87/11.

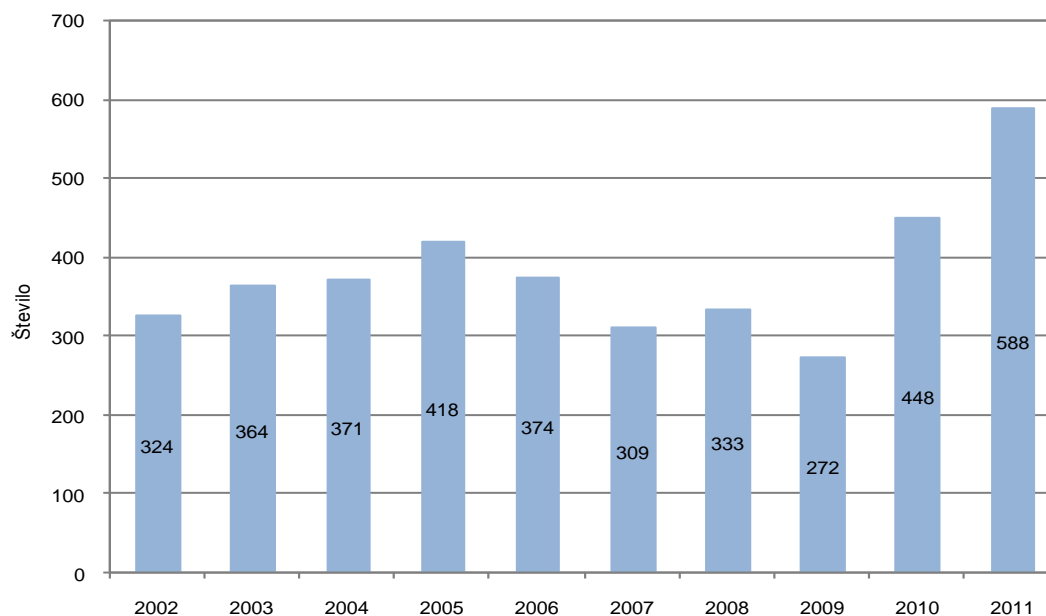
⁴⁶ Novak Judita Mirjana: Poslovanje gospodarskih družb in zadrug v letu 2008. Delovni zvezek št. 1/2010. Ljubljana: UMAR. Gl. str. 66.

na sodišče vloži dolжник, osebno odgovorni družbenik dolžnika, upnik ali Javni jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije. Namen stečajnega postopka je unovčenje vsega premoženja stečajnega dolžnika in plačilo terjatev upnikov. Po koncu stečajnega postopka se pravna oseba izbriše iz sodnega registra.

V letu 2011 je bilo na sodišču začetih:

- 43 postopkov prisilnih poravnav nad pravnimi osebami (8 oziroma 22,9 % več kot v letu 2010), od tega največ na področju gradbeništva (14), sledijo predelovalne dejavnosti (12), trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (7).
- 588 stečajnih postopkov nad pravnimi osebami (140 oziroma 31,2 % več kot v letu 2010), od tega največ na področju gradbeništva (137), sledijo trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (132), predelovalne dejavnosti (96), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (58) ter gostinstvo (47).

Slika 22: Število na sodiščih začetih stečajnih postopkov nad pravnimi osebami v obdobju 2002–2011

Vir: V obdobju 2002 do vključno tretjega četrtletja 2008 Uradni list RS, zadnje četrtletje 2008 ter leti 2009, 2010 in 2011 AJPEs – eObjave sodnih zadev.